

METHANE GAS
R E S O U R C E

**ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ЦОГТЦЭЦИЙ СУМЫН НУТАГТ
ОРШИХ ТАВАНТОЛГОЙ-ХХХIII ГЭРЭЭТ ТАЛБАЙД
НҮҮРСНИЙ ДАВХАРГЫН МЕТАН ХИЙН ХАЙГУУЛЫН
АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 6435254/

2025 он

Агуулга:

1	НҮҮРСНИЙ ДАВХАРГЫН МЕТАН ХИЙН ХАЙГУУЛЫН АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА	1
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн талаарх мэдээлэл	1
1.2	Талбайн байршил.....	1
1.3	Үндсэн барилга байгууламж	2
1.4	Ажиллах хүч.....	4
1.5	Үндсэн машин механизмууд	4
1.6	Хайгуулын ажлын төлөвлөгөө	5
1.7	Хээрийн судалгаа	5
1.7.1	Олборлолтын туршилтын хэвтээ цооногийн өрөмдлөгийн ажил	5
1.7.2	Олборлолтын туршилтын цооногийг тоноглох ажил	9
1.7.3	Олборлолтын туршилтын ажил.....	11
1.8	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажил	12
1.9	Суурин боловсруулалт.....	12
2	ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БҮЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	13
2.1	Төсөл хэрэгжих талбайн байршил, физик газарзүйн нөхцөл	13
2.2	Уур амьсгал.....	14
2.3	Агаарын чанар	16
2.4	Физик бохирдол	18
2.5	Геологийн тогтоц ба геоморфологи.....	20
2.6	Гадаргын ус.....	20
2.7	Газрын доорх ус	22
2.8	Хөрсөн бүрхэвч	24
2.9	Ургамлан нөмрөг.....	25
2.10	Амьтны аймаг.....	26
2.11	Тусгай хамгаалалттай газар нутаг	27
2.12	Түүх, соёлын өв.....	27
2.13	Нийгэм, эдийн засаг	28
2.13.1	Цогтцэций сумын нийгэм, эдийн засгийн байдал	28
2.13.2	Улаан нуурын талбай орчмын малчин өрхүүд	29
3	ХАЙГУУЛЫН АЖЛЫН ҮЕД БАЙГАЛЬ ОРЧИНД НӨЛӨӨЛӨХ ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮДИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	30
3.1	Газрын гадарга, хэвлийд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	30
3.2	Агаарын чанарт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	31
3.3	Физик орчинд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	31
3.4	Гадаргын усанд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	32
3.5	Газрын доорх усанд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	32
3.6	Хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	34
3.7	Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	34
3.8	Амьтны аймагт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	34
3.9	Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	34
3.10	Түүх, соёлын өвд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	35
3.11	Нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	35
4	ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ	36
5	СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	37
6	НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	46
6.1	Хууль, эрхзүйн шаардлага	46
6.2	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ.....	47
6.3	Нөхөн сэргээлтийн зардал.....	48
7	ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	48
8	ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	50
9	ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	51
10	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	52
11	ТУХАЙН ЖИЛИЙН БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ....	54
12	ТУХАЙН ЖИЛИЙН БОХТ-НИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	55
13	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАРДЛЫН НЭГДСЭН ДҮН	56

Хүснэгтийн жагсаалт:

Хүснэгт 1. Хайгуулын ажил гүйэтгэхэд ашиглах үндсэн машин, механизмууд /2025 онд/	4
Хүснэгт 2. 2025 онд өрөмдөхөөр төлөвлөж буй олборлолтын туршилтын хэвтээ цооногийн мэдээлэл	6
Хүснэгт 3. 2025 онд өрөмдөхөөр төлөвлөж буй цооногийн бүтцийн мэдээлэл	7
Хүснэгт 4. Үндсэн тоног төхөөрөмжүүдийн мэдээлэл	9
Хүснэгт 5. Сарын нийлбэр хур тунадасны хэмжээ, мм	15
Хүснэгт 6. Шороон шуургатай өдрийн дундаж тоо	15
Хүснэгт 7. Тоосны хэмжилтийн хуваарь	16
Хүснэгт 8. Агаарын чанарын хяналт явуулсан хуваарь	17
Хүснэгт 9. 2020 оны 1-р улирлын тоосны хэмжилтийн мэдээ	17
Хүснэгт 10. Хайгуулын талбай орчмын уст цэгүүдийн мэдээлэл	23
Хүснэгт 11. Өрөмдлөг хийхэд ашиглах худгуудын мэдээлэл	23
Хүснэгт 12. Багуудын талбайн хэмжээ, эзлэх хувь	28
Хүснэгт 13. Цогтцэций сумын хүн ам, багаар /2022 оны байдлаар/	29
Хүснэгт 14. Хайгуулын ажлын явцад эвдэрч, талхлагдах талбайн хэмжээ	30
Хүснэгт 15. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	37
Хүснэгт 16. Нөхөн сэргээлтийн зардал	48
Хүснэгт 17. 2025 оны нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	47
Хүснэгт 18. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	49
Хүснэгт 19. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	50
Хүснэгт 20. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	51
Хүснэгт 21. 2024 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	52
Хүснэгт 22. Тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	54
Хүснэгт 23. Тухайн жилийн БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнах төлөвлөгөө	55
Хүснэгт 24. 2025 оны БОХТ-ний нийт зардлын хэмжээ	56

Зургийн жагсаалт:

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил	2
Зураг 2. “Метан газ ресурс” ХХК-ийн хайгуулын кэмп	3
Зураг 3. RL-001-3b-Hz-03 цооногийг төлөвлөсөн байршлын зураг	6
Зураг 4. Хэвтээ цооногийн бүтэц	7
Зураг 5. НДМХ-н хэвтээ цооногийн өрөмдлөгийн явц дахь гамма хэмжилтийн схем зураг	8
Зураг 6. Өрөмдлөгийн явц дахь гамма хэмжилтийн жишээ	8
Зураг 7. Олборлолтын байгууламжийн талбайн схем зураг	11
Зураг 8. Хийн шугам (шар хоолой) болон (саарал хоолой)-г шавхалтын ус түр хуримтлуулах сантай холбосон байдал	12
Зураг 9. НДМХ-н хайгуулын талбай болон ашигт малтмалын лицензтэй талбайн давхцал	13
Зураг 10. Агаарын температурын жилийн явц	14
Зураг 11. Хөрсний гадаргын сарын дундаж температур	15
Зураг 12. Хэмжилтийн цэгүүдийн байршил	16
Зураг 13. 2020 оны 1-р улирлын тоосны хэмжилтийн график	18
Зураг 14. Хог хаягдлын түр хадгалах цэг	19
Зураг 15. Бохир ус хадгалах танк	20
Зураг 16. Тавантолгой нүүрсний орд орчмын сайруудын ус хураах талбайн байршил	21
Зураг 17. Хайгуулын талбай орчмын гидрогеологийн зураг	22
Зураг 18. Өрөмдлөгийн ус хангамжийн зүүн болон урд худаг	24
Зураг 19. Хөрсний хэв шинжийн зураг	25
Зураг 20. Ургамлын мониторингийн цэгүүд	26
Зураг 21. Хайгуулын талбайн орчимд илэрсэн түүх, соёлын дурсгалуудын байршил	28
Зураг 22. У.Одсүрэнгийн нутагладаг газрууд болон 2025 онд өрөмдөх цооногуудын байршил	29
Зураг 23. Өрөмдлөгт ашиглах худгуудын байршил	32
Зураг 24. Хэвтээ цооногийн байрлал болон бусад цооногуудын байршил	47

ТАЙЛАНГИЙН ХАВСРАЛТ:

1. “Метан газ ресурс” ХХК-ийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар
2. Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл
3. Зүүн худгийн паспорт
4. Урд худгийн паспорт
5. Хэрэглээний цэвэр ус тээвэрлэх гэрээ
6. Бохир ус тээвэрлэлтийн гэрээ
7. Хог хаягдлын хураамж болон дуудлагын үйлчилгээний гэрээ

Товчилсон үгийн жагсаалт

АМГТГ	Ашигт малтмал, газрын тосны газар
БОАЖГ	Байгаль орчн, аялал жуулчлалын газар
БОМТ	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө
БОХТ	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
БХГТ	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт талбай
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
МУИС	Монгол улсын их сургууль
НДМХ	Нүүрсний давхаргын метан хий

1 НҮҮРСНИЙ ДАВХАРГЫН МЕТАН ХИЙН ХАЙГУУЛЫН АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн талаарх мэдээлэл

“Метан газ ресурс” ХХК нь төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, хамтын ажиллагааны хүрээнд төрийн өмчит “Эрдэнэс Метан” ХХК болон Австралийн хөрөнгө оруулалттай “Жэйд Метан” ХХК-тай хамтран үүсгэн байгуулсан аж ахуйн нэгж юм.

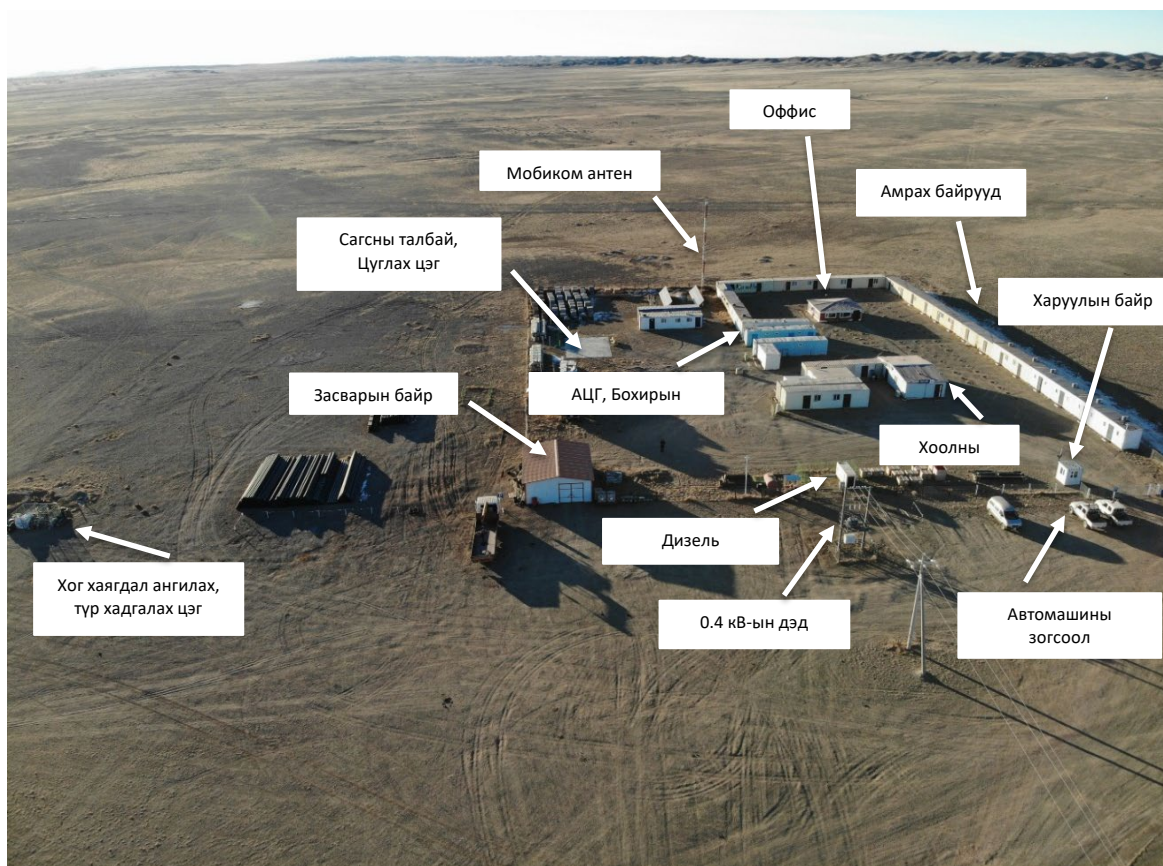
Монгол улсын Засгийн газар (МУЗГ)-ын 2020 оны 4-р сарын 22-ны өдрийн хурлын шийдвэрийн дагуу Ашигт малтмал, газрын тосны газар (АМГТГ) болон “Эрдэнэс Метан” ХХК-ийн хооронд байгуулсан “Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ”-ний эрх, үүргийг Засгийн газрын 2020 оны 10-р сарын 14- ний өдрийн 150-р тогтоолын дагуу “Метан газ ресурс” ХХК-д шилжүүлэхээр шийдвэрлэсэн. Улмаар Монгол улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2021 оны 3-р сарын 15-ны өдрийн А/47-р тушаалыг үндэслэн “Уламжлалт бус газрын тосны хайгуулын тусгай зөвшөөрөл”-ийг “Метан газ ресурс” ХХК-д 10 жилийн хугацаатайгаар олгосон.

Төсөл хэрэгжүүлэгч:	“Метан газ ресурс” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9011409138
Регистрийн дугаар:	6435254
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Жамъянгүний гудамж, Даун Таун барилга, 13 давхар 1301 тоот
Төслийн нэр:	Нүүрсний давхаргын метан хий (НДМХ)-н хайгуулын ажил гүйцэтгэх төсөл
Төслийн талбайн байршил:	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын Цагаан-Овоо баг
Тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн дугаар:	Тавантолгой-XXXIII
Талбайн хэмжээ:	664.3 км ²

1.2 Талбайн байршил

Тавантолгой-XXXIII бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт талбай (БХГТ) нь Улаанбаатар хотоос өмнө зүгт 540 км, Өмнөговь аймгийн төв Даланзадгадаас зүүн зүгт 90 км зайд Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт хамаарна. Засаг захиргааны анхан шатны нэгжээр авч үзвэл тус сумын Цагаан-Овоо болон Сийрст багуудын нутаг дэвсгэрт хамаарч байна. Цогтцэций сумын төвөөс урагш болон баруун урагш 16 км зайтай Улаан нуурын хөндийд оршдог.

Тавантолгой-XXXIII БХГТ нь Тавантолгойн ордын ашигт малтмал ашиглах 7 тусгай зөвшөөрөлтэй талбай (MV-016881, MV-016882, MV-016883, MV-011953, MV-011954, MV-011955, MV-011956)-тай давхцах бөгөөд нийт 664.3 км² талбайг эзэлдэг.

Зураг 2. “Метан газ ресурс” ХХК-ийн хайгуулын кэмп

Цахилгаан хангамж

Хайгуулын кэмп 2022 онд Өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээнд холбогдож байнгын цахилгаан хангамжтай болсон. Мөн байгальд ээлтэй сэргээгдэх эрчим хүчийг ашиглах зорилгоор 10 кВт хүчин чадалтай нарны цахилгаан үүсгүүрээр хайгуулын кэмгийн оффисын цахилгаан хэрэгслүүдийг хангадаг. Харин Цахилгааны тасалдал үүссэн тохиолдолд ашиглах 150 кВт хүчин чадалтай дизель генераторыг бэлэн байлгана.

Ус хангамж

Өрөмдлөг хийхээр сонгогдсон гэрээт компани өрөмдлөгийн ажилд ашиглах усыг хайгуулын талбайд өрөмдсөн манай компанийн эзэмшлийн 2 худаг /зүүн худаг, урд худаг/-аас зөөвөрлөн ашиглана. Эдгээр 2 худгуудад тоолуур тавьж тоногдсон. Кэмгийн ажилчдын унд, ахуйн хэрэглээний усыг туслан гүйцэтгэгч компани хариуцах бөгөөд “Өгөөмөр дэлгэр ширээт” ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу Цогтцэций сумын төвийн худгаас зөөвөрлөн хангана (Хэрэглээний цэвэр ус тээвэрлэх гэрээний хуулбарыг хавсралтаас үзнэ үү).

Хог хаягдал

Кэмгийн зохион байгуулалт, үйлчилгээг “Номадс катеринг энд интегрэйтед сервисэс” ХХК хариуцан ажиллах бөгөөд Цогтцэций сумын тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан тээвэрлүүлнэ (Бохир ус тээвэрлэлтийн гэрээ болон хатуу хог хаягдал тээвэрлүүлэх гэрээг тайлангийн хавсралтаас үзнэ үү). Ахуйн шингэн хаягдлыг 35 м³ багтаамжтай септик танкинд түр хуримтлуулдаг. Ахуйн хатуу хог хаягдлыг ангилан хогийн цэгт түр хадгална.

1.4 Ажиллах хүч

“Метан газ ресурс” ХХК-ийн 2025 онд гүйцэтгэх геологи хайгуулын баг нийт 21 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг ээлжээр ажиллана. Үүнд:

- Газрын тосны инженер-1;
- Геологич-4;
- Лабораторийн техникч-4;
- ҮАХМенежер-1;
- Механикч-2;
- Эд хариуцагч-2;
- ХАБЭА-н ажилтан-2;
- Орчуулагч-1;
- Жолооч-4

2025 оны хайгуулын бэлтгэл ажлыг 3-р сар хүртэл хангаад, хайгуулын ажлыг эхлүүлнэ. Хайгуулын баг Монгол улсын Хөдөлмөрийн тухай хуулийн дагуу 15/15 хоногийн уртын ээлжийн хуваариар ажиллана.

Хайгуулын кэмпэд “Метан газ ресурс” ХХК-ийн 9, “Номадс катеринг энд интегрэйтед сервисэс” ХХК-ийн 8, туслан гүйцэтгэгч компанийн 40 орчим хүн буюу нийт 60 орчим хүн байнга ажиллана.

1.5 Үндсэн машин механизмууд

“Метан газ ресурс” ХХК-н хайгуулын өрөмдлөгийн ажилд үйлчилгээний машинууд, түлшээр цэнэглэгч машин гэх мэт нийт 9-10 орчим авто машин ашиглана. Хайгуулын өрөмдлөгт ашиглах машин, механизмуудын засвар үйлчилгээ, ашиглалтыг гэрээт компани хариуцна.

2025 оны хайгуулын ажилд ашиглах үндсэн машин механизмуудыг дараах хүснэгтэд нэгтгэн үзүүлэв.

Хүснэгт 1. Хайгуулын ажил гүйэтгэхэд ашиглах үндсэн машин, механизмууд /2025 онд/

№	Техник	Тоо	Бэлэн байдал	Ашиглах зориулалт
1	Ланд Крузер – 79 (pick up)	2		Хүн болон ачаа тээвэр

2	Volvo-Толгой болон чиргүүл	1		Толгой болон ачааны чиргүүлд суурилуулсан явуулын лаборатори
3	Hyundai Mighty II Түлшний машин	1		Түлшээр цэнэглэгч

1.6 Хайгуулын ажлын төлөвлөгөө

“Тавантолгой-XXXIII” бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт талбайд гүйцэтгэх хайгуулын ажлыг дараах үндсэн шат дарааллаар гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- Бэлтгэл ажил,
- Хээрийн судалгаа,
- Суурин боловсруулалт.

Бэлтгэл ажлын хүрээнд мөн Улааннуурын талбайд өрөмдөх олборлолтын туршилтын хэвтээ цооногийн дизайн, өрөмдлөгийн төлөвлөгөөг боловсруулах, НДМХ-н олборлолтын туршилтыг гүйцэтгэх аргачлал, дэс дараалал зэргийг нарийвчлан боловсруулна. Энэ ажлын үр дүнг нэгтгэж тухайн цооногийн өрөмдлөгийн болон цооногийн хөтөлбөрт тусган АМГТГ-т хүргүүлнэ.

2025 онд өмнөх онд төлөвлөж байсан 4 хэвтээ цооногийн 1 цооногийг өрөмдөхөөр төлөвлөж байна.

1.7 Хээрийн судалгаа

2025 онд хээрийн судалгааны ажлыг доорх дэс дарааллаар гүйцэтгэхээр төлөвлөсөн. Үүнд:

1. Олборлолтын туршилтын ажил,
 - Олборлолтын туршилтын хэвтээ цооногийн өрөмдлөг,
 - Олборлолтын туршилтын цооногийг тоноглох ажил,
 - Олборлолтын туршилтын ажил,
2. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажил.

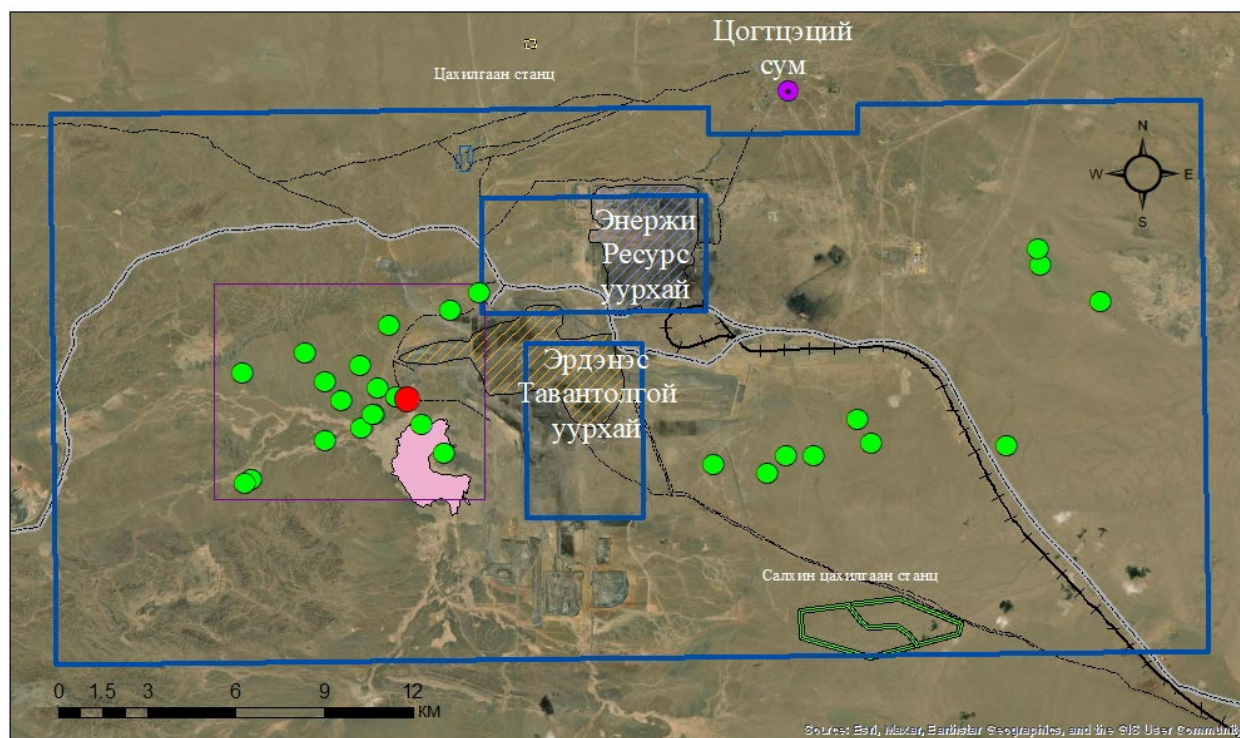
1.7.1 Олборлолтын туршилтын хэвтээ цооногийн өрөмдлөгийн ажил

2025 оны хайгуулын ажлын хүрээнд Үнэлгээний хөтөлбөрт тусгагдсан олборлолтын туршилтын 4 цооногийн 1-ийг буюу нүүрсний IIIb давхрааст өрөмдөх хэвтээ цооногийг дахин төлөвлөн орууллаа. Энэ ажил 2024 онд төлөвлөгдсөн байсан

боловч цаг хугацааны хувьд хийгдэж амжаагүй бөгөөд эдгээр хэвтээ цооногт хийгдэх олборлолтын туршилтын үр дүнгүйгээр төслийг цааш хөгжүүлэх боломжгүй юм.

Хүснэгт 2. 2025 онд өрөмдөхөөр төлөвлөж буй олборлолтын туршилтын хэвтээ цооногийн мэдээлэл

No	Цооногийн дугаар	Easting	Northing	Өндөр, (мGL)	Чиглэл	Өрөмдлөгийн урт, м (MD)	Зорилго
1	RL-001-3b-Hz-03	533488.50	4830740.00	1516		1633.1	Улааннуурын хэсэгт IIIb давхраасаас олборлолтын туршилт хийх

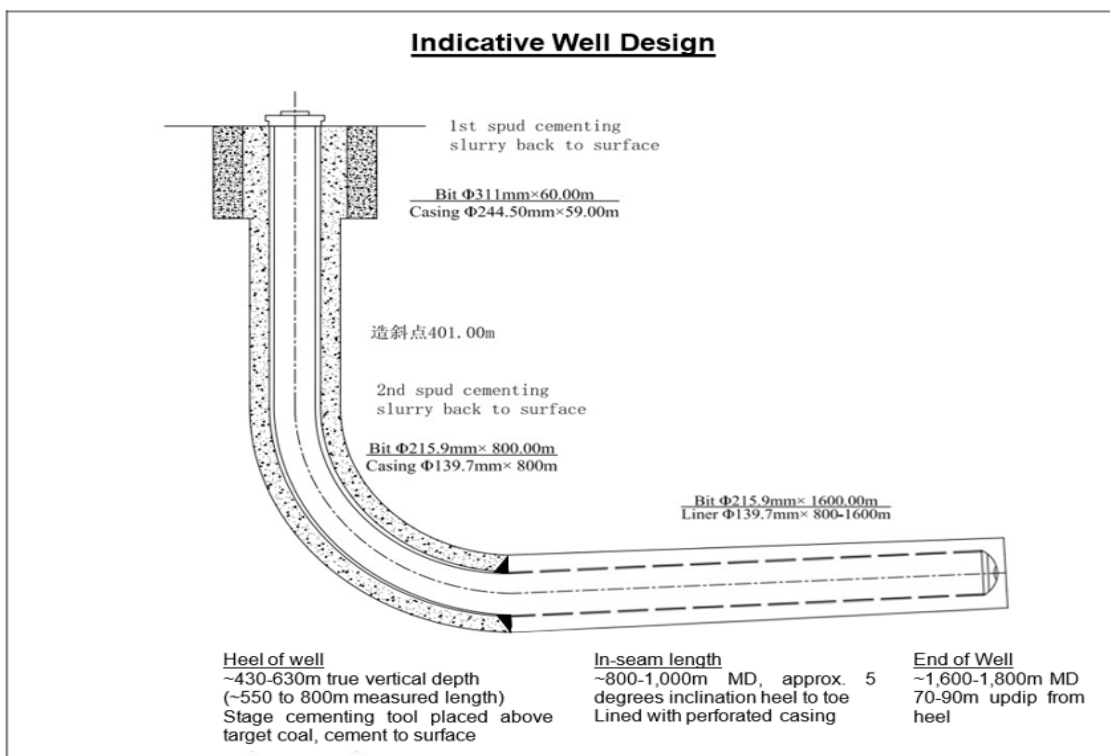
Таних тэмдэг			
● RL_001_3b_HZ_03	● Цогтцэций	—+— Төмөр зам	--- Шороон зам
● Өмнө өрөмдсөн хайгуулын цооногууд	--- Нүүрс тээврийн зам	— Цанхи хотхон	▨ Ухаа худгийн уурхайн талбай
	— Салхин цахилгаан станц	— Цахилгаан станц	▨ Цанхийн уурхайн талбай

Зураг 3. RL-001-3b-Hz-03 цооногийг төлөвлөсөн байршлын зураг

2024 оны хайгуулын ажлаар “Тавантолгой-XXXIII” БХГ-т талбайн Улааннуурын хэсэгт олборлолтын туршилтын 4 хэвтээ цооногийг өрөмдөхөөр төлөвлөж цооногийн дизайныг Хятад улсын Yan'an Drilling Wellking Energy Technology Services Co.,Ltd (DWK) компаниар гаргуулж өрөмдлөгийн ажлыг цогцоор нь гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан. “Тавантолгой-XXXIII” талбайд байгуулсан бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний 7.2.3-т “Тухайн талбайн геологийн нөхцөл, хайгуулын ажлын үр дүнгээс шалтгаалан ажлын доод хэмжээний нэр төрөл өөрчлөгдөж болох боловч төлөвлөсөн хөрөнгө оруулалтын хэмжээ өөрчлөгдөхгүй” гэж заасны дагуу дээрх ажлын үр дүнгээс хамаарч өрөмдөхөөр төлөвлөсөн 1 (нэг) цооногийн байршил өөрчлөгдөж болно.

Хүснэгт 3. 2025 онд өрөмдөхөөр төлөвлөж буй цооногийн бүтцийн мэдээлэл

Цооногийн хэсэг	Гүн (м)	Өрмийн хошууны хэмжээ (мм)	Яндангийн гадаад диаметр (мм)	Яндангийн материалын зэрэг	Яндангийн хананы зузаан (мм)	Холболтын төрөл	Яндан суух гүн (м)
Гадаргуугийн хэсэг	60	311.1	244.5	J55	8.94	LTC	59
Олборлолтын хэсэг	550-800 (Хэвтээ хэсэг эхлэх хүртэл)	215.9	139.7	N80	7.72		550-800
	1,600-1,800		139.7 (Нүх сүвтэй доторлогооны яндан)	N80			1,600-1,800

Зураг 4. Хэвтээ цооногийн бүтэц

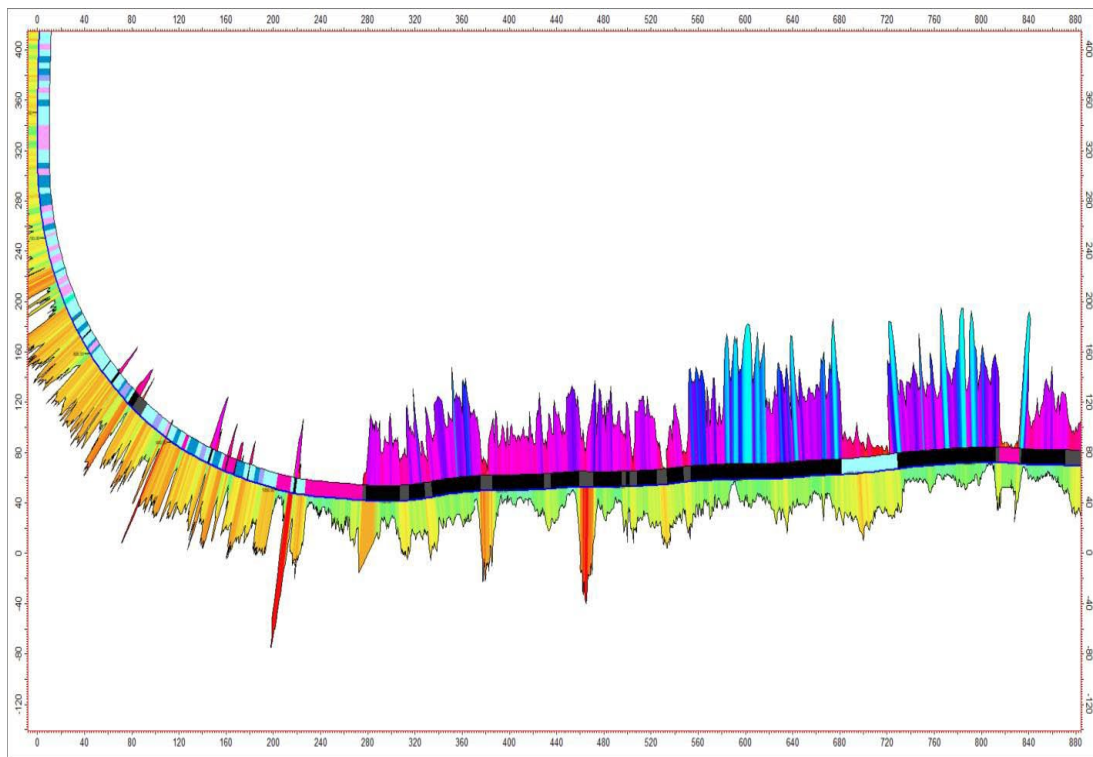
Өрөмдлөгийн үеийн гамма хэмжилтийн ажил:

Өрөмдлөгийн ажлын явцад хоёр төрлийн хэмжилтийн ажлыг гүйцэтгэнэ. Цооног хазайж эхлэх хэсгээс цооногийн чиглэл (MWD), байгалийн гамма цацраг хэмжигч багажийг ашиглаж формацын гамма өгөгдлийг тасралтгүй хэмжих ба тус мэдээлэлд геологичид формацын корреляци хийж хөндлөн цооногийн чиглэлийг удирдаж цооногийг амжилттай өрөмдөхөд суурь мэдээллээр хангана.

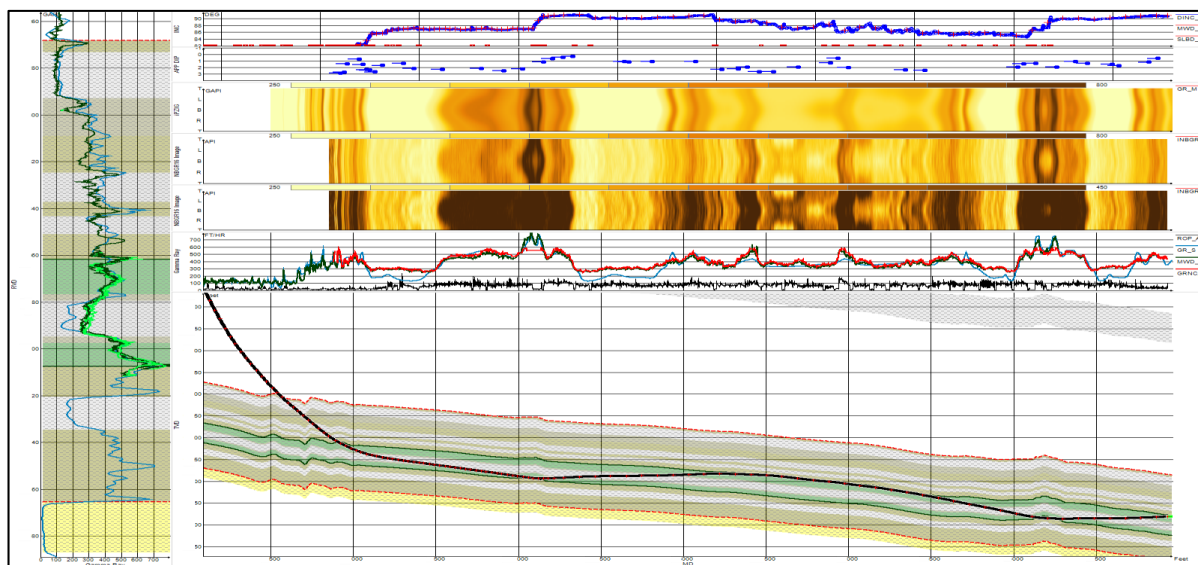
Цооногийн хэвтээ хэсэгт өрөмдлөгийг чиглүүлэхэд ашиглагддаг хамгийн өргөн арга нь өрмийн хошуутай ойр байрлах гамма хэмжилтийн төхөөрөмжөөр хийгдэнэ. Хэмжилтийн багаж болон өрмийн хошуу хоорондын зай ойр байх нь өрмийн хошууг зорилтот давхраасаас гарахаас өмнө чиглэлийг засах боломж олгодог. Хэмжилтийн

багаж нь өндөр нягтаршил, нарийвчлалтай тул чиглэл өөрчлөлт аль эсвэл огцом эргэлт зэргээс сэргийлж хэвтээ өрөмдлөгийн цагийг хэмнэх боломжтой юм.

Мөн чиглэлт өрөмдлөгийг илүү нарийвчлал сайтай, зорилтот давхраасаас аль болох гаргахгүй байх, чиглэлийг өөрчлөхгүй байж өрөмдлөгийн хурдыг тогтмол аль эсвэл ихэсгэж өрөмдлөгийн зардлыг бага байлгах зорилгоор өрмийн хошууны ойр MWD аргыг ашиглана. Тус хэмжилтээр цооногийн налуу, чиглэл, өрөмдлөгийн явц дахь гамма утгуудыг хэмжих зэрэг багтана.

Зураг 5. НДМХ-н хэвтээ цооногийн өрөмдлөгийн явц дахь гамма хэмжилтийн схем зураг

Зураг 6. Өрөмдлөгийн явц дахь гамма хэмжилтийн жишээ

Чиглэлт өрөмдлөгийн ажил:

Чиглэлт өрөмдлөгийн ажил нь нарийн мэргэжлийн үйлчилгээ тул Газрын тосны тухай хуулийн дагуу нээлттэй сонгон шалгаруулалт зарлах замаар туслан гүйцэтгэгчийг шалгаруулсан. Сонгон шалгаруулалтын үр дүнд Хятад улсын DWK шалгарсан. Сонгон шалгаруулалтын техникийн шаардлагын дагуу тус компани цооногийн инженер (Well Placement Engineer), чиглэлт өрөмдлөгийн инженер (Directional Drilling Engineer), өрөмдлөгийн хэмжилтийн инженер (Measurement While Drilling Engineer) болон хэвтээ цооногийг зорилтот нүүрсний давхраасууд дундуур чиглүүлэхэд шаардлагатай үзүүрийн багажуудаар хангах юм. Манай компанийн геологийн баг нь DWK-ийн инженерүүдийг газрын гүний мэдээлэл, нарийвчилсан цооногийн зорилго болон цооногийн замыг төлөвлөхөд шаардлагатай мэдээллээр хангана. Эдгээр мэдээлэл дээр үндэслэн чиглэлт өрөмдлөгийн инженер хэвтээ цооногийн өрөмдлөгийн траекторыг тодорхойлох бол цооногийн инженер өрмийн машин, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал зэргийг харгалзан цооногийг зорилтот давхраас дундуур чиглүүлэх стратегиудыг боловсруулна.

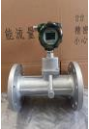
1.7.2 Олборлолтын туршилтын цооногийг тоноглох ажил

2025 онд өрөмдөх 1 (нэг) хэвтээ цооногт дараах олборлолтын тоног төхөөрөмжийг суурилуулан хийн олборлолтын туршилтыг хийнэ.

Хэвтээ цооногт суурилуулах үндсэн тоног төхөөрөмжийг хүснэгт 4-д үзүүлсэн бөгөөд жинхэнэ суурилуулах тоног төхөөрөмж нь тухайн үеийн үнэ, олдоц зэрэг хүчин зүйлээс хамааран өөрчлөгдөх магадлалтай. Насосын хэмжээний хувьд туршилтын явцад ажиглагдсан олборлолтын үзүүлэлтээс хамаарна.

Хүснэгт 4. Үндсэн тоног төхөөрөмжүүдийн мэдээлэл

No	Нэр	Зураг	Үзүүлэлт	Үйлдвэрлэгч
1	Цооногийн толгой		Даралтын хүрээ: 0-15МПа	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
2	ESPCP Pump with Rotator Assembly (for CBM)		Хүчин чадал: 0-50м³/ө, Өргөх гүн: 500-1000м, НДМХ-н цооногт зориулсан.	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
3	Мотор		Чадал: 15KW	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
4	Моторын тос		ESP моторт зориулсан	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
5	Удирдах самбар (VSD самбар)		15kw, ESP болон ESPCP тохирох алсаас удирдах систем.	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD

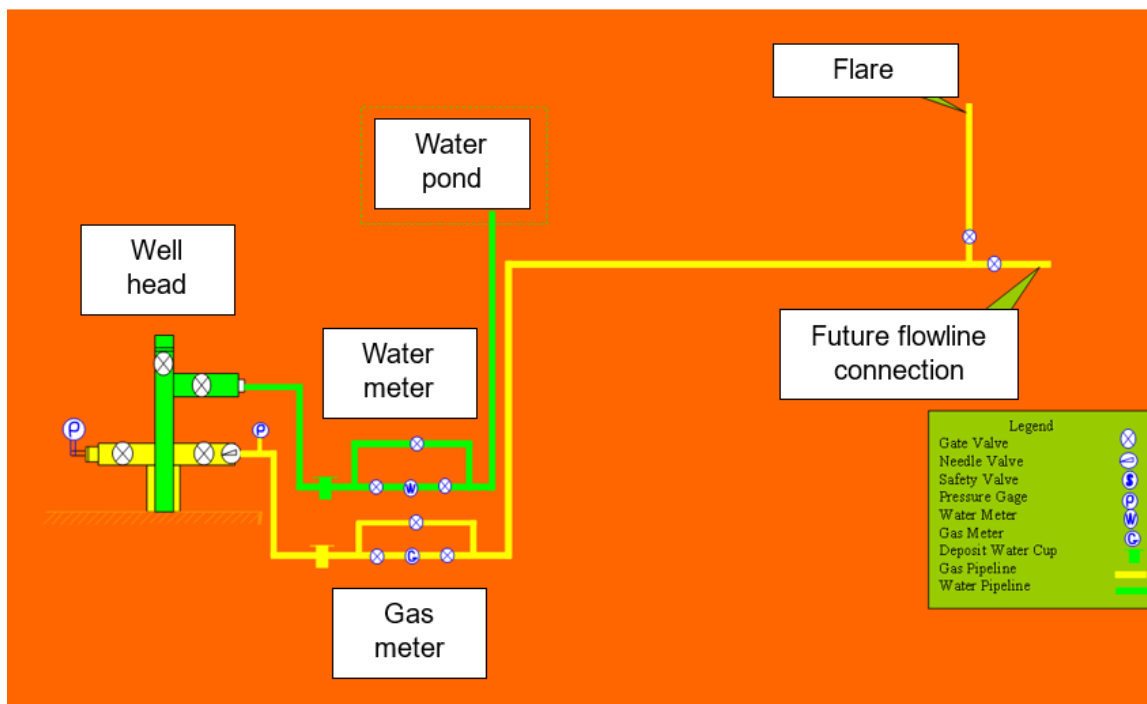
6	Цахилгааны утас		Удирдах самбар болон трансформаторыг холбох	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
7	Трансформатор			Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
8	Цооногийн гүний даралт хэмжигч		Даралтын хүрээ: 0-15МПа, 2 замын хэмжилт	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
9	Даралт мэдрэгч зөөгч		2 7/8" NUE хоолой, урт 1м	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
10	ESPCP-д зориулсан хуягласан кабель		Зэврэлтээс хамгаалсан, хуягласан утас	Dongyi Qida Petroleum Equipment Co., LTD
11	Өгөгдөл дамжуулах кабель		Цооног доторх даралт хэмжигчийн утас	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
12	Хоолой голлуулагч		ESP кабель, SCADA кабелийг хамгаалах, Хоолойг голлуулах 2 7/8" хоолойд болон 5 1/2" бэхэлгээний янданд тохирох гадаад диаметртай	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
13	Хавхалга /Gate Valve/		250 төрлийн цооногийн толгой, ус шавхалтын хоолой болон бөмбөлөгт хавхалганд таарах	Zhongyuan Oilfield Petroleum Equipment General Plant
14	Тохируулж болох хийн зүүт хавхалга		Хамгийн их даралт 10МПа	Zhongyuan Oilfield Petroleum Equipment General Plant
15	Гадаргуугийн даралт хэмжигч		Хамгийн их даралт 10 МПа	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
16	Цахилгаан хийн тоолуур		Хүчин чадал 0.7-50 м3/ц	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
17	Усны тоолуур		Хүчин чадал 1-150 м3/өдөр	Shanxi Tongren Technology Co., Ltd
18	Хайрцагтай багаж		Талбайн засвар үйлчилгээг гүйцэтгэхэд шаардлагатай багаж	Zhongyuan Oilfield Petroleum Equipment General Plant

19	Бэхэлгээний яндан		Төлөвлөсөн хэмжээ бүхий бэхэлгээний яндангууд	Xingtai Gemdale Drilling Machinery Co., Ltd
20	Доторлогооны яндан		5 1/2" доторлогооны яндан	Xingtai Gemdale Drilling Machinery Co., Ltd
21	Шаталсан цементацийн төхөөрөмж		MZ-B төрлийн 5-1/2" шаталсан цементацийн төхөөрөмж (Φ139.7mm)	Dezhou Jinyu Petroleum Machinery Technology Co., Ltd
22	Хоолой		2 7/8" EU хоолой	Xingtai Gemdale Drilling Machinery Co., Ltd

1.7.3 Олборлолтын туршилтын ажил

2025 онд өрөмдөх хэвтээ цооногийг “Тавантолгой-XXXIII” бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт талбайд өрөмдөж олборлолтын туршилт хийнэ.

Төлөвлөж буй гадаргуугийн зохион байгуулалт буюу олборлолтын дамжуулах хоолой болон хэмжилтийн тоног төхөөрөмжийн бүдүүвчийг зураг 8, зураг 9-д харуулав. Ашигласан зураг нь БНХАУ дахь гадаргуугийн зохион байгуулалтын төлөвлөлтийн жишиг зураг болно. Зураг дээрх цооногийн толгой нь цооног доторх насостой штангийн шугамаар холбогдоно. Шавхсан усыг ус түр хуримтлуулах сан руу шахах болон хуримтлагдсан хий нь бамбардах төхөөрөмжтэй тус тусын хоолойгоор холбогдсон байна.

Зураг 7. Олборлолтын байгууламжийн талбайн схем зураг

Зураг 8. Хийн шугам (шар хоолой) болон (саарал хоолой)-г шавхалтын ус түр хуримтлуулах сантай холбосон байдал

Хэвтээ цооногийн ус түр хуримтлуулах сан нь шавхсан усыг хуримтлуулах бөгөөд хэмжээ 6 x 5 x 4 м-ийн хэмжээтэй байх бөгөөд 120 м³ -ийн багтаамжтай байна. Ус хуримтлуулах сангийн хэмжээг БНХАУ-ын НДМХ-н олборлолтын цооногуудын усны гарц дээр үндэслэн DWK компани төлөвлөсөн. Энэ хэмжээ нь цооногийн өрөмдлөгийн ажил дууссаны дараа усны гарцаас шалтгаалан өөрчлөгдөх боломжтой.

1.8 Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажил

НДМХ-н хайгуулын ажил гүйцэтгэх төслийн 2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж, БОУАӨЯ-аар батлуулан Цогтцэций сумын Засаг даргын тамгын газар (ЗДТГ), Өмнөговь аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар (БОАЖГ)-т хүргүүлнэ.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө /БОМТ/-д тусгасан арга хэмжээнүүдийг 2025 онд хэрэгжүүлж ажиллах бөгөөд төсөв, зардлыг туслан гүйцэтгэгч компани хариуцах юм.

Тус онд төлөвлөж буй олборлолт туршилтын 1 хэвтээ цооног нь өмнөх онд төлөвлөсөн ажлын үргэлжлэл тул усны дүгнэлт гаргуулж, гэрээ байгуулахгүй, өрөмдлөгт ашиглах усны төлбөрийг тоолуурын заалтын дагуу орон нутагт төлөх юм.

1.9 Суурин боловсруулалт

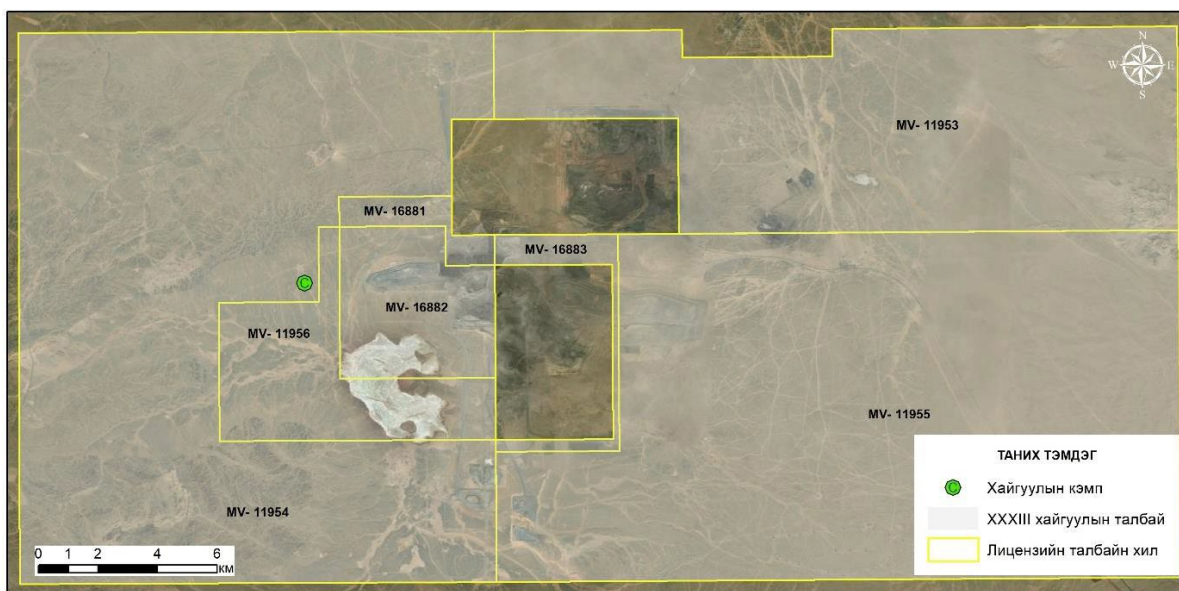
Суурин боловсруулалтын ажлыг хээрийн суурин боловсруулалт, жилийн эцсийн суурин боловсруулалт гэсэн 2 хэлбэрээр хийнэ. Хээрийн суурин боловсруулалтыг хайгуулын ажлын явцад гүйцэтгэнэ. Харин эцсийн суурин боловсруулалтын ажлыг Улаанбаатар хот дахь төв оффист хийх бөгөөд 2021-2025 оны хайгуулын ажлын үр дүнг нэгтгэж Тавантолгой-XXXIII БХГТ-н Улааннуурын хэсэгт НДМХ-н нөөц (reserve), баялгийн үнэлгээний тайланг боловсруулан Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн бүртгүүлэх ажлуудыг хийхээр төлөвлөж байна.

2 ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Энэхүү бүлгийг байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээний тайланд² тусгасан гол үр дүнгүүдэд үндэслэн боловсруулсан бөгөөд зарим мэдээллүүдийг шинэчлэн орууллаа.

2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил, физик газарзүйн нөхцөл

“Метан газ ресурс” ХХК-ийн НДМХ-н хайгуулын ажил гүйцэтгэх Тавантолгой-XXXIII БХГТалбай нь Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт нийт 664.3 км² талбайг хамарч ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл бүхий 7 талбай (MV-016881, MV-016882, MV-016883, MV-011953, MV-011954, MV-011955, MV-011956)-тай давхцаж байрлана. Нүүрсний хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрлүүдтэй давхцалтай талбай учраас тухайн орчмын газрын гадарга, хэвлий нүүрс олборлох, тээвэрлэх үйл ажиллагаатай холбоотойгоор эвдрэлд ихээхэн өртсөн.

Зураг 9. НДМХ-н хайгуулын талбай болон ашигт малтмалын лицензтэй талбайн давхцал

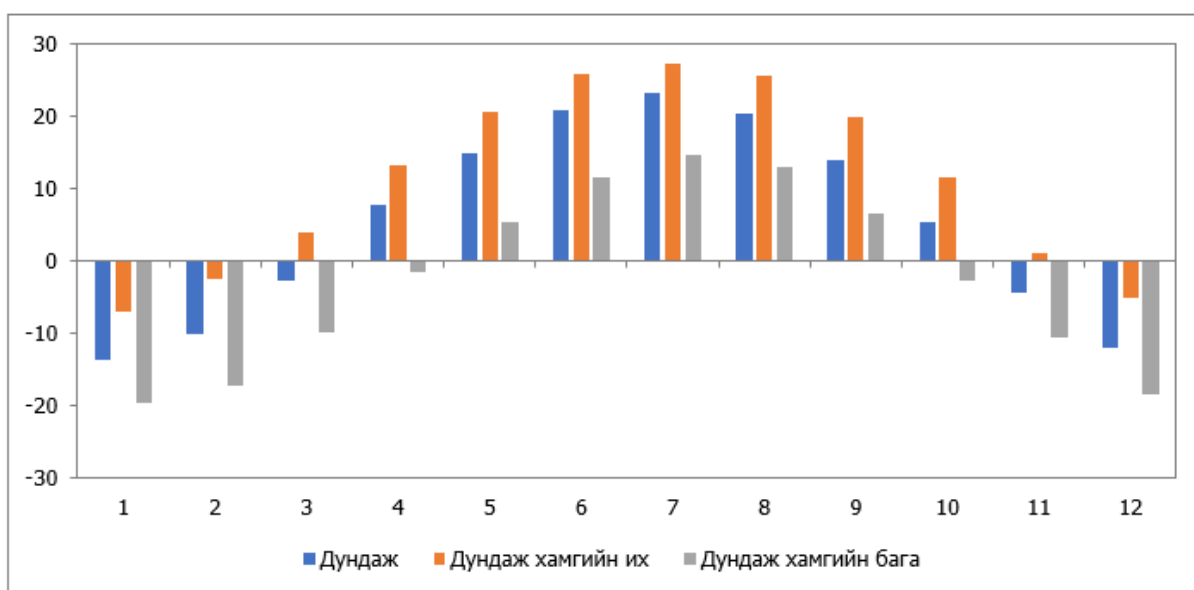
Физик газарзүйн мужлалаар Говийн их мужийн Дорнод говийн мужийн Умард говийн ухаа толгодот талын тойрогт хамаарна. Хайгуулын талбай, түүний орчмын газрын гадаргуу нь ерөнхийдөө нам уулс, жижиг толгод, талархаг гадаргуу зонхилох ба далайн түвшнээс дээш 1490-1590 м өргөгдсөн. Хамгийн өндөрлөг цэгүүд нь Тавантолгойн талбайгаас баруун урагш орших Бага уул /1731.1 м/, зүүн хойно байх Майга улаан уул /1587.5 м/, чанх урагш орших Нэргүй өндөрлөг /1652.2 м/, зүүн урагш байх Тавантолгой уул /1570 м/ зэрэг болно. Хамгийн нам цэгүүдэд Улаан нуур болон бусад нуур тойрмуудын хөндий орно. Түр урсацтай сайрууд нь ерөнхийдөө өргөргийн чиглэлтэй ба элсэрхэг, шаварлаг хурдсаар дүүргэгдсэн байдаг.

² “Эс и си” ХХК, Тавантолгой ордын талбай дахь “Нүүрсний давхаргын метан хийн” эрлийн ажил байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, 2019

2.2 Уур амьсгал

Тухайн бүс нутгийн хотгор, гүдгэр, газрын гадаргын төрх зэргээс хамааран улирлын шинж газар бүрд харилцан адилгүй илэрдэг. Хайгуулын талбай, түүний орчмын уур амьсгал нь Монгол орны бусад нутгийн нэгэн адил эх газрын эрс тэс шинжтэй. Энэ бүс нутагт жилд дунджаар 219 хоногт нь дулаан, үлдсэн 146 хоногт хүйтэн байдаг. 1-р сарын 5-наас 2-р сарын 18-ыг хүртэл дунджаар 3 см зузаантай цасан бүрхүүл тогтдог.

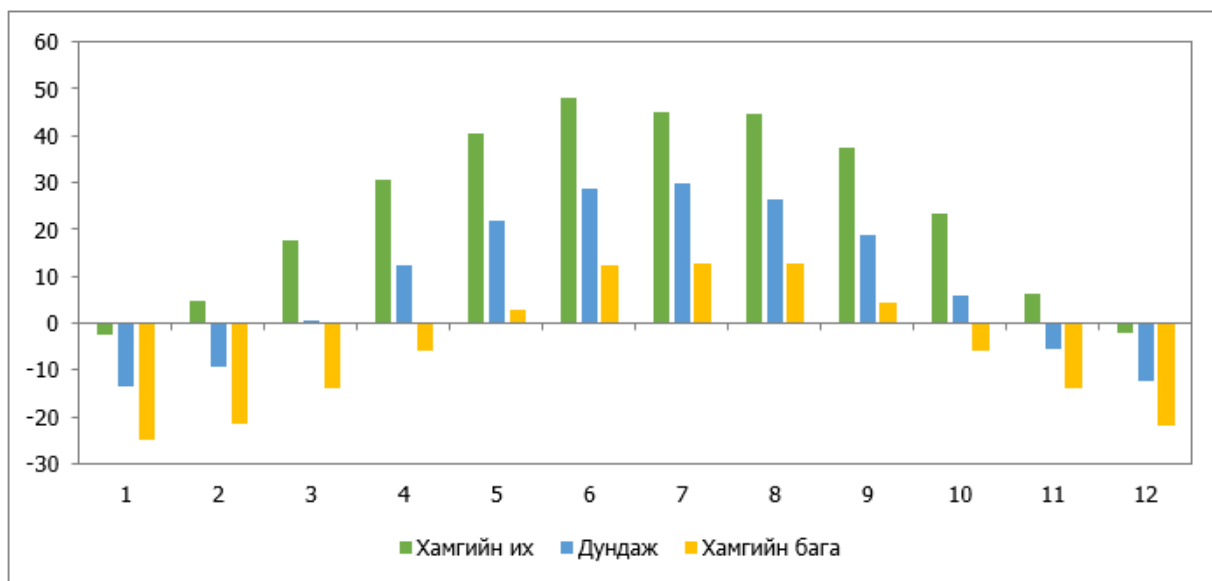
Агаарын дундаж температур 4.3-7.2°C байдаг. Жилийн хамгийн дулаан 7-р сарын агаарын дундаж температур 23.2°C, хамгийн хүйтэн 1-р сарын агаарын дундаж температур -13.6°C хүрдэг.

Зураг 10. Агаарын температурын жилийн явц

Энэ бүс нутагт агаарын үнэмлэхүй хамгийн их температур 41.3°C, үнэмлэхүй хамгийн бага температур -36.3°C хүрдэг.

Хайгуулын талбай орчмоор хөрсний гадаргын жилийн дундаж температур ойролцоогоор 8.2°C байна. Хөрсний дундаж температур 1-р сард -13.6°C, 7-р сард +26.5°C хүрдэг. Хөрсний үнэмлэхүй хамгийн бага температур -43.8°C, үнэмлэхүй хамгийн их температур +70.3°C хүрдэг.

Зураг 11. Хөрсний гадаргын сарын дундаж температур

Энэ бүс нутгийн жилийн нийлбэр хур тунадас 123.8 мм бөгөөд үүний 90 орчим хувь нь дулааны улиралд орно. Хур тунадасны жилийн хэлбэлзэл ихтэй.

Хүснэгт 5. Сарын нийлбэр хур тунадасны хэмжээ, мм

Сар												Нийлбэр хур тунадас, мм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.5	1.6	1.8	2.6	10.2	17.2	36.5	32.7	12.8	3.8	1.9	1.2	123.8

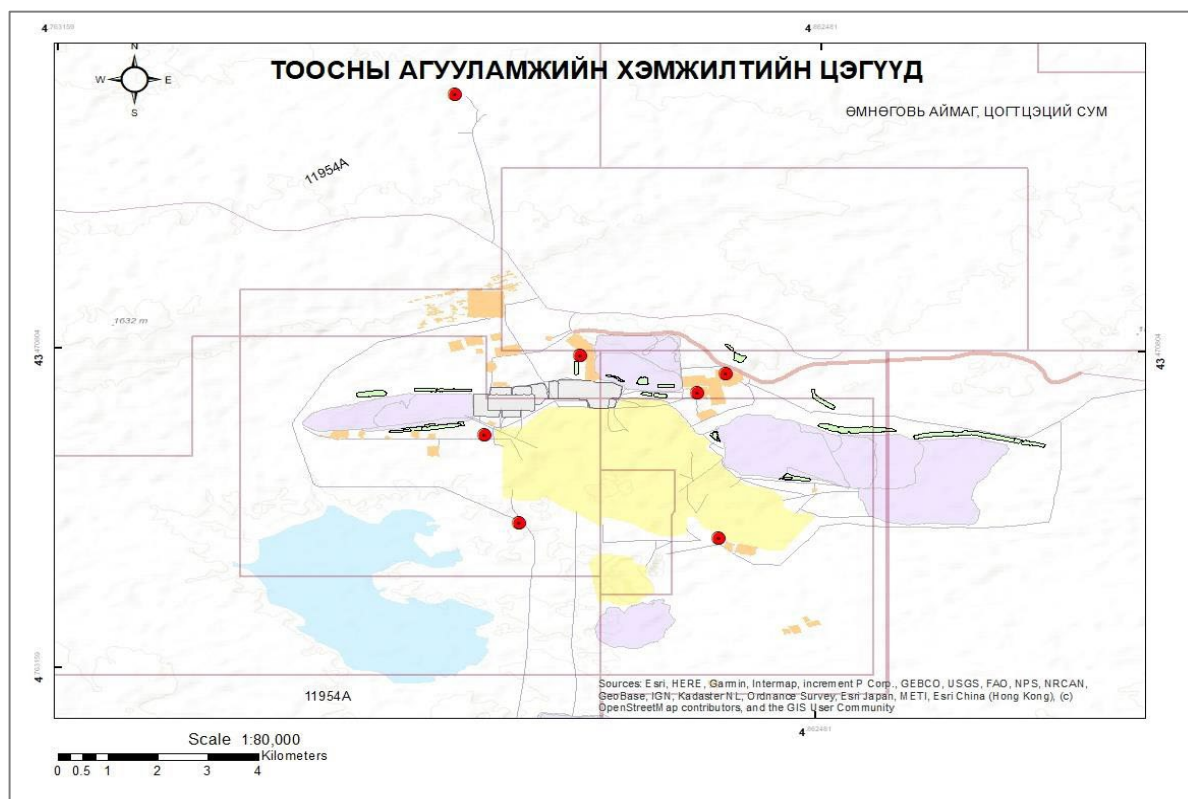
Цогтцэций орчмоор манай орны бусад нутгийн нэгэн адил хойд, баруун хойд зүгийн салхи зонхилно. Салхины жилийн дундаж хурд 3.6-5.1 м/с байна. Салхины хурдны их утга нь хавар, намрын улиралд ажиглагдах бөгөөд 4-р сард 5.2-6.5 м/с хүрдэг. Тус нутагт жилд дунджаар 19-36 өдөр шороон шуурга шуурдаг.

Хүснэгт 6. Шороон шуургатай өдрийн дундаж тоо

Сар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Шороон шуургатай өдрийн дундаж тоо	1.8	2.2	4.4	7.9	6.9	3.4	1.8	0.6	1	2	2.4	2.4

2.3 Агаарын чанар

Хайгуулын талбайн агаарын чанарыг Эрдэнэс Тавантолгой ХК-ийн лицензийн талбай орчимд хийсэн агаарын чанарын судалгаанд үндэслэн тодорхойлно.

Зураг 12. Хэмжилтийн цэгүүдийн байршил

Тоосонцорын хоногийн хэмжилтийг хуваарийн дагуу доорх цэгүүдэд тогтмол хийдэг байна.

Хүснэгт 7. Тоосны хэмжилтийн хуваарь

Хариуцагч	Хэмжилт хийх талбай	Тэмдэглэгээ	Хэмжих үзүүлэлт	Мягмар	Пүрэв	Бямба
“Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК	“ЭТТ” ХК уурхайн оффис	WHITE	Тоосонцор: PM2.5, PM10	Тэгш тоотой гаригуудад ээлжлэн 10:00 цагт		
	ЦЗУ борлуулалтын талбай	SALES	Тоосонцор: PM2.5, PM10			
	Цанхи хотхон	CAMP	Тоосонцор: PM2.5, PM10	10:00	10:00	10:00
“Ти Ти Жи Ви Си Өү” ХХК	“Ти Ти Жи Ви Си Өү” ХХК-ийн оффис	TTJV	Тоосонцор: PM2.5	10:00		
	Харуулын пост №14	EAST	Тоосонцор: PM2.5		10:00	10:00
“Хишиг Арвин Индустириал” ХХК	ЦБУ Хоолны газар	CANTEEN	Тоосонцор: PM2.5, PM10	10:00	10:00	10:00
“Эм Эм И Кью” ХХК	Харуулын пост №3	POST	Тоосонцор: PM2.5, PM10	10:00	10:00	10:00

Агаарын чанарын хяналтад агаар дахь ширхэглэгт хэсгийг тоолох зарчимд үндэслэсэн өндөр нарийвчлалтай шууд хэмжилтийн төхөөрөмж ашиглан дараах үзүүлэлтүүдийг хэмждэг.

Хүснэгт 8. Агаарын чанарын хяналт явуулсан хуваарь

Хяналтын үзүүлэлт		Нэгж	Давтамж	Хяналтын цэг, ш	Хэмжих хэрэгсэл
Тоосны агууламж: TSP, PM10, PM2.5		мкг/м³	Сард 1	10	Dusttrak DRX 8533
Тоосны хуримтлал		гр/сар*м²	3	6	Тоос хуримтлуулагч
Органик бус бохирдуулагч	SO ₂	мкг/м³	0.5	8	Сорьц цуглуулагч иж бүрдэл CO meter
	NO ₂	мкг/м³	0.5	8	
	CO	мкг/м³	0.5	8	

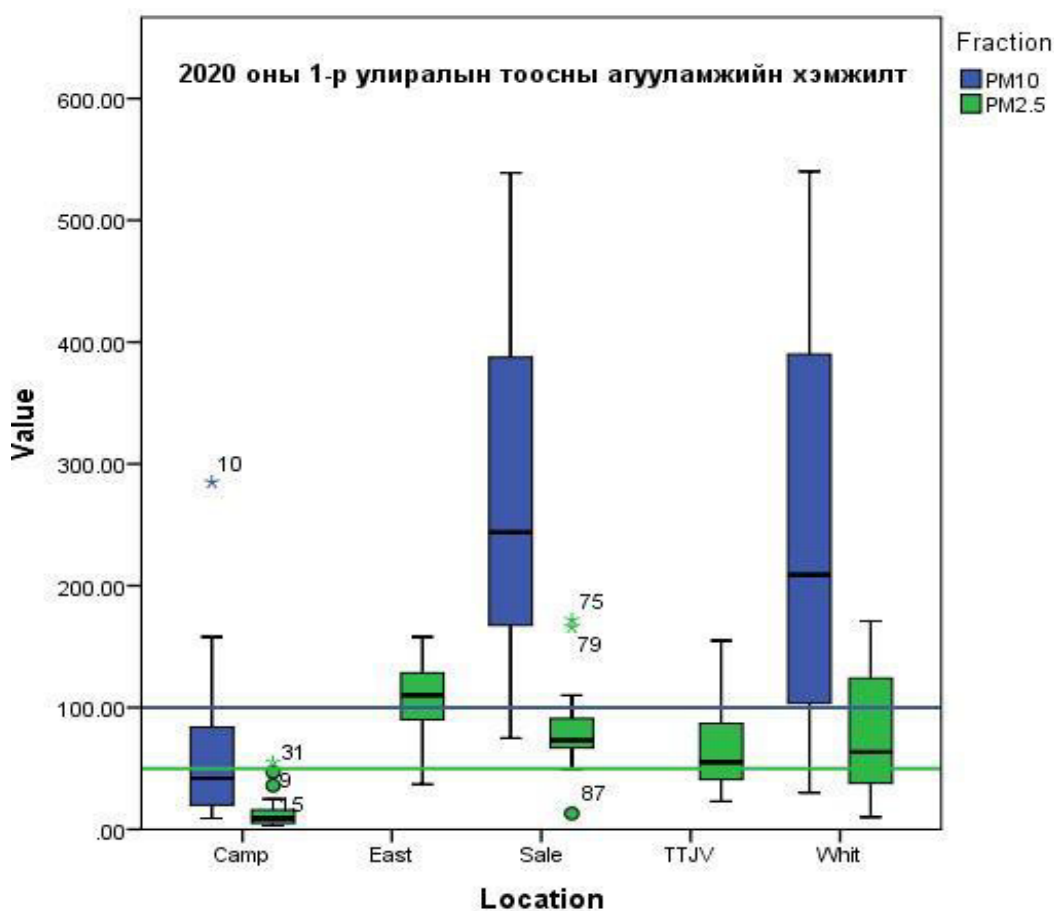
2020 оны 1-р улирлын тоосны хэмжилтийн мэдээг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 9. 2020 оны 1-р улирлын тоосны хэмжилтийн мэдээ

PM	2.5	10	2.5	10	2.5	10	2.5	2.5
STD	50	100	50	100	50	100	50	50
Байршил	538948		537247		535398		539356	539268
	4832820		4833599		4839152		4833238	4829733
Date	White		Sales		Camp		TTJV	East Pit
01/14	156	444					87	
01/16			71	154	5	15		110
01/18	79	224			10	62		49
01/21			81	204	12	57	43	
01/23	71	194						87
01/25			172	432	3	11		
01/28					55	285	155	
01/31					13	69		127
02/01								131
02/04			92	244	17	105	55	
02/06	139	410			36	158		115
02/08			166	461	6	28		118
02/11	171	540			25	120	92	
02/13			51	79	15	35		95
02/15	20	30			3	13		130
02/18			73	181	9	42	41	
02/20	54	145			7	44		93
02/22			74	181	7	23		61
02/25			13	75	47	99	30	
02/27	56	149			25	153		37
02/29					4	19		66
03/03			49	118	13	74	23	
03/05	30	62			7	39		93
03/07					5	20		107
03/10	109	341			3	15	43	
03/12			110	292	3	9		110
03/14					16	84		130
03/17			67	310			36	

PM	2.5	10	2.5	10	2.5	10	2.5	2.5
STD	50	100	50	100	50	100	50	50
Байршил	538948		537247		535398		539356	539268
	4832820		4833599		4839152		4833238	4829733
Date	White		Sales		Camp		TTJV	East Pit
03/19	46	370					57	
03/21			90	539				141
03/24			67	350			61	
03/26	10	40						158
03/28					5	35		125
03/31			69	425			120	

Агаарын чанарын MNS 4585:2016 стандартаар нийт тоосонцрын хүлцэх агууламж 20-30 мин-ын дундаж 500 мкг/м³ байдаг. Уурхайн дотоод цэгүүдэд 20 мин хэмжилт хийсээр ирсэн ба хэмжилт болгонд нийт тоосонцрын хэмжээ хүлцэх агууламжаас доогуур гарчээ.

Зураг 13. 2020 оны 1-р улирлын тоосны хэмжилтийн график

2.4 Физик бохирдол

Дуу шуугиан

“Метан газ ресурс” ХХК-ийн хайгуулын кэмпийн гадна орчинд тээврийн хэрэгсэл, цахилгаан үүсгүүр (генератор)-ээс өөр дуу шуугианы эх үүсвэр байхгүй. Тус ажлын байран дахь дуу шуугианы түвшнийг хянах зорилгоор хийсэн хэмжилтийн дүнгээс

үзэхэд шуугианы эквивалент түвшин 47-70 дБА хэмжээнд хэлбэлзэж байна. Энэ нь MNS 4585:2016 (Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага) стандартад заасан хэмжээнээс бага байна.

ДЭМБ-ын гаргасан удирдамжид шуугианы түвшин суурьшлын орчинд 16 цагийн хугацаанд 50-55 дБА, үйлдвэр, олон нийтийн үйлчилгээний газар, автозамын дагуу 24 цагийн турш 70 дБА байхад хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөхгүй гэж үздэг байна.

Хог хаягдал

Өрөмдлөгийн ажил болон кэмпийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдлыг түр хадгалах цэгийг хайгуулын кэмпийн хашаан дотор байгуулсан бөгөөд Цогтцэций сумын хог хаягдлын менежмент хийдэг тусгай зөвшөөрөлтэй “Тэгш дүүрэн тохижилт” ОНӨААТҮГ-аар тээвэрлүүлдэг. Түр хадгалах цэг нь дахивар болон энгийн хаягдлын хэсэгтэй бөгөөд хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгаж түр хадгалдаг. Хайгуулын өрөмдлөгийн талбайд үүссэн энгийн хог хаягдлыг кэмпийн хогийн цэгт цуглуулдаг. Хайгуулын өрөмдлөг, лабораторийн үйл ажиллагаанаас аюултай болон хортой хог хаягдал гардаггүй.

Зураг 14. Хог хаягдлын түр хадгалах цэг

Хайгуулын кэмпийн ахуйн хэрэглээнээс үүссэн шингэн хаягдлыг 2 дамжлагатай тунгаах худгаар цэвэрлэж, 35 м³ багтаамж бүхий битүүмжлэлтэй бохирын танканд хуримтлуулдаг. Бохир усыг Цогтцэций сумын тусгай зөвшөөрөлтэй “Өгөөмөр Дэлгэр Ширээт” ХХК-аар тээвэрлүүлдэг.

Зураг 15. Бохир ус хадгалах танк

2.5 Геологийн тогтоц ба геоморфологи

Улаан нуурын хотгор нь Пермийн настай Тавантолгой формацын Цанхи мэмбэрийн хурдас чулуулгаас бүрэлдэн тогтжээ. Тавантолгой формацын хурдас нь Улаан нуурын синклиналийн хэмжээнд тархжээ. Өмнөх судлаачид (П.Хосбаяр нар, 1983) энэ формацын хурдсыг Тавантолгой групп болгон ялгаад дотор нь Жирэм формац, Цанхи формац, Тавантолгой формацуудыг ангилж байсан. Монгол улсын 1:200,000 масштабтай геологийн зураглалын ажлын үр дүнд уг формацуудыг нэгтгэн Тавантолгой формац гээд дотор нь Жирэм мэмбэр (P2tt1), Цанхи мэмбэр (P2tt2)-үүдийг ялгасан. Тавантолгойн нүүрс агуулагч хурдас нь грабенсинклиналь структурт байрлах бөгөөд урд талаараа Жирмийн овооны, хойд талаараа Цогтцэцийн, зүүн талаараа Ончхараатын гүний хагарлуудаар зааглагддаг. Тус хотгорын нүүрсний давхаргуудад агуулагдаж буй метан хийн хайгуулыг хийж нөөцийг тогтоох зорилгоор уламжлалт бус газрын тосны хайгуулын талбайг тогтоож, хайгуулын ажлыг гүйцэтгэж байна. 2013 онд “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК нь Цанхийн баруун хэсгийн ашиглалтын хайгуулын үед метан хийг тандах зорилгоор 3 цооног өрөмдсөн бөгөөд үүний үр дүнд үндэслэн 2014 онд Бортээгийн хэсэгт М-01 (933 т.м), М-05 (783 т.м) цооногууд тус тус өрөмдөж нүүрсний дээжийг газар дээр нь хийн гарцын болон найрлагын хэмжилт хийж байжээ.

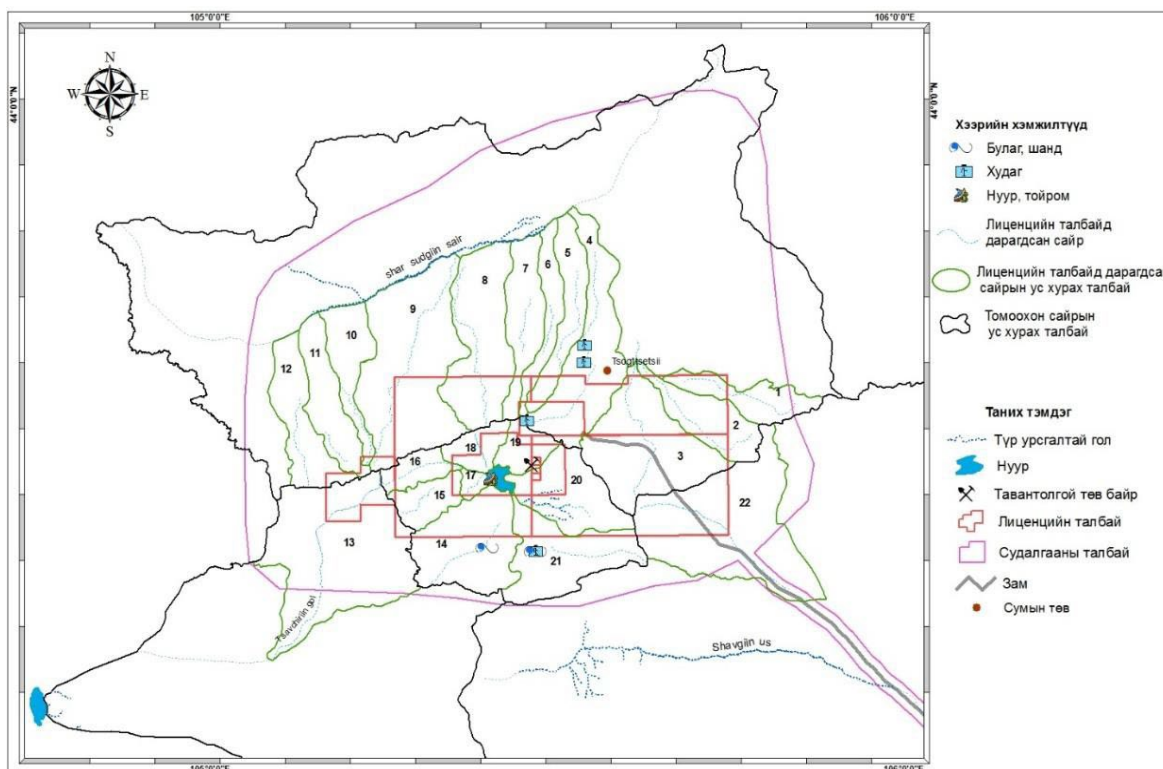
2.6 Гадаргын ус

Энэ бүс нутаг нь Төв Азийн гадагш урсацгүй ай сав, Монгол орны Галба-Өөш, Долоодын говийн сав газарт хамаарна. Энэ хэсэгт байнгын урсгалтай болон тогтмол устай гол, горхи байхгүй. Колдышева. Р.Я. нарын зохиосон гидрогеологийн 1:500,000 зурагт Улаан нуур хэмээх тойрмыг “шорвог устай нуур” гэж тэмдэглэсэн байдаг. Гэвч

уг тойромд сүүлийн олон жилийн туршид ус хуримтлагдаж байгаагүй. Тавантолгойн нүүрсний ордод анхны судалгаа хийсэн Ф.К.Шипулин (1940 он) Улаан нуурын хотгор гэсэн нэр томъёог хэрэглэсэн бол Н.А.Маринов 1957 онд Тавантолгойн ордоос холгүй орших Улаан нуур нь шорвог ус агуулах боловч жилийн турш хуурай байх нь элбэг гэж бичиж байжээ. Ийнхүү Улаан нуур хэмээх энэ тойром сүүлийн 50 гаруй жилд үндсэндээ хуурай байгаа гэж үзэж болно.

Улаан нуурын хотгорын ус хураах талбай харьцангуй бага, хуурай сайр элбэгтэй боловч урт биш, хур тунадас их буудаг уулсаас алслагдсан зэргээс шалтгаалан алсаас үерийн ус хуримтлагдах нөхцөл муутай. Хур бороо, цасны усаар гадаргын усны түр урсац, түр хугацааны тогтмол ус үүсэж болно. Тухайлбал, Улаан нуурын хотгор (артезийн усны ай сав)-ын хэмжээнд буусан хур бороо, цасны ус тойромд түр хуримтлагдах, толгод, салангид уулсын хуурай сайраар бага хэмжээний үерийн ус буух эрсдэлтэй.

Тавантолгойн нүүрсний уурхайн лизензийн талбайн хил хязгаар тогтож, шинжилгээ судалгаа хийж улмаар нүүрсний олборлолт эхэлснээр том, жижиг 22 сайрын ус хураах талбай хөндөгдөж, түр урсац бүрдэх, тэжээлээ авах нөхцөлд тодорхой өөрчлөлт орсон гэж үзэж болно. Эдгээр сайрууд нь 1485-1970 м хүртэлх өндөр бүхий Их Шанхын нуруу, Улаан хад уул, Нарийн Хар уул, Их ба Бага уул, Тавантолгойн уулнаас эх авсан лизензийн талбайн баруун урд талын Улаан нуур, Шар судаг, Шавгийн усны сайр, Цавчирын гол зэрэг томоохон сайр руу чиглэсэн байна.

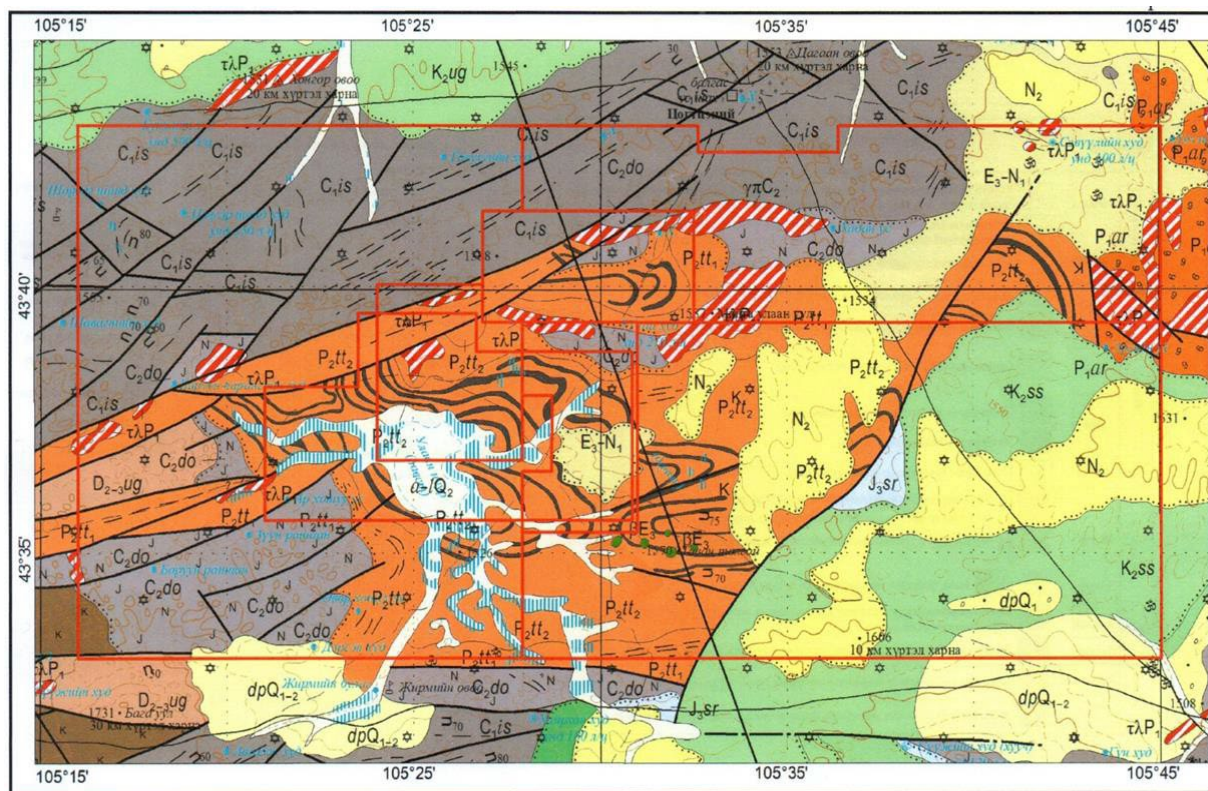
Зураг 16. Тавантолгой нүүрсний орд орчмын сайруудын ус хураах талбайн байршил

Эдгээр сайруудын ус хураах талбайн хэмжээ 10-220 км², урт нь 4-30 км орчим, хэвгий 3.7-26.1 ‰ байна. Лицензийн талбайд их, бага хэмжээгээр хамрагдсан сайруудын нийт талбай 2,000 км² бөгөөд үүнээс 750 орчим буюу 38 хувь нь лицензийн талбайд орсон.

2.7 Газрын доорх ус

Улаан нуурын сав газар нь зүүн тийш 30 км үргэлжлэх ба урдаас хойд зүг рүү 10 км-ийн өргөнтэй. Өмнөд говийн тал болон хагас цөлөрхөг хуурай уур амьсгалтай геологийн нийлмэл тогтоцтой, ан цав багатай дүүрэг нь газрын доорх ус бүрэлдэх хангалттай нөхцөл болж чаддаггүй тул газрын доорх усны олон тооны жижиг бассейн, линз, давхаргууд үүсгэдэг бөгөөд давсархаг эсвэл давстай устай байдаг. Артезийн бассейн нь уулс хоорондын хотгорт давхарга болон ан цавын ус агуулж тохиолддог. Газрын доорх ус нь хур тунадасны усны шүүрлийн үр дүнд артезийн усны бассейнд үүсдэг байна. Хайгуулын талбайд дараах ус агуулагч комплексууд байна. Үүнд:

1. Палеозойн интрузив чулуулгийн ус агуулагч комплекс /yPZ/;
2. Палеозойн вулканоген чулуулгийн ус агуулагч комплекс /efPZ/;
3. Палеозойн карбонат-терриген хурдасны ус агуулагч комплекс /kPZ/;
4. Палеозойн терриген хурдасны ус агуулагч комплекс /sPZ/;
5. Дөрөвдөгчийн ус агуулагч комплекс /Q/ зэрэг болно.

Зохиогч: Ө. Жамьяндорж, А. Золжаргал
 Редактор: О. Тамирпалмо, Ч. Минжиг, Д. Оролзмаа
 Редакцийн шийдлийн 2010 оны 02-р сарын 02-ны өдрийн хурлаар хэлэлцэв.

0 5 km

ЭБМЗ-ийн хуралдаан 2010 оны ...-р сарын ... өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэв.
 Хэлэлцсэн: АМН-ын Геологийн Мэдээллийн Төсөл
 "УГЗ-200 Ойнод Монгол төсөл"
 Зургийг тоон мэдээлэлд оруулж хэвлэлтэнд бэлтгэсэн: В. Энхжаргал

Зураг 17. Хайгуулын талбай орчмын гидрогеологийн зураг

Хайгуулын талбайн ойролцоо нийт 11 уст цэг байгаагаас Шинэ ус, Хадан ус худгуудад хэмжилт, дээжлэлт хийжээ.

Хүснэгт 10. Хайгуулын талбай орчмын уст цэгүүдийн мэдээлэл

#	Цэгийн нэр	Байршил		Худгийн төрөл	Худгийн (цооногийн) гүн, м	Худгийн (цооногийн) усны түвшин, м
		Х	Ү			
1	Шинэ усны худаг	536961	4835314	Гар худаг	2.7	2.0
2	Хадан ус худаг	548827	4836688	Гар худаг	2.5	1.7
3	Элгэний худаг	541607	4833063	Гар худаг	-	-
4	Кэмпийн худаг	545170	4840785	-	-	-
5	ТВ-05	540899	4834019	-	-	-
6	ТВ-07	540734	4834083	-	-	-
7	НБҮ-ийн хяналтын цэг	543134	4835245	-	80	64
8	ШТС-ын хяналтын цэг	543529	4833971	-	80	14
9	Цахилгаан станцын хяналтын цэг	543392	4835768	-	80	24
10	Хаягдлын овоолгын хяналтын цэг	543048	4838103	-	80	8
11	Засварын төвийн хяналтын цэг	542941	4835712	-	84	25

Хадан ус, Шинэ усны худгийн усны шинжилгээний үр дүнг ундны усны MNS 0900:2018 стандарттай харьцуулахад Шинэ усны худгийн өнгө, үнэр, булингар, аммони стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давжээ. Аммонийн агууламж их гарсан нь мал аж ахуйн бохирдолтод өртсөнийг илтгэнэ.

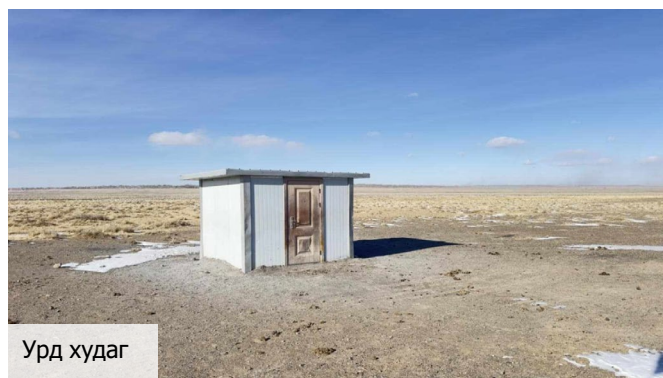
Хүнд металлын шинжилгээний дүнгээс үзэхэд Шинэ усны худгийн бор, манган, Хадан ус худгийн бор, натри, селений агууламж ундны усны MNS 0900:2018 стандарт болон Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын ундны усны чанарын шаардлагад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс их гарсан.

Өрөмдлөг хийхээр сонгогдсон гэрээт компани өрөмдлөг хийхэд шаардлагатай усыг сумын төвийн худгаас зөөвөрлөн хангана. “Метан газ ресурс” ХХК-ийн эзэмдэг 2 худгийг бүрэн тоноглогсны дараагаар өрөмдлөгийн ажилд хэрэгцээт усыг ашиглах боломжтой болно. Эдгээрийн худгуудын мэдээллийг дараах хэсэгт тусгалаа.

Хүснэгт 11. Өрөмдлөг хийхэд ашиглах худгуудын мэдээлэл

#	Худгийн нэр	Байршил		Өрөмдөж гаргасан огноо	Худгийн төрөл	Худгийн гүн, м	Худгийн усны түвшин, м	Ундарга, л/с
		Х	Ү					
1	Зүүн худаг	105°23'19.34"	43°38'38.13"	2021.06.13	Өрөмдмөл	110	10.0	1.00
2	Урд худаг	105°22'55.75"	43°36'50.96"	2022.05.22	Өрөмдмөл	98	16.5	1.46

Зүүн худгийн усны нийт эрдэсжилт, ерөнхий хатуулаг, хлор, сульфат, натри, магни, төмрийн ион нь MNS 0900:2018 стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс их байна.

Зураг 18. Өрөмдлөгийн ус хангамжийн зүүн болон урд худаг

2.8 Хөрсөн бүрхэвч

Тавантолгойн нүүрсний уурхай орчмын нутаг нь Монгол орны хөрс-газарзүйн мужлалаар Говийн их мужийн хотгорын бүсшилийн Монголын өрнөд мужийн Даланзадгадын 33-р тойргийн зүүн хойд зах хэсгийн нутгийг хамарна (Монгол улсын Үндэсний атлас, 2009). Нүүрсний уурхайн талбай орчимд цөлөрхөг хээрийн бор хөрсний дараах дэд хэв шинжүүд зонхилон тархсан. Үүнд:

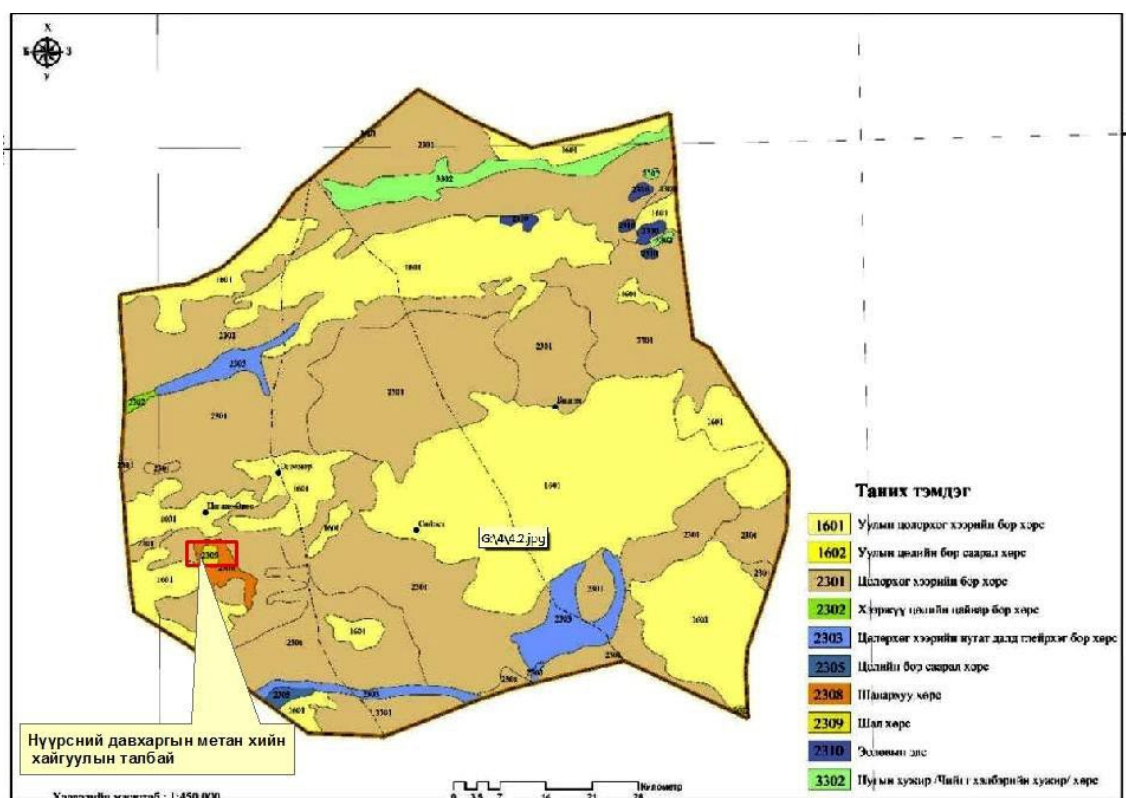
Цөлөрхөг хээрийн сайр чулуурхаг бор хөрс. Энэ хөрс уурхай орчмын нам уулс толгод бүхий гүвээрхэг гадаргад тогтворжих ба хөрсний хайрга чулууны агууламж ихтэй байна.

Цөлөрхөг хээрийн бор хөрс. Энэ хөрс талархаг газруудаар голлон тогтворжих бөгөөд хайрга чулууны агууламж харьцангуй багатай байна.

Цөлөрхөг хээрийн мараалаг бор хөрс. Энэ хөрс хотос хонхрууд (Улаан нуур)-ын зах хэсгээр шалархуу болон хужирлаг хөрстэй бүрдэл байдлаар, мөн сайруудын хоорондох талархаг гадаргаар тогтворжсон байна.

Шал шалархуу хөрс. Энэ хөрс Улаан нуурын хатсан тойром болон нам хотос газруудаар голлон тархаж, ургамалгүй халцгай байх ба хөрсний өнгөн хэсэг хагарч нягтарсан байдалтай байна.

Сайрын хөрс. Энэ хөрс нам уулс болон толгодын хормойгоос хотгорын зах хүртэл сүлжилдэн хэрчиж тогтсон өргөн нарийн сайрууд байх ба пролювийн гаралтай элс- сайргархаг хурдас зонхилно.

Зураг 19. Хөрсний хэв шинжийн зураг

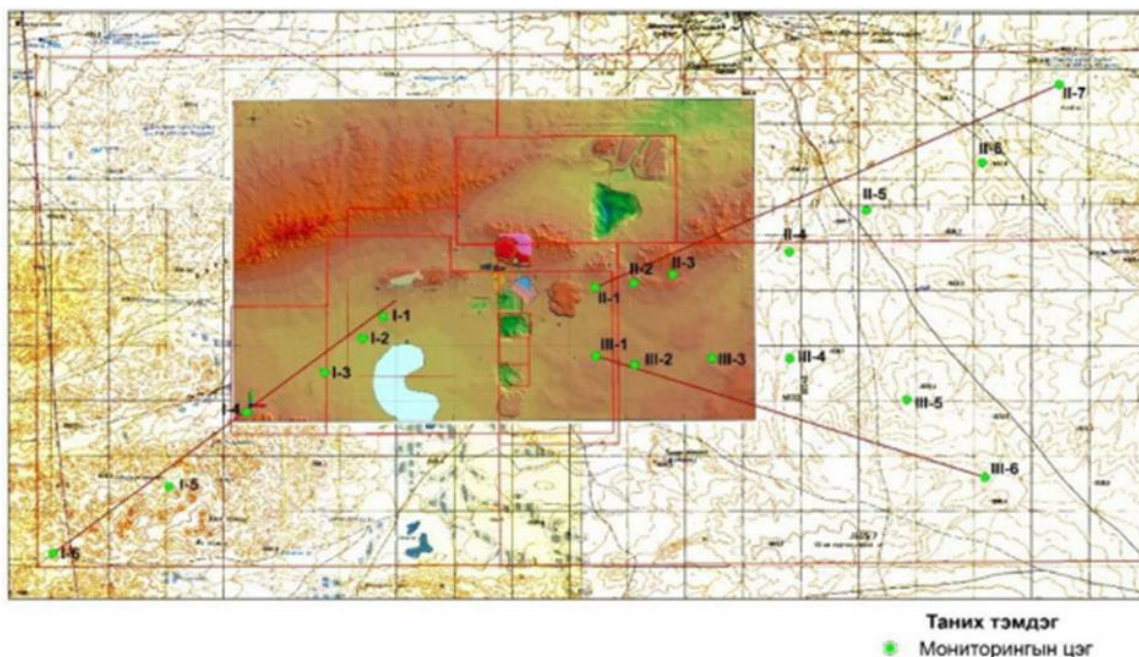
2.9 Ургамлан нөмрөг

Хайгуулын талбай байрлах Улаан нуурын хотгор орчмын нутаг дэвсгэр нь Монгол орны ургамал- газарзүйн мужлалаар Дорноговийн цөлөрхөг хээрийн тойргийн баруун хэсэгт байрладаг.

Хайгуулын талбайн газрын гадаргын онцлогоос шалтгаалж нам уулс, аараг толгодын, тэдгээрийн хоорондох тэгш тал, нам хөндийн, сайр, садраг, хурын ус цугларч ууршдаг хотгор дагасан, булаг, шандны усаар тэжээгддэг нугын ургамалжилтай байна. Хур тунадаснаас хамааралтай цөөн наст ургамлын оролцоо ихтэй.

Ургамлан бүлгэмдлийн хувьд бэсрэг, нам уулсын хормой, хаяагаар монгол өвс - таанат (*Allium polyrrhizum* - *Stipa gobica*, *S. glareosa*), монгол өвс – таана - тэсэгт (*Eurato ceratoides* - *Allium polyrrhizum* - *Stipa gobica*, *S. glareosa*) бүлгэмдэл байх бөгөөд зарим газраар шинэсэрхүү бударгана (*Salsola laricifolia*), гурвалсан боролз (*Ajania trifida*) оролцоно.

2014 оноос Тавантолгой төслийн талбайн ургамалжилтын үндсэн бүлгэмдлүүдийг илэрхийлж чадах 3 трансектийн дагуу ургамлын мониторингийн 19 цэгт жилд хоёр удаа үзэгдэл зүй болон, ургацын хэмжилт хийж байна. Үүний I-р трансектийн цэг нь “Метан газ ресурс” ХХК-ийн хайгуулын талбайд хийгддэг.

Зураг 20. Ургамлын мониторингийн цэгүүд

I-р трансект нийт 15 км урттай, 6 цэгтэй. Овоолгоос 1-р цэг 1 км, 1-2-р цэг 1 км, 2-3-р цэг 2 км, 3- 4-р цэг 3 км, 4-5-р цэг 4 км, 5-6-р цэг 4.6 км зайтай.

Эс И Си ХХК-ийн 2021 оны суурь судалгаагаар I-р трансектийн 1-3-р цэг чулуурхаг аараг толгод болон тэдгээрийн жижиг сайрын эхээр чулуусаг сөөгт бүлгэмдэлд монгол өвс–таана-хазаар өвс- баглуур (*Anabasis brevifolia*, *Cleistogenes songorica*, *Allium pollyrhizum*, *Stipa gobica*)-т цөлөрхөг хээрийн ургамалжилт зонхилон тархсан. Жил бүрийн ургамлын мониторингийн болон 2021 оны суурь судалгааны үр дүнгээс үзэхэд 1-3-р цэгүүд нь уурхайн техноген нөлөөнд хүчтэй өртсөн байна.

4-6-р цэгүүдийн хооронд цөлөрхөг хээрийн элсэн хучаастай хөрсөнд монгол өвс-таана-заримдаг сөөгөнцөр (*Allium pollyrhizum*, *Allium mongolicum*, *Stipa gobica*, *S. glareosa*, *Cleistogenes songorica*, *Oxytropis aciphylla*, *Eurota ceratoides*, *Anabasis brevifolia*)-т бүлгэмдэл тархсан.

2.10 Амьтны аймаг

Энэ бүс нутаг нь цөлөрхөг хээрийн бүсэд хамаарах бөгөөд амьдрах орчны олон янз байдал бага буюу нэг хэвийн тул амьтны олон янз байдал ядмаг юм. Нүүдлийн 41 зүйл шувуудаас тухайн нутагт өндөглөн зусдаг 24 зүйл, дайрч өнгөрдөг 13 зүйл, хааяа тохиолддог 4 зүйл, умраас ирж өвөлждөг 2 зүйл шувуу байна. Хэвлээр явагчид нь говь, цөлд зохицсон үндсэн амьтад бөгөөд хайгуулын талбай орчимд 1 баг, 5 овогт хамаарах 11 зүйл тэмдэглэгдсэн байна. Энэ нутаг нь 2 нутагтны хувьд тийм ч таатай орчин биш юм. Говь цөлийн хуурай, эрс тэс уур амьсгалаас шалтгаалан бороо хур ихтэй жилүүдэд чийглэг газруудад зөвхөн Монгол бах (*Bufo raddei*) бүртгэгджээ. Энэ нутагт шавж идэштний багаас дэлдэн зараа, шивэр жөвүү зэрэг 2 зүйл, сарьсан далавчтанаас том соотгой, говьсог сарсаахай, борхон турсаахай, сахалт багваахай, буурал сармаахай зэрэг 5 зүйл, туулайтнаас дагуур огдой, үхэр огдой, боролзон

туулай зэрэг 3 зүйлээс гадна 20 зүйлийн мэрэгчтэн, 8 зүйл махчтан, 1 зүйл туурайтан, 3 зүйл туруутан тохиолддог.

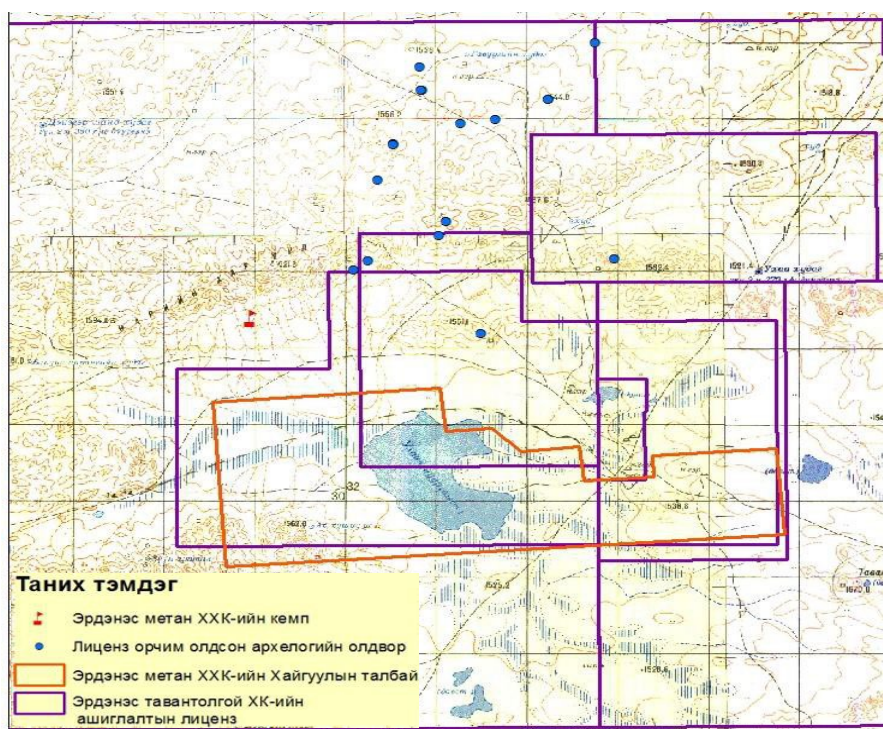
2.11 Тусгай хамгаалалттай газар нутаг

Тавантолгой-XXXIII БХГТалбай нь улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагтай давхцалгүй. Хайгуулын талбайгаас Говь гурван сайхан байгалийн цогцолборт газар баруун зүгт 80 км, орчны бүс 66 км, Говийн бага дархан цаазат газрын А хэсэг урд зүгт 109 км, орчны бүс 98 км, Б хэсэг зүүн урагш 202 км, орчны бүс 176 км зайтай.

2.12 Түүх, соёлын өв

Тавантолгой-XXXIII БХГТалбай орчмын бүс нутагт “Эрдэнэс тавантолгой” ХК олборлолт, түүнийг дагасан бүтээн байгуулалт явуулж байгаатай холбогдуулан “Соёлын өвийг хамгаалах хууль”-ийг хэрэгжүүлэх үүднээс ШУА-ийн Археологийн хүрээлэнд хүсэлт гарган археологийн авран хамгаалах хайгуул судалгааг 2012 онд хийлгэжээ. Энэхүү судалгааг 2010-2012 онд Цанхийн уурхайг эхлэхтэй холбогдуулан MV-016881, MV-016882, MV-016883 дугаартай ашиглалтын талбайд хамаарах хэсэгт археологи, палеонтологийн судалгааг хийлгэсэн ба 2022 онд MV-011954 (8.94 км.кв), MV-011953 (12.86 км.кв), MV-011955 (23.80 км.кв) тусгай зөвшөөрөлт талбайд энэ төрлийн хайгуул, судалгааны ажлуудыг Шинжлэх ухааны академийн Түүх, археологийн хүрээлэн болон Палеонтологийн хүрээлэнгээр хийлгэсэн байдаг.

Уг судалгааг тус хүрээлэнгийн Хүннүгийн археологийн судалгааны секторын эрхлэгч, доктор Ч.Ерөөл-Эрдэнэ, чулуун зэвсгийн судалгааны секторын эрдэм шинжилгээний ажилтан, магистр Г.Лхүндэв, хүрэл, төмөр зэвсгийн түрүү үеийн судалгааны секторын эрдэм шинжилгээний ажилтан, магистр Ж.Гантулга нарын судлаачид 2012 оны 10-р сарын 24-өөс 31-ний хооронд Тавантолгойн уурхайн Цанхийн баруун хэсгийн уурхай, цахилгаан станц, төмөр зам, уурхайчдын хотхон, засварын талбай болон бусад бүтээн байгуулалтын талбайд хийж нийт 18 тооны түүх, соёлын дурсгал бүртгэжээ. 2013 онд эдгээр бүртгэсэн дурсгалуудыг ШУА-ийн Археологийн хүрээлэн “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-тай гэрээ байгуулан археологийн авран хамгаалах малтлага судалгаа хийсэн. Археологийн судалгаагаар бүртгэгдсэн 18 дурсгалд авран хамгаалах малтлага судалгаа хийсний үр дүнд 9 дурсгал нь эртний булш оршуулга, 8 дурсгал нь тахилын байгууламж, 1 дурсгал нь зэл чулуу болох нь тогтоогдсон юм.

Зураг 21. Хайгуулын талбайн орчимд илэрсэн түүх, соёлын дурсгалуудын байршил

2.13 Нийгэм, эдийн засаг

Тавантолгой-XXXIII БХГТалбай нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын Цагаан-Овоо, Сийрст багийн нутгийг дамнан нийт 664.3 км² талбайг хамардаг.

2.13.1 Цогтцэций сумын нийгэм, эдийн засгийн байдал

Нутаг дэвсгэр:

Цогтцэций сум нь 7,246 км² нутаг дэвсгэртэй, аймгийн төв Даланзадгадаас зүүн зүгт 90 км зайд байдаг. Засаг захиргааны нэгжийн хувьд 4 багт хуваагддаг.

Хүснэгт 12. Багуудын талбайн хэмжээ, эзлэх хувь

#	Багийн нэр	Талбайн хэмжээ, га	Эзлэх хувь	Хилийн урт, км
1	Сийрст	208,691.7	28.7	218.5
2	Билгэх	353,723.2	48.6	269.7
3	Цагаан-Овоо	164,766.0	22.6	217.5
4	Өгөөмөр	921.6	0.1	13.1
	Сумын дүн	728,102.5	100	718.8

Цогтцэций сум нь аймгийн төв Даланзадгад болон Улаанбаатар хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбогдсон. Гашуун сухайтын хилийн боомттой холбогдсон хатуу хучилттай авто замаар Эрдэнэс Тавантолгой ХК, Энержи ресурс ХХК нүүрс экспортлохын зэрэгцээ орон нутгийн иргэд зорчдог.

Цогтцэций сумын төвд цэвэр усны эх үүсвэрийн гүний 2 худаг, Энержи ресурс ХХК-аас цэвэршүүлсэн ус бүхий 2 усан сан ажиллаж иргэдийг ундны цэвэр усаар хангадаг.

Хүн ам

Тус суманд 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 2,643 өрхийн 8,599 хүн оршин сууж байна. Сумын хүн ам, өрхийн тоог баг тус бүрээр дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 13. Цогтцэций сумын хүн ам, багаар /2022 оны байдлаар/

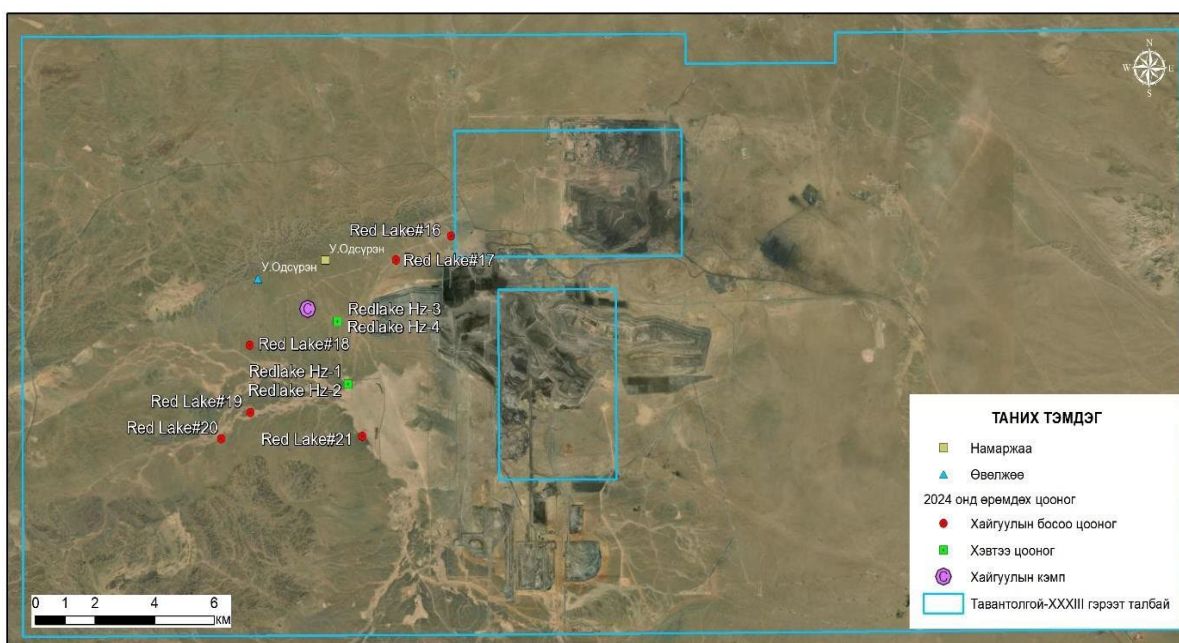
Үзүүлэлт	Цогтцэций сум	Сийрст баг	Билгэх баг	Цагаан-Овоо баг	Өгөөмөр баг
Хүн ам	9,149	2,174	1,959	2,508	2,508
Өрх	2,813	629	653	770	712

Эх сурвалж: [Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан \(1212.mn\)](http://Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан (1212.mn))

Цогтцэций сум сургуулийн өмнөх насны 1,200 хүүхэд байгаагаас 860 хүүхэд цэцэрлэгт, үлдсэн 340 хүүхэд гэрээр хүмүүжиж байна. Сургуулийн насны 200 хүүхэд сумын 2 сургуульд ерөнхий боловсрол эзэмшиж байна.

2.13.2 Улаан нуурын талбай орчмын малчин өрхүүд

2024 онд хайгуулын ажил гүйцэтгэх Улаан нуур орчмын талбай нь Цагаан-Овоо багийн нутагт хамаардаг. Улаан нуурын баруун хэсгийн аараг толгодоор малчин өрхүүдийн өвөлжөө, хаваржааны газруудтай. Хайгуулын кэмийн хойд хэсгийн Нарийн хар нэртэй гүвээрхэг толгодын өврөөр Цагаан-Овоо багийн малчин өрх У.Одсүрэнгийнх жилийн турш нутагладаг.

Зураг 22. У.Одсүрэнгийн нутагладаг газрууд болон 2025 онд өрөмдөх цооногуудын байршил

Өмнөх жилүүдэд хийсэн хайгуулын ажлын явцад агаарын чанар, дуу шуугианы хяналтын цэгүүдийг ойролцоох малчин өрхүүдийн орчимд сонгож хэмжилтүүдийг хийдэг. Эдгээрт У.Одсүрэнгийн өвөлжөө, хаваржааны газар болон зуслан, намаржааны газрын ойролцоо агаарын чанар, дуу шуугианы хэмжилтийг хийж байна.

3 ХАЙГУУЛЫН АЖЛЫН ҮЕД БАЙГАЛЬ ОРЧИНД НӨЛӨӨЛӨХ ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮДИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

2025 оны хайгуулын ажлын хүрээнд Үнэлгээний хөтөлбөрт тусгагдсан олборлолтын туршилтын 4 цооногийн 1-ийг буюу нүүрсний IIIb давхрааст өрөмдөх хэвтээ цооногийг дахин төлөвлөсөн. Энэ ажил 2024 онд төлөвлөгдсөн байсан боловч цаг хугацааны хувьд хийгдэж амжаагүй юм. Олборлолтын туршилтын ажлыг гүйцэтгэх явцад байгаль орчинд нөлөөлөх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг байгаль орчны бүрдэл тус бүрээр дараах дэд бүлгүүдэд дэлгэрүүлэн тусгав.

3.1 Газрын гадарга, хэвлийд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

2024 онд хэвтээ цооног өрөмдөх талбайд гадуур 60x100 м (6000 м²) хэмжээтэй торон хашаа барьж хашаалсан бөгөөд энэ талбай дотор:

6 x 42 x 4 м, 6 x 15 x 4 м, 6 x 10 x 4 м хэмжээтэй ус түр хуримтлуулах санг байгуулсан ба хэвтээ цооногийг өрөмдөж, тоноглогсны дараа туршилт ажиглалтын ажлыг хийхээр төлөвлөж байна. Ус түр хуримтлуулах санд туршилт ажиглалтын явцад цооногоос гарах усыг хуримтлуулна. Иймд нөлөөлөлд 6000 м² талбай өртөж, талхлагдана.

Хүснэгт 14. Хайгуулын ажлын явцад эвдэрч, талхлагдах талбайн хэмжээ

#	Цооног	Тоо, хэмжээ	Нэгжийн талбай, м ²	Нийт талбай, м ²
Өрөмдлөг, олборлолтын туршилт ажил				
1	Туршилтын хэвтээ цооног өрөмдөж тоноглох, ус түр хуримтлуулах сан (хашааны хэмжээгээр тооцов)	1	6000	6000
	Нийт			6,000

Гол сөрөг нөлөөлөл

2025 онд гүйцэтгэх хайгуулын ажлын явцад газрын гадарга, хэвлийд дараах сөрөг нөлөөллийг үзүүлнэ. Үүнд:

Олборлолтын туршилт хийх 1 хэвтээ цооногийг өрөмдөх, ус түр хуримтлуулах санг байгуулахад нийт 6000 м² талбай эвдэрч, талхлагдана.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Өрөмдлөгөөс гарсан усыг түр хуримтлуулах санд хадгалахад газрын хэвлий рүү шууд нэвчих магадлалтай тул үл нэвчүүлэгч материалаар доторлоно. Доторлох явцад цооролт үүсэх, гүйцэт доторлоогүй байсан зэргээс үүдэлтэйгээр өрөмдлөгт ашиглаж буй ус газрын хэвлийд нэвчиж сөрөг үр дагаваруудыг үүсгэж болзошгүй.

3.2 Агаарын чанарт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Хайгуулын кэмп 2022 онд Өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээнд холбогдсоноор дизель генераторыг байнга ашиглах шаардлагагүй болсон. Мөн 2024 онд хэвтээ цооног өрөмдөх талбайг төвийн эрчим хүчний цахилгаан эх үүсвэрээр хангахаар 3 км -ын урттай 6кВ-ын ЦДАШ татсан. Ингэснээр “Метан газ ресурс” ХХК-ын үйл ажиллагааны улмаас агаар бохирдуулах эх үүсвэрүүд зохих хэмжээгээр багасах юм.

2025 оны хайгуулын ажилд нийт 9-10 машин механизм ажиллахаар төлөвлөсөн. Үүнээс усны машин, түлшээр цэнэглэгч болон суудлын машинууд нь зөвхөн тогтоосон маршрутын дагуу хөдөлгөөнд оролцоно.

Гол сөрөг нөлөөлөл

Хайгуулын ажилд ашиглах тээврийн хэрэгслүүдийн хөдөлгөөнөөр тухайн орчны агаарт тоосжилт үүснэ.

3.3 Физик орчинд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Дуу шуугиан

Хэвтээ цооногийг өрөмдөх хугацаанд ажиллах өрөмдлөгийн механизмуудаас дуу шуугиан үүснэ.

Ахуйн хатуу хог хаягдал

Хайгуулын кэмпэд “Метан газ ресурс” ХХК-ийн 9 ажилтан, “Номадс катеринг энд интегрэйтэд сервис” ХХК-ийн үйлчилгээний 8, гэрээт компанийн 35 ажилтан буюу нийт 52 хүн 136 хоног (5 сар) ажиллана. Нэг хүн хоногт дунджаар 0.8 кг хатуу хог хаядаг гэж үзвэл 2025 оны хайгуулын ажлын хугацаанд ойролцоогоор 5.7 тн ахуйн хатуу хог хаягдал үүсгэхээр байна.

Шингэн хаягдал

Урьдчилсан тооцоогоор 2025 онд хайгуулын ажил гүйцэтгэх хугацаанд хайгуулын кэмпийн ажилчид 153 куб.м усыг унд, ахуйдаа хэрэглэнэ (Газрын доорх усанд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн хэсгээс дэлгэрүүлж үзнэ үү). Иймд хайгуулын ажлын үед үүнтэй ижил хэмжээтэй буюу 153 куб.м шингэн хаягдал үүснэ.

Гол сөрөг нөлөөлөл

Хэвтээ цооногийг өрөмдөх хугацаанд ажиллах өрөмдлөгийн механизмуудаас дуу шуугиан үүснэ.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Хайгуулын кэмпийн орчимд хог хаягдлыг ил задгай хаясан тохиолдолд тухайн орныг бохирдуулж болзошгүй.
- Өрөмдлөг хийх цооногийн талбайд ахуйн хог хаягдлыг ил задгай хаясан тохиолдолд тухайн орчныг бохирдуулж болзошгүй.

3.4 Гадаргын усанд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

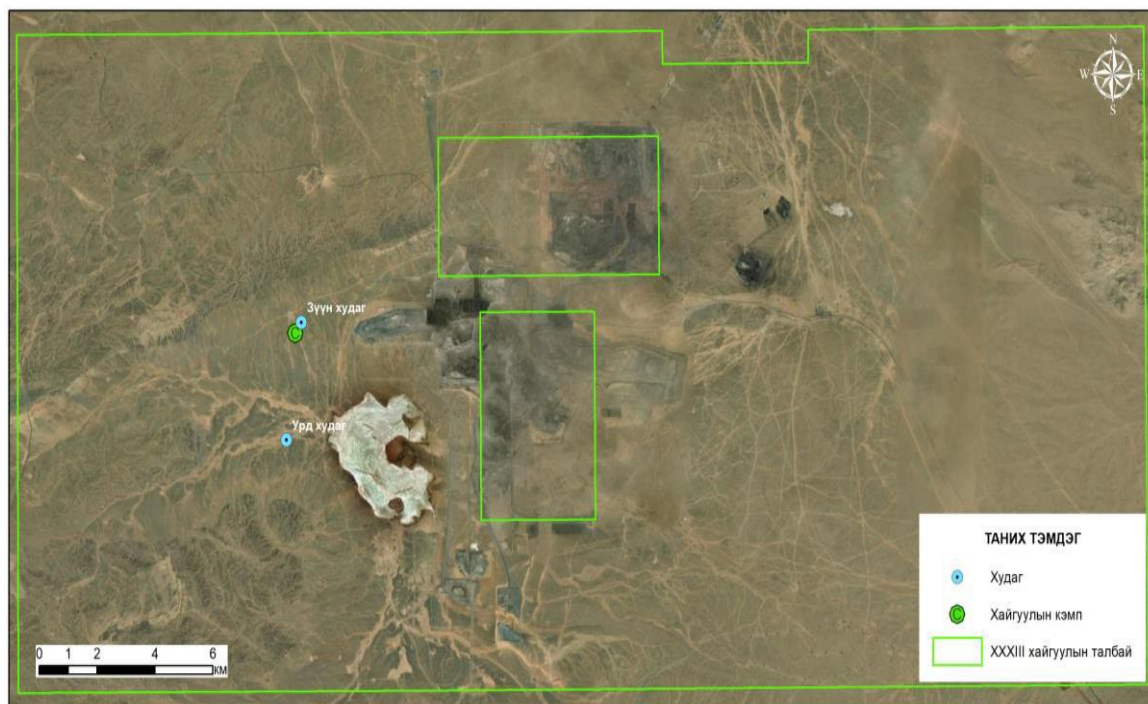
Хайгуулын өрөмдлөг хийх, туршилтын олборлолтын ажлыг гүйцэтгэхэд гадаргын усыг ашиглахгүй. Хайгуулын талбай орчимд байнгын урсацтай гол, горхи болон нуур байхгүй. Иймд гадаргын усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөлөл тодорхойлоогүй.

3.5 Газрын доорх усанд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Гол сөрөг нөлөөлөл

Хайгуулын ажлын үед унд, ахуй болон өрөмдлөгийн ажилд нийт 808 м³ ус ашигласнаар газрын доорх усны нөөц дээрх хэмжээгээр багасна.

2025 онд хэвтээ өрөмдлөгийн 1 цооног өрөмдөхөөр төлөвлөж байгаа бөгөөд энэ ажил нь 2024 оны үргэлжлэл ажил тул тус онд байгуулсан усны гэрээний дагуу ус ашиглах юм. Усны хэрэглээг өрөмдлөгийн усны нормд³ заасны дагуу 100 тууш метрт 10 м³-ээр тооцлоо. Хайгуулын ажлын хугацаанд өрөмдлөгт ашиглах 655 м³ усыг “Метан газ ресурс” ХХК өөрийн эзэмшлийн 2 худаг (зүүн худаг, урд худаг)-аас зөөвөрлөн ашиглана. Худгийг тоолууржуулж, тоноглосон.

Зураг 23. Өрөмдлөгт ашиглах худагуудын байршил

³ БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны 7-р сарын 30-ны өдрийн А/301-р тушаал, Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм

Хайгуулын талбай нь Галба-Өөш, Долоодын говийн сав газарт хамаардаг. Энэ сав газарт газрын доорх усны экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ⁴ 1 м³ усанд 3,996 төгрөг байдаг. Газрын доорх усыг хайгуулын өрөмдлөг хийхэд ашиглавал энэ сав газрын экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээний 20%⁵-ийг ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр⁶ (өрөмдлөг хийх: 1.7) болон ашигласан усны хэмжээгээр үржүүлэн усны нөөц ашигласны төлбөрийг тооцно.

Өрөмдлөг хийхэд 1 м³ ус ашиглавал усны нөөц ашигласны төлбөр:
 $3,996 \text{ төг/м}^3 \times 0.2 \times 1.7 = 1,358.64 \text{ төг}$

Хайгуулын кэмпэд нийт 52 хүн 136 хоног ажиллана. Ажилчдын унд, ахуйн усны хэрэглээг "Төвлөрсөн ус хангамж, ариутгах татуургын системд холбогдоогүй орон сууц"-ны усны норм болох 50 л/хоног/хүн-ээр тооцдог. Ажилчдын унд, ахуйн хэрэгцээнд 2025 онд 153 м³ ус ашиглана. Унд, ахуйн хэрэглээний усыг Цогтцэций сумын төвийн худгаас гэрээт компани зөөвөрлөн хангана.

Олборлолтын туршилт хийх ажлын хүрээнд ус гарсан тохиолдолд ус түр хуримтлуулах санд хуримтлуулна. Энэ тохиолдолд шавхан зайлуулсан усны хэмжээгээр газрын доорх усны нөөц багасаж болзошгүй.

Олборлолтын туршилтын ажлын явцад ус гарах эсэх, усны хэмжээ зэрэг нь тодорхойгүй байна. Хэрэв ус гарсан тохиолдолд шавхан зайлуулсан усны хэмжээ (м³)-ээр ус ашигласны төлбөр төлнө.

Газрын доорх усыг шавхан зайлуулбал экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээний 15%⁷-ийг ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр⁸ (ус шавхан зайлуулах: 1.2) болон зайлуулсан усны хэмжээ (м³)-гээр үржүүлэн усны нөөц ашигласны төлбөрийг тооцно.

1 м³ ус шавхан зайлуулахад усны нөөц ашигласны төлбөр:
 $3,996 \text{ төг/м}^3 \times 0.15 \times 1.2 = 719.28 \text{ төг/м}^3 \text{ болно.}$

Туршилтын ажил хийхэд ус гарсан тохиолдолд ус зайлуулах зөвшөөрлийг хоногт 50 м³-ээс их бол Усны газрын дүгнэлтийг үндэслэн Галба-Өөш, Долоодын говийн сав газрын захиргаа, хоногт 50 м³-ээс бага бол Галба-Өөш, Долоодын говийн сав газрын захиргааны дүгнэлтийг үндэслэн Цогтцэций сумын Засаг даргаас авна (Усны тухай хууль, 24.2).

⁴ Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай, МУЗГ-ын 2011 оны 10-р сарын 26-ны өдрийн 302-р тогтоол

⁵ Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай, МУЗГ-ын 2013 оны 9-р сарын 21-ний өдрийн 326-р тогтоол

⁶ Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, МУЗГ-ын 2013 оны 9-р сарын 21-ний өдрийн 327-р тогтоол

⁷ Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай, МУЗГ-ын 2013 оны 9-р сарын 21-ний өдрийн 326-р тогтоол

⁸ Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, МУЗГ-ын 2013 оны 9-р сарын 21-ний өдрийн 327-р тогтоол

3.6 Хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Гол сөрөг нөлөөлөл

Өрөмдлөг хайгуулын ажлыг гүйцэтгэх явцад хөрсөн бүрхэвчид дараах сөрөг нөлөөллүүд үүснэ. Үүнд:

Хэвтээ цооног өрөмдөх талбай болон ус түр хуримтлуулах сангуудын хөрсөн бүрхэвч хуулагдаж, талхлагдана.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Хайгуулын ажлын явцад хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулж болзошгүй дараах эх үүсвэрүүд байна. Үүнд:

- Тээврийн хэрэгслүүдийн хөдөлгөөнөөр салаа замууд үүсэж, хөрсөн бүрхэвч талхлагдах;
- Машин, механизмуудаас шатах, тослох материал гоожих;
- Өнгөн хөрсний овоолго салхинд хийсэх, шим тэжээлийн бодисуудын агууламж буурч болзошгүй.

3.7 Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Гол сөрөг нөлөөлөл

- Хэвтээ цооногийн өрөмдлөгийн талбайд байгуулах ус түр хуримтлуулах сангуудын талбайн ургамлан нөмрөг хөрсөн бүрхэвчийн хамт хуулагдана.

Хэвтээ цооногийг өрөмдөж дууссаны дараа эвдэрч талхлагдсан талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг хийнэ. Харин ус түр хуримтлуулах сангуудыг олборлолтын туршилтын ажил дуустал байлгана.

3.8 Амьтны аймагт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, гэрэл, дуу шуугианаас нийт нутгаар элбэг тархацтай амьтад /тагтаа, шаазгай/ үргэх, мөн хөхтөн амьтад идээшлэхэд саад учруулж болзошгүй.

3.9 Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Хайгуулын талбай нь улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагтай давхцалгүй тул хайгуулын үйл ажиллагаанаас тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөл үзүүлэхгүй.

3.10 Түүх, соёлын өвд нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Тавантолгой-XXXIII БХГТ-д хэсэгчилсэн байдлаар түүх, соёлын дурсгалт зүйлүүдийг илрүүлэх судалгааг “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК хайгуул болон ашиглалтын ажлын үе шатанд мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэн ажилладаг.

“Эрдэнэс Тавантолгой” ХК тусгай зарим зөвшөөрөлтэй талбайнуудад түүх, соёлын дурсгалыг илрүүлэх хайгуулын ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн. Энэхүү ажлын хүрээнд түүх, соёлын дурсгалууд илэрсэн байна. Иймд “Метан газ ресурс” ХХК илэрсэн түүх соёлын олдворуудыг авран хамгаалах ажилд хамтран оролцохоор төлөвлөж байна. Одоогоор түүх, соёлын дурсгалыг хаана илрүүлсэн, цаашид авран хамгаалах чиглэлээр ямар ажлууд хийх талаар тодорхой мэдээллүүд ирээгүй. Иймд судалгааны материалуудад үндэслэн авран хамгаалах ажлыг хэрхэн хийх нь тодорхой болно.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Өрөмдлөгийн ажлуудыг гүйцэтгэх явцад өмнө нь судалж тогтоож чадаагүй, хөрсөнд хадгалагдаж байж болзошгүй палеонтологи болон археологийн олдворыг санамсаргүйгээр илрүүлж, улмаар эвдэж, устгаж болзошгүй.

3.11 Нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Тавантолгой-XXXIII БХГТ-д хийгдэх ажлууд нь “Эрдэнэс тавантолгой” ХК-ийн тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд хэрэгжих тул хайгуулын ажлын явцад нүүлгэн шилжүүлэх болон нөхөн олговор олгох арга хэмжээ төлөвлөөгүй.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Хэдий тийм боловч нутгийн иргэдийн ёс уламжлал, зан заншлыг мэдэхгүй байх зэргээс үүдэн ажилчид болон иргэдийн хооронд үл ойлголцол үүсэж маргаан гарч болзошгүй.

4 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө (БОХТ)-ний зорилго нь Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт Тавантолгой-XXXIII БХГТ-д НДМХ-н хайгуулын ажил гүйцэтгэх үйл ажиллагаанаас тухайн газар нутгийн байгаль орчинд нөлөөлөх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, нөхөн сэргээхэд оршино.

Тус БОХТ-г Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалын хавсралт “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” болон тус журмын 1,3-р хавсралтуудыг баримтлан боловсруулав.

5 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хэвтээ цооног өрөмдөх, цооногийн дэргэд ус түр хуримтлуулах сан барих, олборлолтын туршилт хийх ажлуудын явцад байгаль орчинд нөлөөлөх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг тодорхойлж, эдгээр сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулав.

2025 онд гүйцэтгэх хайгуулын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах болон нөхөн сэргээх чиглэлээр төлөвлөсөн ажлуудыг дараах хүснэгтэд нэгтгэн үзүүллээ.

Хүснэгт 15. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Газрын гадарга, хэвлий								
Олборлолтын туршилт хийх хэвтээ цооногуудыг өрөмдөх, ус түр хуримтлуулах санг байгуулахад нийт 6000 м ² талбай эвдэрч, талхлагдана.	Газар шорооны ажлын явцад хуулсан хөрс чулуулгаар овоолго үүсгэн хадгална.	Хэвтээ өрөмдлөгийн талбай	Төг/м ³	-	-	Хайгуулын ажлын зардалд багтана.	2025 онд	

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Ус хуримтлуулах усан сангийн тусгаарлах материал цоорсон тохиолдолд шингэн нь газрын хэвлийд нэвчиж сөрөг үр дагаваруудыг үүсгэж болзошгүй.	Зумпыг шингэн үл нэвчүүлэх материалаар доторлохдоо цооролт үүссэн эсэхийг сайтар шалгаж дэвсэнэ.	Зумп	Төг/м ²			Өрөмдлөгийн компанийн Үйл ажиллагааны зардалд багтана.	2025 онд өрөмдлөгийн ажлын хугацаанд	MNS 5917:2008 (Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага),
	Өрөмдлөгийн зумпын уснаас дээж авч лабораторид шинжлүүлнэ.	Хэвтээ цооног	ширхэг	-	-	Өрөмдлөгийн компанийн үйл ажиллагааны зардалд хамаарна	2025 онд	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
Хэсгийн дүн						-		
Агаарын чанар								
Хайгуулын ажилд ашиглах тээврийн хэрэгслүүдийн хөдөлгөөнөөр үүссэн тоосжилт тухайн орчны агаар дахь тоосонцорын агууламжийг нэмэгдүүлэхэд нөлөөлнө.	Хайгуулын ажил эхлэхийн өмнө тээврийн хэрэгслүүд зорчих замын маршрутыг гаргана. Маршрут гаргахад одоо байгаа замыг ашиглах бөгөөд шинээр салаа замууд гаргахгүй байхад анхаарна.	Тээврийн хэрэгслүүд зорчих замын дагууд	Төг/удаа	-	-	Үйл ажиллагааны зардал	2025 онд хайгуулын ажлын туршид	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS 4585:2016 (Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага)
	Зорчих хурдны хязгаарыг тогтоож тэмдэгжүүлнэ.	Тээврийн хэрэгслүүд зорчих замын дагуу	Төг/ш	-	-	-	2025 онд авто замын трасс гаргасны дараа	
Хэсгийн дүн						-		

Дуу шуугиан								
Өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэж буй механизмуудаас үүссэн дуу шуугиан ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх, ойролцоо нутаглаж буй малчин иргэдэд тавгүй байдал үүсгэх, эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.	Стандартад заасан хэмжээнээс давсан дуу шуугиантай орчинд ажиллаж байгаа ажилчдад сонсгол хамгаалах хэрэгсэл хэрэглүүлж, ажиллах цагийн хувааарийг зохицуулна.	Өрөмдлөгийн талбайд ажиллаж буй ажилчид	Төг/багц	-	-	-	2025 онд өрөмдлөгийн ажлын туршид	MNS 4585:2016 (Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага)
	Нутгийн иргэдээс санал, гомдол ирсэн тохиолдолд хүлээн авч тухай бүр зохих шийдвэрийг гаргаж ажиллана.	Өрөмдлөгийн талбай түүний орчимд нутаглаж буй малчин өрхүүд	Удаа			Үйл ажиллагааны зардалд багтана	2025 онд хайгуулын ажлын туршид	
Хэсгийн дүн								
Газрын доорх усны нөөц								
Урьдчилсан тооцоогоор хайгуулын кэмгийн унд ахуйн хэрэглээнд 153 м ³ ус хэрэглэнэ. Өрөмдлөгийн ажилд нийт 655 м ³ газрын доорх усыг ашиглахаар байна	Ус ашиглах зөвшөөрөлд заасан хэмжээнд ашиглаж, усны нөөц ашигласны төлбөр төлнө.	Цогтцэций сумын ус хангамжийн худгууд, өөрийн эзэмшлийн 2 худаг	Төг/м ³	-	-	Ус ашиглуулах дүгнэлтэд тусгасны дагуу төлбөрийг төлнө. “Өгөөмөр дэлгэр ширээт” ХХК-тай хэрэглээний цэвэр ус нийлүүлэх гэрээнд заасны дагуу төлбөрийг төлнө. Өрөмдлөгийн ажилд ашиглах усыг сумын төвөөс худалдан авах хугацаанд усны төлбөрийг төлнө.	2025 онд	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль, Усны тухай хууль, Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай, МУЗГ-ын 2011 оны 10-р сарын 26-ны өдрийн 302-р

Олборлолтын туршилтын ажлын явцад хэвтээ цооногуудаас ус шавхан зайлуулж болзошгүй	Хэрэв ус гарсан тохиолдолд шавхан зайлуулсан усны хэмжээ (м³)-ээр ус ашигласны төлбөр төлнө.	Хэвтээ цооног (Redlake Hz-1, Redlake Hz-2, Redlake Hz-3)	Төг/м³	-	-	Үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.	2025 онд	тогтоол, Усны нөөцийн төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай Засгийн газрын тогтоол (МУЗГ-ын 2013 оны 9-р сарын 21-ний өдрийн 326-р тогтоол), Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, МУЗГ-ын 2013 оны 9-р сарын 21-ний өдрийн 327-р тогтоол
Хэсгийн дүн						-		

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Хөрсөн бүрхэвч								
Хэвтээ цооног өрөмдөхөд нийт 6000 м ² талбай /зумпуудын талбай багтсан/-н хөрсөн бүрхэвч хуулагдаж, талхлагдана.	Гарсан хөрсийг шимт хөрс болон хөрс ангилан ялгаж овоолго үүсгэн, тусгайлан хадгална.	Хэвтээ өрөмдлөгийн талбай	Төг/м ²	-	-	Нөхөн сэргээлтийн зардалд багтсан.	2025 онд өрөмдлөгийн ажил дууссаны дараа	MNS 5915:2008 (Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал), MNS 5916:2008 (Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт), MNS 5917:2008 (Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага), MNS 6200:2010 (Газрын тосны хайгуул, олборлолт,
Хэвтээ 1 цооног өрөмдөх, ус түр хуримтлуулах сангуудыг байгуулах, олборлолтын туршилтын байгууламжуудыг байршуулах талбайн хөрсөн бүрхэвч эвдэрч талхлагдана. Ус түр хуримтлуулах сангийн талбайг нарийвчилсан зураг төслийн ажлын явцад тодорхой болно.	Хэвтээ цооногуудыг өрөмдсөний дараагаар тухайн орчмын талбайг хэлбэржүүлж техникийн нөхөн сэргээлтийг хийнэ.	Хэвтээ өрөмдлөгийн талбай	Төг/м ²	-	-	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд багтана.	2025 онд	

								ашиглалтын үйл ажиллагаанаа с эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага) MNS 5916:2008 (Байгаль орчин, газар шорооны
--	--	--	--	--	--	--	--	---

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Тээврийн хэрэгслүүдийн хөдөлгөөнөөр салаа замууд үүсэж хөрсөн бүрхэвч талхлагдах	Хайгуулын ажил эхлэхийн өмнө тээврийн хэрэгслүүд зорчих авто замын маршрутыг гаргана. Маршрут гаргахад одоо байгаа замыг ашиглах бөгөөд шинээр салаа замууд гаргахгүй байхад анхаарна.	Тээврийн хэрэгслүүд зорчих замын дагууд	Төг/удаа	-	-	Үйл ажиллагааны зардал	2025 онд хайгуулын ажлын туршид	ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт)
Тээврийн хэрэгслүүдээс ШТМ гоожиж болзошгүй.	Тээврийн хэрэгслүүдийг ажилд гарахын өмнө үзлэг хийнэ.	Хайгуулын ажилд ашиглаж буй бүх тээврийн хэрэгсэл	Төг/сар	-	-	Хайгуулын ажлын зардалд багтсан.	2025 онд хайгуулын ажил үргэлжлэх хугацаанд	
	Өрөмдлөгийн машины доор үл нэвчүүлэх материал дэвсэж шороогоор манана.	Өрөмдлөг хийх машин механизмууд	-	-	-	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд хамаарна.	2025 онд хайгуулын ажил үргэлжлэх хугацаанд	
	ШТМ асгарсан тохиолдолд ашиглах зориулалтын шингээгч материалыг бэлэн байлгана.	Өрөмдлөгийн талбай, хайгуулын кэмп	Төг/багц	500,000	2	500,000 1 багц нь Өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэхээр сонгогдсон компанийн зардалд багтана.		
Өнгөн хөрс салхинд хийсэх, шим тэжээлийн бодисуудын агууламж буурч болзошгүй.	Өрөмдлөгийн ажлын үед өнгөн хөрсийг машин, техникийн хөдөлгөөнд саад болохооргүй, чулуулагтай холилдохгүй газар, салхины чиглэлийн дагуу түр байршуулна.	Шимт хөрсний овоолго	Төг/цооног	-	-	Өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэх компанийн зардалд багтана.	Өрөмдлөгийн ажил эхлэхийн өмнө	
Хэсгийн дүн						500,000		
Ургамлан нөмрөг								

Хэвтээ 1 цоонг өрөмдөх, ус түр хуримтлуулах сангуудыг байгуулах, олборлолтын туршилтын байгууламжуудыг байршуулах явцад нийт 6000 м ² талбайн ургамлан нөмрөг хөрсөн бүрхэвчийн хамт хуулагдаж, талхлагдана.	Хэвтээ цооногуудыг өрөмдсөний дараагаар тухайн орчмын талбайг хэлбэржүүлж техникийн нөхөн сэргээлтийг хийнэ.	Өрөмдлөг хийх 1 цооногийн талбай орчим	Төг/м ²	-	-	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд багтана.	2025 онд	Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны эрэл, хайгуул, олборлолтын үйл ажиллагаанд өртсөн байгаль орчин, эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага)
	Ус түр хуримтлуулах сангуудаас хуулсан хөрс чулуулгаар далан байгуулан хэлбэршүүлнэ.	Хэвтээ цооногуудын дэргэд ус түр хуримтлуулах сан байгуулах талбай	-	-	-	Хайгуулын ажлын зардалд хамаарна.		

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Хэсгийн дүн						-		
Амьтны аймаг								
Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, гэрэл, дуу шуугианаас нийт нутгаар элбэг тархацтай амьтад /тагтаа, шаазгай/ үргэх, мөн хөхтөн амьтад идээшлэхэд саад учруулж болзошгүй.	Тээврийн хэрэгслүүд замын тогтсон маршрутаар зорчих бөгөөд дуут дохио өгөхгүй байхад анхаарч ажиллана.	Хэвтээ өрөмдлөгийн талбайн орчим	Төг/удаа	.	Өдөр бүр	Үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.	2025 онд	Амьтны тухай хууль, 2012 6.1.3. Амьтны хэвийн өсөлт үржилтийг хадгалах, тархац нутгийг хамгаалах, нүүдлийн замыг чөлөөтэй байлгах
Хэсгийн дүн						-		
Нийгэм, эдийн засаг								
Нутгийн иргэдийн ёс уламжлал, зан заншлыг мэдэхгүй байх зэргээс үүдэн ажилчид болон иргэдийн хооронд үл ойлголцол үүсэж маргаан гарч болзошгүй.	Нийт ажилчид нутгийн иргэдтэй хүндэтгэлтэй харьцах, тэдний тавьсан санал, хүсэлтийг хүлээн авч, зохих хариуг албан ёсоор өгч ажиллана.	Хайгуулын кэмп, өрөмдлөгийн ажил хийх талбай	-	-	-	Хайгуулын ажлын зардалд багтана.	2025 онд	
Хэсгийн дүн						-		
Нийт дүн						1,250,000		

6 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Танилцуулга

2025 онд НДМХ-н хайгуулын ажил, олборлолтын туршилт хийх ажлын хүрээнд 2024 оны ажлын үргэлжлэл болох олборлолт туршилтын 1 хэвтээ цооног өрөмдөнө. Энэ цооног нь олборлолт туршилтын цооног учраас орон нутагт хүлээлгэж өгөхгүй боловч техникийн нөхөн сэргээлт хийх юм.

Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал”, MNS 5917:2008 (Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага), MNS 6200:2010 (Газрын тосны хайгуул, олборлолт, ашиглалтын үйл ажиллагаанаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага) стандартуудыг баримтлан гүйцэтгэнэ.

6.1 Хууль, эрхзүйн шаардлага

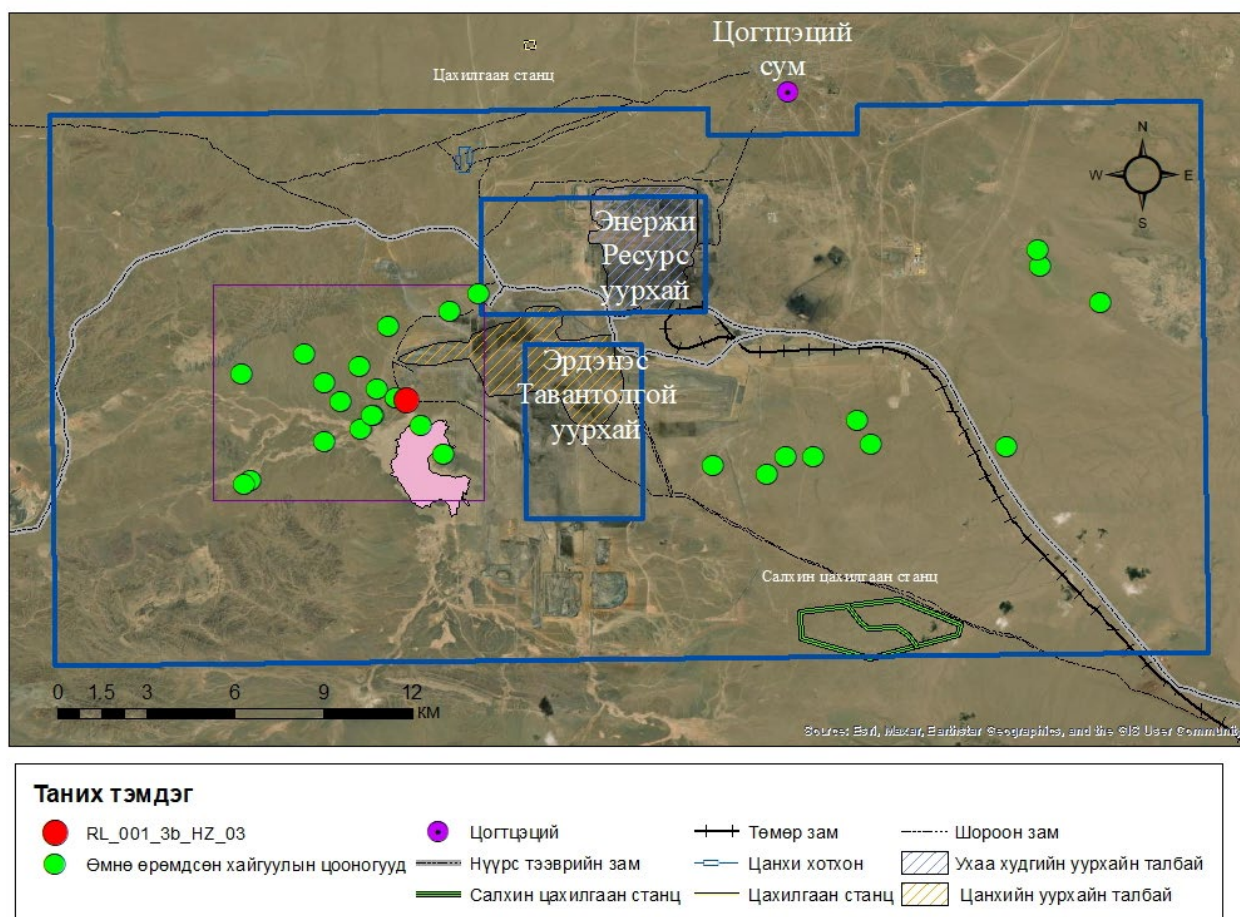
- Газрын хэвлийн тухай хууль, 1988

22 дугаар зүйл. Газрын хэвлийн геологийн судалгаа хийхэд тавих үндсэн шаардлага

- Ордыг ашиглах үед болон аж ахуйн бусад зориулалтаар ашиглаж болох хайгуулын малталт, өрөмдлөгийн цооногийг хүн, мал, ан амьтанд аюулгүйгээр бүрэн бүтэн байлгах, харин ашиглахгүй хайгуулын малталт, өрөмдлөгийн цооногийг дарж цаашид ашиглаж болохуйцаар засаж тохижуулан тухайн сумын Засаг даргад хүлээлгэн өгч, геологийн судалгааны ажлын дүнгээ мэдээлж бүртгүүлэх (22.6.);
- MNS 6200:2010 (Газрын тосны хайгуул, олборлолт, ашиглалтын үйл ажиллагаанаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага)
 - Өрөмдлөгийн шингэний хаягдлын сан /зумп/-г цооног өрөмдлөгийн үйл ажиллагаа дууссанаас хойш 12 сарын дотор техникийн нөхөн сэргээлт хийнэ. (6.6)
 - Зумпыг дарж булсны дараа хашаа, тэмдэг, самбарыг буулгаж, үржил шимт хөрсөөр 0.1 метрээс багагүй зузаантайгаар хучсан байна (6.8).
- MNS 5917:2008 (Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага), Геологи, хайгуулын ажлын үед эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээсэн байдалд тавих шаардлага (6)
 - Хайгуулын өрөмдлөгийн цооногийг дарж, булах, талбайд бий болсон овоолго, зумп зэргийг булж, тэгшлэн өрөмдлөг явуулсан талбайг нийтэд нь ургамалжуулна (6.1).

6.2 Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ

Хайгуулын ажлын хүрээнд хэвтээ 1 цооног өрөмдөх бөгөөд энэ нь олборлолтын туршилтын цооног учраас энэ жилд нөхөн сэргээлт хийж хүлээлгэн өгөх боломжгүй бөгөөд үйл ажиллагаа дууссаны дараа техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийж орон нутагт хүлээлгэн өгөх юм.

Зураг 24. Хэвтээ цооногийн байрлал болон бусад цооногуудын байршил

Техникийн нөхөн сэргээлт

- Өрөмдсөн цооног орчмын эвдэрсэн талбайг газрын гадаргатай нийцүүлэн хэлбэржүүлнэ.
- Ажил дууссаны дараа өрөмдлөгийн талбайд байгуулсан зумпуудын талбайг нөхөн дүүргэж, тэгшилнэ.

6.3 Нөхөн сэргээлтийн зардал

Тавантолгой-XXXIII БХГ талбай нь Монгол орны ургамал-газарзүйн мужлалаар Дорноговийн цөлөрхөг хээрийн тойргийн баруун хэсэгт байрладаг. Эвдрэлд өртсөн газрыг бэлчээрийн зориулалтаар нөхөн сэргээх нь тохиромжтой ба тарих ургамал, үрийн хэмжээг MNS 5918:2008⁹ стандартад заасны дагуу тогтоосон байдаг.

2025 онд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхгүй бөгөөд туслан гүйцэтгэгч компани техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хариуцан гүйцэтгэх юм. Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажилд 1,200,000 (Нэг сая хоёр зуун мянга) төгрөг зарцуулахаар төсөв гаргасан.

Хүснэгт 16. Нөхөн сэргээлтийн зардал

#	Материалын нэр	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэ, төг	Нийт үнэ, төг
1	Материалын шууд зардал				
	ШТМ	л/цаг	15*9	4,000	540,000
	Хэсгийн дүн				900,000
2	Нэмэлт зардал				
	Хөдөлмөр хамгааллын болон ажлын багаж хэрэгсэл	Багц	2	100,000	200,000
	Бусад	хувь	5		100,000
	Хэсгийн дүн				300,000
	Нийт дүн				1,200,000

Эх сурвалж: Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А-138 дугаар тушаалын хавсралт. Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал

⁹ MNS 5918:2008 (Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага)

Хүснэгт 17. 2025 оны нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

#	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Хэвтээ өрөмдлөгийн талбайд байгуулсан зумпуудыг тойруулж далан шуудуу ухаж, хаалт хашилт хийнэ.	Төг/ш		Өрөмдлөгийн гэрээт компани гүйцэтгэнэ.	Өрөмдлөгийн гэрээт компаниуд гүйцэтгэнэ.	Олборлолт туршилтын ажил дуусахад	Газрын хэвлийн тухай хууль, 22.6, Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал, MNS 5917:2008 (Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага) MNS 6200:2010 (Газрын тосны хайгуул, олборлолт, ашиглалтын үйл ажиллагаанаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага)
		Цооногууд орчмын овоолсон хөрсийг тараан тэгшилнэ.	Төг/м ²	Хэвтээ цооног				
	Нийт дүн					1,200,000		

7 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Метан газ ресурс” ХХК-ийн НДМХ-н хайгуулын ажил хийх талбайн хэмжээнд байгаа түүх, соёлын дурсгалт зүйлүүдийг “Эрдэнэс тавантолгой” ХК хайгуул болон ашиглалтын хугацаанд мэргэжийн байгууллагаар түүх, соёлын өвийг илрүүлэх хайгуулын судалгааг хэсэгчлэн хийлгэж, илрүүлсэн дурсгалуудыг авран хамгаалах ажлыг хийсээр байна.

Газрын хэвлийг ашиглах явцад өмнө нь судалж тогтоож чадаагүй, хөрсөнд хадгалагдаж байж болзошгүй палеонтологи болон археологийн олдворыг санамсаргүйгээр илрүүлж, улмаар эвдэж, устгаж болзошгүй. Иймд илэрсэн тохиолдолд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн дагуу газрын хэвлийг ашиглах явцад түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл, ажлаа зогсоож энэ тухай Цогтцэций сумын Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх;
- Үйл ажиллагааны явцад түүхийн дурсгалт зүйлс болон соёлын олдвор олдсон тохиолдолд ямар арга хэмжээ авсан талаар оролцогч талуудад тайлагнаж байх;
- Хайгуулын талбайд байгаа түүх, соёлын дурсгалт газруудын тухай, түүнийг хөндөхгүй байх талаар ажилчдад зааварчилгаа өгөх;
- Түүх, соёлын дурсгалт газруудад хайгуулын үйл ажиллагаа явуулахгүй байх, хэрэв шаардлагатай тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагаар нэмэлт судалгаа хийлгэн албан ёсны зөвшөөрлийг авах;
- Газар шорооны ажил гүйцэтгэх явцад урьд өмнө нь үл мэдэгдэж байсан археологийн олдвор эсвэл түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрсэн тохиолдолд тус газрыг шалгаж үзтэл түүний ойр хавьд ямар ч төрлийн үйл ажиллагааг явуулахгүй байх зэрэг болно.

Түүнчлэн “Эрдэнэс Тавантолгой” ХХК нь тусгай зөвшөөрөлтэй талбайдаа мэргэжлийн байгууллагаар түүх, соёлын өвийн хайгуулын ажлын хүрээнд илрүүлсэн түүх, соёлын дурсгалыг авран хамгаалах ажил хийгээд явдаг. Одоогоор түүх, соёлын дурсгалыг илрүүлсэн баримт бүхий тайлан бидний гар дээр ирээгүй байгаа тул 2025 оны хувьд түүх, соёлын дурсгалыг авран хамгаалах ажилд зарцуулах боломжтой зардалыг тусгаагүй болно. Түүх, соёлын дурсгалыг хамгаалах арга хэмжээ, цар хүрээ нь мэргэжлийн байгууллагын боловсруулсан эцсийн тайлан, зөвлөмж дээр үндэслэн төлөвлөн, хэрэгжүүлэх юм.

Харин Цогтцэций суманд соёлын биет бус өвийг түгээн дэлгэрүүлж буй байгууллагыг зохих хэмжээгээр дэмжих зорилгоор мөнгөн хандив өгөхөөр төлөвлөж байна.

Хүснэгт 18. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж ба	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Археологийн дурсгал	Түүх, соёлын өвийг илрүүлэх хайгуулын ажлын явцад тогтоосон түүх соёлын дурсгалуудаас авран хамгаалах	Түүх, соёлын дурсгал илэрсэн талбай орчим	-	-	-	2025 онд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
Биет бус өвийг түгээн дэлгэрүүлэх	Сумын биет бус соёлын өвийг түгээн дэлгэрүүлэхэд орон нутагтай хамтран ажиллана.	Цогтцэций сумын хэмжээнд	1	1,000,000	1,000,000	2025 онд нэг удаа	
Нийт					1,000,000		

8 ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэж байгаа машин, механизмуудын эвдрэл, хүний хариуцлагагүй, болгоомжгүй үйлдлээс гарч болзошгүй аливаа аюулууд нь ажилчдын эрүүл мэнд, байгаль орчинд хохирол учруулах эрсдэлүүдийг үүсгэж болзошгүй юм.

Түүнчлэн Цогтцэций суманд сүүлийн жилүүдэд газар хөдлөлтүүд болж байгаа нь зайлшгүй анхаарах зүйлсийн нэг болж байна. Иймд болзошгүй газар хөдлөлтийн үед ажилчид амь насаа хамгаалах мэдлэгтэй байх нь чухал. Мөн цаг уурын хүчин зүйлсийн үйлчлэлээр шороон шуурга болох давтамж нэмэгдэх хандлагатай байна. Иймд хүчтэй салхи шуургатай үед хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдийг төлөвлөх нь ажилчдын эрүүл мэндийг эрсдэлд оруулахаас сэргийлэх арга хэмжээнүүдийн нэг хэсэг болно.

Иймд 2025 онд гүйцэтгэх хайгуулын ажлын явцад гарч болзошгүй осол, эрсдэлийг үндсэн 2 хэсэгт ангилан хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулав.

Хүснэгт 19. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй осол, эрсдэл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Машин механизмуудын эвдрэл, ажилчдын хариуцлагагүй, болгоомжгүй үйлдлээс хүний эрүүл мэнд хохирох, байгаль орчныг бохирдуулж болзошгүй.	Хайгуулын ажил эхлэхийн өмнө нийт ажилчид /гэрээт компанийн ажилчид хамаарна/ хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамрагдсан байна. Хариуцаж буй ээлжийн инженер хэвийн хяналтыг хариуцан ажиллана.	Өрөмдлөгийн талбай, олборлолтын туршилт хийх цооногууд, хайгуулын кэмп	-	-	-	Үйл ажиллагааны зардал	2025 оны турш шаардлагатай үед	ХАБЭА-н тухай хууль 17,18, 28-р зүйл
Байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлсээс үүдэлтэй аюулт үзэгдэл (шороон шуурга, газар хөдлөлт г.м)-үүдийн үед ажилчдын эрүүл мэнд, амь нас хохирч болзошгүй	Хайгуулын кэмп дээр цугларах цэгийг тогтооно	Хайгуулын кэмп	Төг/ш	1	-	Үйл ажиллагааны зардал	2025 онд хайгуулын ажил эхлэх үед	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль 19-р зүйл
	Нийт ажилчдад өгөх хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны сургалтын хүрээнд байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлс тохиолдсон үед амь насаа аврах мэдээллүүдийг өгнө.	Үндсэн болон гэрээт компанийн ажилчид	-	-	150,000	150,000	2025 оны турш шаардлагатай үед	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль 6-р зүйл
Нийт зардал						150,000		

9 ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Өрөмдлөг болон кэмийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдлыг түр хадгалах цэгт ангилан, цуглуулдаг бөгөөд Цогтцэций сумын хог хаягдлын менежмент хийдэг тусгай зөвшөөрөлтэй “Тэгш дүүрэн тохижилт” ОНӨААТҮГ-тай байгуулсан гэрээний дагуу тээвэрлүүлнэ. Хайгуулын кэмийн ахуйн хэрэглээнээс үүссэн шингэн хаягдлыг 2 дамжлагатай тунгаах худгаар цэвэрлэж, 35 м³ багтаамжтай бохирын септик танкинд цуглуулдаг. Цуглуулсан бохир усыг Цогтцэций сумын тусгай зөвшөөрөлтэй “Өгөөмөр Дэлгэр Ширээт” ХХК тээвэрлэнэ. Тээвэрлэсэн бохирыг “Энержи Ресурс” ХХК-ийн цэвэрлэх байгууламжид хүргэдэг.

Нийт ажилчдад кэмийн талбай болон өрөмдлөгийн талбайн хог хаягдлын менежментийн талаар мэдээлэл өгч, мөрдүүлж ажиллана. Хог хаягдлын менежментийн ажлын хүрээнд дараах ажлуудыг төлөвлөсөн.

Хүснэгт 20. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Дд	Хог хаягдлын ангилал	Хог хаягдлын менежментийн арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Ахуйн хог хаягдал	Нийт ажлчдад хог хаягдлыг ангилан ялгаж хаядаг дадал хэвшилтэй болгох	Үндсэн болон гэрээт компанийн ажилчид	-	-	Үйл ажиллагааны зардалд хамаарна	Хайгуулын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 5344:2011 (Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага)
2		Өрөмдлөгийн ажил дууссаны дараагаар тухайн орчмын хог хаягдлыг цэвэрлэх	Өрөмдлөгийн талбай	-	-	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд хамаарна	Өрөмдлөгийн ажил дууссаны дараа	
3		Цугларсан хатуу хог хаягдлыг хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт тээвэрлэн хүргэх	Хайгуулын кэмп	5.7 тн	80,000 (сард 2 удаа тээвэрлүүлэх зардал)	“Номадс катеринг энд интегрэйтэд сервисэс” ХХК-ийн үйлчилгээний зардалд багтсан.	Хог түр хадгалах цэг дүүрсэн тухай бүрд	
4		Бохирын танкинд хуримтлагдсан шингэн хаягдлыг сумын төвлөрсөн цэгт нийлүүлэх	Хайгуулын кэмп	153 м³	5,000		Бохир ус хуримтлуулах танк дүүрэхээс өмнө	
	Нийт дүн			-				

10 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт хайгуулын ажлын явцад нөлөөлөлд өртөж буй байгаль орчны бүрдэл хэсэг тус бүрээр хяналт шинжилгээ хийх цэгүүдийн байршил, хэмжилт, дээжлэлт авах үзүүлэлт, хугацаа, давтамж, зарцуулах зардал, баримтлах эрх зүйн баримт бичгийг тусгалаа.

Хүснэгт 21. 2024 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн зардал, төгрөг	Нийт зардал, төгрөг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Агаарын чанар						
Агаар бохирдуулагч SO ₂ , NO ₂ , PM10, PM2.5	Өрөмдлөгийн талбай орчимд 1 цэг, хайгуулын кэмп-1 цэг У.Одсүрэнгийн өвөлжөө, хаваржааны орчимд 1 цэг, У.Одсүрэнгийн зуслан, намаржааны орчимд-1 цэг, нэр тодорхойгүй өвөлжөөний орчимд-1 цэг	Хайгуулын ажлын үед жилд 1 удаа (6-р сард) мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	5 цэг	100,000	500,000	MNS 4585:2016 (Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага)
Хэсгийн дүн					500,000	
Физик бохирдол						
Дуу шуугианы түвшин	Өрөмдлөгийн талбай орчимд 1 цэг, хайгуулын кэмп-1 цэг У.Одсүрэнгийн өвөлжөө, хаваржааны орчимд 1 цэг, У.Одсүрэнгийн зуслан, намаржааны орчимд-1 цэг, нэр тодорхойгүй өвөлжөөний орчимд-1 цэг	Хайгуулын ажлын үед жилд 1 удаа (6 -р сард) мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	5 цэг	60,000	300,000	MNS 4585:2016 (Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага)
Хэсгийн дүн					300,000	
Газрын доорх ус						
Усны ерөнхий (Cl, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , CO ₃ , HCO ₃ , Na, K, Ca, Mg, NH ₄ , Fe, Хатуулаг, pH, ЦДЧ, ПИЧ, TDS) болон хүнд металл (As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mn, Mo, Ni, Pb, Zn, г.м)-	Унданд ашиглаж буй ус болон өрөмдлөгт ашиглаж байгаа урд болон зүүн худаг	Хайгуулын кэмгийн унданд ашиглаж буй уснаас 2 удаа мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ. Урд болон зүүн худгаас 1	4 дээж	100,000	400,000	MNS 0900:2018 (Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ)

ын шинжилгээ	удаа				
--------------	------	--	--	--	--

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн зардал, төгрөг	Нийт зардал, төгрөг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Хэсгийн дүн					400,000	
Хөрсөн бүрхэвч						
Хөрсний агрохимийн үзүүлэлт, ялзмаг %, pH, давсжилт, чийгшилт, физик шинж чанар, органик бодис, хөдөлгөөнт фосфор, кали	Хайгуулын цооногуудын орчимд эрүүл газраас 2 цэг	Жилд 1 удаа мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	2 дээж	30,000	60,000	MNS 3298:1991 (Байгаль хамгаалал. Хөрс. Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд)
Хөрсөн дэх хүнд металлууд (As, B, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, Sr, V, Zn)-ын агууламж	Хайгуулын цооногуудын орчимд эрүүл газраас 3 цэг	Жилд 1 удаа мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	3 дээж	50,000	150,000	MNS 5850:2019 (Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ)
Хөрсөн дэх бактериологийн агууламж, нянгийн тоо, гэдэсний халдвар үүсгэгч нян, халуунд тэсвэртэй нянгийн тоо	Хайгуулын кэмпийн орчимд	Дулааны улиралд 1 удаа мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	1 дээж	30,000	30,000	MNS 3298:1991 (Байгаль хамгаалал. Хөрс. Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд)
Хэсгийн дүн					240,000	
Ургамлан нөмрөг						
Өрөмдлөг хийх талбай орчимд ургамлын зүйлийг бүртгэж, баримтжуулна.	Өрөмдлөг хийх цооногийн талбайг төлөөлөх 1 цэг	Ургамал ургалтын хугацаанд 1 удаа мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	1 цэг	30,000	30,000	
Хэсгийн дүн					30,000	
Амьтны аймаг						
Шувуу, хөхтөн, мөлхөгч амьтдын зүйлийн нэр, бодгалийн тоо, тохиолдсон ул мөр, гэрэл зураг, байршлын координат	Хайгуулын талбайн тэгш тал, уул, толгод гэх мэт бүхий л амьдрах орчинд	Дулааны улиралд 1 удаа мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.	1 удаа	30,000	30,000	Биологийн төрөл зүйлийн мониторингийн судалгааны арга зүй, 2016
Хэсгийн дүн					30,000	
Эрүүл ахуй						
Ажилчдын эрүүл, тав тухтай орчин нөхцөлд байгаа эсэхэд хяналт тавих	Ажилчдын түр кэмпийн оффис, ажилчдын амрах байр, хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00	Хайгуулын ажлын хугацаанд сар бүр	6 удаа	-	"Номадс катеринг энд интегрэйтэд сервисэс" ХХК-ийн үйл ажиллагааны зардалд хамаарна	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй, Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага
Нийт дүн					1,500,000	

11 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хайгуулын ажлын явцад 2025 оны БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд “Метан газ ресурс” ХХК-ийн үндсэн ажилчид болон гэрээт компанийн ажилчид хамтдаа гүйцэтгэнэ. БОМТ-г хариуцан хэрэгжүүлэх албан тушаалтнууд нийт ажилчдыг чиглүүлэх, хяналт тавих, орон нутгийн зохих байгууллагуудаас зөвшөөрөл, өгсөн чиглэлийг хэрэгжүүлэх зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэнэ.

2025 онд БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд дараах ажлуудыг төлөвлөв.

Хүснэгт 22. Тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

#	Төлөвлөгөөний арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
1	Цогтцэций сумын удирдлагаас сонгож олгосон талбайд мод тарих ажлыг зохион байгуулна.	Намар 9-р сарын сүүл, 10-р сарын эхээр	Төслийн менежер, Ахлах геологи, ХАБЭАБО-ны асуудал хариуцсан ажилтан	Орон нутгийн удирдлагад мод тарих хүсэлтээ илэрхийлэн талбайн байршил, хэмжээ, тарих модны төрөл тоог тодорхой болгоно. Мод тарих ажилд “Метан газ ресурс” ХХК-ийн ажилчид оролцоно.
2	Ус ашиглуулах дүгнэлт болон гэрээг сунгуулах	Хайгуулын ажил эхлэхээс өмнө	ХАБЭАБО-ны асуудал хариуцсан ажилтан	2024 оны сүүлд байгуулсан Усны гэрээг сунгуулах боломжтой гэж аймгийн хариуцсан мэргэжилтан зөвлөсөн.
3	Тухайн жилийн БОМТ-г боловсруулж, БОАЖЯ-аар хянуулж батлуулна. Батлагдсан БОМТ-г хэрэгжүүлнэ	Хайгуулын ажлын хугацаанд	Метан газ ресурс” ХХК, Гэрээт компаниуд	
4	“Метан газ ресурс” ХХК-ийн үйл ажиллагаа болон БОМТ-ний хүрээнд хэрэгжүүлж буй ажлуудын талаарх мэдээллийг нутгийн иргэдэд танилцуулна.	2025 онд	Төслийн менежер, ахлах геологи, ХАБЭАБО-ны асуудал хариуцсан ажилтан	Цагаан-Овоо багийн Иргэдийн нийтийн хуралд танилцуулна.
5	Цогтцэций суманд соёлын биет бус өвийг хөгжүүлэн, хойч үедээ өвлүүлэх арга хэмжээг дэмжиж ажиллана.	2025 онд нэг удаа	Төслийн менежер	Хамгаалах, хөгжүүлэх соёлын биет бус өвийн талаар холбогдох хүмүүстэй уулзсаны дараагаар хэрхэн дэмжиж ажиллах талаар арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ
6	Байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр инженер, хайгуулын талбайн ажилчдыг чадавхжуулах	2025 онд өрөмдлөгийн ажлын турш	Үндсэн болон гэрээт компанийн бүх ажилчид хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамрагдана. Ахлах геологи, ХАБЭАБО-ны ажилтан хяналт тавьж ажиллана	Ажилчдад олгодог хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ээлжит сургалтын хөтөлбөрт байгаль орчныг хамгаалах чиглэлийн ажлуудыг тайлбарлан таниулж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.

12 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БОХТ-НИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2025 оны БОХТ-ний биелэлтийн тайланг хуульд заасан хугацаа (11-р сарын 01-ний дотор)-нд байгаль орчны мэдээллийн сан (www.eic.mn)-д оруулж тайлангийн хэвлэмэл хувийг Өмнөговь аймгийн БОАЖГ, Цогтцэций сумын ЗДТГ-т хүргүүлнэ. Мөн Цогтцэций сумын байгаль орчны байцаагчид БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаарх танилцуулгыг хүргүүлнэ.

Энэхүү төлөвлөгөөнд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний хэрэгжилтийг Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын ЗДТГ, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байгаль хамгаалагчид жилд 1 удаа тайлагнана.

Хүснэгт 23. Тухайн жилийн БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнах төлөвлөгөө

#	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Хайгуулын ажил гүйцэтгэж буй талбай орчимд нутагладаг Цагаан-Овоо багийн иргэд	Багийн иргэдийн нийтийн хуралд танилцуулах	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, биелэлтийн явцыг танилцуулах	2025 онд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардалд багтана.	"Метан газ ресурс" ХХК	Цагаан-Овоо, багийн төв
2	Өмнөговь аймгийн БОАЖГ	"Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам"-ын дагуу тайлан бэлтгэж хүргүүлэх	БОХТ-ний хэрэгжилтийг байгаль орчны бүрдэл хэсэг тус бүрээр гаргасан байх	2025 онд жилд 1 удаа "Метан газ ресурс" ХХК тухайн жилийн БОХТ-ний биелэлтийн тайланг боловсруулж, жил бүрийн 11-р сарын	Үйл ажиллагааны зардалд багтана.	ХАБЭАБО-ны ажилтан	Өмнөговь аймгийн БОАЖГ

#	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
				1-ний дотор цахим системд оруулан, хэвлэмэл хувийг Өмнөговь аймгийн БОАЖГ-т хүргүүлнэ.			
3	Цогтцэций сумын ЗДТГ, хариуцсан байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч			2025 онд 1 удаа		ХАБЭАБО-ны ажилтан, ахлах геологи	Цогтцэций сумын ЗДТГ
	Нийт дүн				-		

13 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАРДЛЫН НЭГДСЭН ДҮН

“Метан газ ресурс” ХХК-ийн Тавантолгой-ХХХIII БХГТ-д 2025 онд гүйцэтгэх НДМХ-н хайгуулын ажлын явцад БОХТ-г хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтийг тайлагнах ажлуудыг хийж гүйцэтгэнэ. Энэхүү ажлыг хэрэгжүүлэхэд нийт 5,100,000 (Таван сая нэг зуун мянга) төгрөг зарцуулах бөгөөд энэ хөрөнгийг тусгай дансанд байршуулах боломжгүй юм. Учир нь энэ оны ажил нь өмнөх оны ажлын үргэлжлэл юм. Манай компани 2021-2024 онуудад “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.9-д заасан мөнгөн хөрөнгийг жил бүр байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай данс болох Төрийн сангийн 100900013406 дугаартай дансанд байршуулж, хайгуулын шатны ажил хийх хугацаанд нийт **18,047,300.00 төг** байршуулсан байна.

Хүснэгт 24. 2025 оны БОХТ-ний нийт зардлын хэмжээ

#	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Зардал, төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1,250,000
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	1,200,000
3	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1,000,000
4	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	150,000
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	-
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1,500,000
7	Тухайн жилийн бомт-г хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	-
8	Тухайн жилийн БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнах төлөвлөгөө	-
Нийт зардал		5,100,000

ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛУУД

Хууль зүйн сайдын 2016 оны
А/204 дүгээр тушаалаар батлав.

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

000185648

2019.05.21

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9011409138

/ Хувийн хэргийн дугаар /

6435254

/ Регистрийн дугаар /

Метан газ ресурс

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Тогтоол

/ шийдвэрийн нэр /

01

/ дугаар /

2019.05.20

/ он, сар, өдөр /

4610

/ код /

Гадаад худалдаа

/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

/ код /

/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

2

/ гишүүдийн тоо /

266,000.0

/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянаан төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Сүхбаатар, 1-р хороо, олимп, Аюуд цамхаг 801, Утас1: 99055110, Утас2: , Факс:

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар
Хуулийн этгээдийн улсын
бүртгэлийн газар

/ бүртгэсэн байгууллагын нэр /

ГСТ6116 1118288561

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Burke овогтой Joseph Patrick-а Гүйцэтгэх захирал-р томилсныа бүртгэв.	2019.05.21	Э.Эрдэнэбилэг
2	6630 Газрын тостой холбоотой үйл ажиллагаанд хөрөнөг оруулалт татах эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 4923 Автомашинаар ачаа тээвэрлэх эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 6299 Хөрөнөг оруулалтын чиглэлээр зөвлөгөө өгөх эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 7020 Уламжлалт болон уламжлалт бус газрын тосны чиглэлээр зөвлөгөө өгөх эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 7210 Уламжлалт болон уламжлалт бус газрын тосны чиглэлээр эрэл, судалгаа хийх эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2019.09.06	С.Цолмон
3	Эцсийн өмчлөгч бүртгэв.	2020.09.15	Э.Эрдэнэбилэг
4	Эцсийн өмчлөгч бүртгэв.	2022.06.28	Н.Энхцэцэг

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцааны хүтээлэгчид, Улсын бүртгэлийн гэрчилгээг засваргай бол хүчин үй.

* 0 0 0 1 8 5 6 4 8 *

МОНГОЛ УЛС
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ

АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

20 21 оны 03 сарын 15 өдөр Дугаар 628

Улаанбаатар хот

Эрхлэх үйл ажиллагааны төрөл

Уламжлалт бус газрын тос
/нүүрсний давхаргын метан хий
хайх

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн нэр

“Метан газ ресурс” ХХК

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хаяг

Сүхбаатар дүүрэг 1-р хороо,
Олимпын гудамж, Аюуд цамхаг
801 тоот

Регистрийн дугаар

6435254

Тусгай зөвшөөрлийн хугацаа

10 /арав/ жил

Тусгай нөхцөл, шаардлага

Холбогдох хууль, дүрэм, журмын хэрэгжилтийг хангаж, тусгай зөвшөөрөл
эзэмшигчийн үүргээ биелүүлж ажиллах.

Монгол Улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн Сайдын 202.1 оны 03 сарын
15 өдрийн 147 дугаар тушаалыг үндэслэн олгов.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮН,
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД

Г.ЁНДОН

СУНГАЛТ: Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн Сайдын 20 . . оны сарын өдрийн
. . . . дугаар тушаалыг үндэслэн 20 . . оны сарын өдрөөс жилийн
хугацаатайгаар сунгав.

Тусгай нөхцөл шаардлага

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮН,
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД**

Г.ЁНДОН

СУНГАЛТ: Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн Сайдын 20 . . оны сарын өдрийн
. . . . дугаар тушаалыг үндэслэн 20 . . оны сарын өдрөөс жилийн
хугацаатайгаар сунгав.

Тусгай нөхцөл шаардлага

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮН,
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД**

Г.ЁНДОН

МОНГОЛ УЛСЫН
УУЛ УУРХАЙ, ХҮҮД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2021 оны 03 сарын 15 өдөр

Дугаар А/47

Улаанбаатар хот

Уламжлалт бус газрын тос хайх тусгай
зөвшөөрөл олгох тухай

Газрын тосны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.10.19 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших уламжлалт бус газрын тосны хайгуулын Тавантолгой ХХХIII талбайд нүүрсний давхаргын метан хийтэй холбогдсон үйл ажиллагаа явуулах талаар бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ байгуулсан Метан газ ресурс ХХК /РД: 6435254/-д уламжлалт бус газрын тос /нүүрсний давхаргын метан хий/ хайх тусгай зөвшөөрлийг бүтээгдэхүүн хуваах гэрээнд заасан хайгуулын хугацаагаар олгосугай.

2. Уламжлалт бус газрын тос /нүүрсний давхаргын метан хий/ хайх тусгай зөвшөөрөл авсан Метан газ ресурс ХХК /РД: 6435254/-ийн үйл ажиллагаанд эрх бүхий байгууллагуудтай хамтран хяналт тавьж ажиллахыг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны Газрын тосны бодлогын газар /Б.Анхбаяр/, Ашигт малтмал, газрын тосны газар /Х.Хэрлэн/-т тус тус үүрэг болгосугай.

САЙД: Г.ЕНДОН

УСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Байгаль орчны Сайдын
2004 оны 185 тоот
тушаалаар батлав.

**ӨРӨМДМӨЛ ХУДГИЙН
ТЕХНИКИЙН ПАСПОРТ**

ЭНЭХҮҮ ПАСПОРТЫГ ХУДАГ ЭЗЭМШИГЧ ӨМЧИЛНӨ

Паспортыг хөтлөх журам

1. Паспортыг эхлээд анхааралтай уншиж судал
2. Ашиглалтанд хүлээж авсан өрөмдмөл худаг нь эзэмшигч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын үндсэн хөрөнгөнд бүртгэгдэх тусгай зориулалттай байгууламж учир худгийг гаргасантай болон ашиглалттай холбогдсон явцыг харуулсан техникийн паспорттай байна.
3. Өрөмдмөл худгийн паспортын анхны бичилтийг худаг гаргасан аж ахуйн нэгж хийж аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны албаар баталгаажуулан худаг эзэмшигчид хүлээлгэн өгнө. Паспортыг худаг гаргаж, шавхалт туршилт хийж, ашиглах боломжтой болгож ашиглалтад хүлээж авсан үеэс эхлэн хөтөлнө.
4. Худаг эзэмшигч нь худгаас гарган авч буй усны хэмжээг (насосыг) ажиллуулах бүрт тодорхойлж, улирал бүрээр тэмдэглэлийг үнэн зөв хөтөлнө.
5. Өрөмдмөл худаг бүр мэдээллийн сангийн код болон улсын дугаартай байна. Худгийн код болон улсын дугаарын харъяа аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба олгоно.
6. Усны барилга байгууламжийн паспортыг уг байгууламжийг эзэмшин ашиглагч иргэн, эсвэл аж ахуйн нэгж байгууллагын усны асуудал хариуцсан албан хаагч хариуцан хадгална.
7. Худгийн усыг борлуулсны орлогыг улирал бүрээр улирлын эцэст нэг удаа бөглөх.

Сум, дүүрэг, хороо Омчиговь, Улаанбаатар сум
 Эзэмшигч иргэн, байгууллагын нэр "МОНГОЛ-1997" ХХК
 Өрөмдмөл худгийн Өрөмдмөл худгаа

Улсын №

Байршиж буй газрын нэр, хаяг Улаанбаатар сум
"МОНГОЛ-1997" ХХК

Ус ашиглах гэрээний №

Ус ашиглах эрхийн бичгийн №

Худаг гаргасан (аж ахуйн нэгж) "МОНГОЛ-1997" ХХК

Захирал [Signature]

ЭЛГЭН ХХК

2021 он 6 сар 14 өдөр

Баталгаажуулсан...

Омчиговь аймаг (нийслэл)-ын Байгаль орчны албаны

тамга

Дарга [Signature]

2021 он 07 сар 20 өдөр

Худгийн байршлын солбилцол

Уртраг: 43°38'38.13"

Өргөрөг: 105°23'19.34"

Үнэмлэхүй өндөр: М,

Аймгийн код	Сумын код	Худгийн зориулалтын код
46000	46041	00001

Омчиговь аймгийн, хотын Улаанбаатар сумын
 дүүргийн, хорооны, багшийн У.К. Цэвэр гэдэг газарт,

У.К. Цэвэр -д зориулан

У.К. Цэвэр аймгийн, (хотын)

"МОНГОЛ-1997" компанийн Байсан менежер ахлагчтай

анги, бригад Рөвөр-2000 маркийн станкоор

У.К. Цэвэр аргаар

Уул худгийн цооногийг 2021 он 6 сарын 12 өдрөөс

2021 он 6 сарын 13 өдөр хүртэл өрөмдөж гаргав.

I. ЦООНОГИЙН БҮТЭЦ ЗОХИОМЖ

1. Цооногийн гүн 110 м
2. Усны тогтсон түвшин (статик) 1.0 м
3. Цооногийн ашиглалтын усны ундарга 1.0 м
4. Цооногийн өрөмдсөн диаметр
 0.0 м-ээс 6 м хүртэл 273 мм
 6 м-ээс 110 м хүртэл 219 мм
 м-ээс м хүртэл мм
5. Уст үеийн байрлал:
 Нэгдүгээр үе 45 м-ээс 5 м
 Хоёрдугаар үе 80 м-ээс 5 м
 Гуравдугаар үе м-ээс м
6. Цооногийн бэхэлсэн суултын яндан
 диаметр= 273 мм 0 м-ээс 6 м
 диаметр= мм м-ээс м
 диаметр= мм м-ээс м
7. Шүүрийн хийц зохиож:
 Шүүрийн яндангийн нүхний диаметр 168 мм
 1 уртааш м-т оногдох нүхний тоо 422 ширхэг
 Шүүрийн диаметр 168 мм
 Шүүрийг ороосон утасны диаметр мм
 Шүүрийг ороосон торны
 Шүүрийн яндангийн нийт урт 110 м

Үүнд:

- Шүүрийн дээд хэсгийн урт 3.0 м 3.0 м-ээс 3.0 м
 Ажлын хэсгийн урт м м-ээс м
 Дүлий хэсгийн урт м м-ээс м
 Ажлын хэсгийн урт м м-ээс м
 Дүлий хэсгийн урт м м-ээс м
 Тунгаагчийн урт 6 м 104 м-ээс 110 м
 8. Яндангийн араар дүүргэсэн хайрга
 9. Цооногт 0.0 м-ээс 110 м хүртэл
 м-ээс м

хүртэл

Цементаци (тампоаж) хийв.

10. Шавхалтыг 2011 он 6 сарын 13 өдрийн 1.0 цагаас

6 сарын 13 өдрийн 18 цаг хүртэл 8 цаг хийв.

Шавхалтыг маркын насосаар м

гүнд насосыг суулгаж ELPER-SOLLAND маркын

компрессороор м ус өргүүр янданг м

гүнд суулгаж м хий дамжуулах янданг м

усны түвшин хэмжигч янданг м

гүнд тус тус суулгаж гүйцэтгэв.

Шавхалт хийхэд усны

I. Түвшин бууралт 10.5 метр ундарга 1.0 л/с

II. Түвшин бууралт 5.0 метр ундарга 1.0 л/с

III. Түвшин бууралт метр ундарга л/с

тус тус байв.

II. ЦООНОГИЙН ЗҮСЭЛТ

[illegible]

II. ЦООНОГИЙН ЗҮСЭЛТ

1. Шинжилгээ хийсэн он, сар, өдөр 2021. 06. 15

Үзүүлэлтүүд	Уст үеийн № ба интервал		
	№м	№м	№м
Дээж авсан	6/13		
Лабораторт өгсөн	6/14		

2. Физикийн шинж чанар:

Үзүүлэлтүүд	Уст үеийн № ба интервал		
	№м	№м	№м
Өнгө	сар		
Үнэр	0 балл		
Амт	-балл		
Тунгалаг чанар	10 см		
Тунадас	зобшилт		
Булингар			
Температур С°			

3. Химийн найрлага:

Үзүүлэлтүүд	Нэгж хэмжээ	Уст үеийн № ба интервал		
		№м	№м	№м
РН (идэвхит урвал)		7,47		
CO ² (чөлөөт)	мг/л			
CO ² (түрэмгий)	"			
H ² S (хүхэрт устөрөгч)	"			
SiO ² (цахиурын хоёрт исэл)	"			
Исэлдэх чанар O ²	"	3,2		
Хуурай үлдэгдэл 180°C	"			
Ерөнхий хатуу	мг, экв/л	11,2		
Арилгах хатуу		11,2		
Тогтмол хатуу		0,0		

Анионууд	Уст үеийн № ба интервал					
	№.....м		№.....м		№.....м	
	мг/л	мг, экв/л	мг/л	мг, экв/л	мг/л	мг, экв/л
Cl ⁻	358,6	10,1				
SO ₄ ⁻²	1820	37,92				
CO ₃ ⁻²	0,0	0,0				
HCO ₃ ⁻	2250,9	36,9				
NO ₂ ⁻	0,0	0,0				
NO ₃ ⁻	0,0	0,0				
Дүн	4429,5	84,92				

Катионууд	Уст үеийн № ба интервал					
	№.....м		№.....м		№.....м	
	мг/л	мг, экв/л	мг/л	мг, экв/л	мг/л	мг, экв/л
(Na ⁺ +K) ⁺	1891,8	43,56				
NH ₄ ⁺	0,0	0,0				
Ca ⁺²	68,1	3,4				
Mg ⁺²	94,8	4,8				
Fe ⁺²	0,0	0,0				
Fe ⁺³	3,0	0,16				
Дүн	1857,8	84,92				

4. Бактериологийн шинжилгээ:

Уст үеийн № ба интервал	Дээж авсан он, сар, өдөр	Шинжилсэн усны 1 см ³ дахь нянгийн тоо	Шинжилсэн усны хэмжээ	Коли-индекс

5. Усны химийн шинжилгээ хийсэн байгууллага ШУА
Төвдүр - Геологийн нуртал, бич

6. Усны бактериологийн шинжилгээ хийсэн байгууллага

7. Усны хими, бактериологийн шинжилгээний дүгнэлт,
хүн малын ундаанд хэрэглэж болох эсэх SC₂ ба дахтай,
мал хатуу ус байна. Шинжилсэн дүгнэлтүүд
нийт дүгнэлт, ерөнхий нэрлэлт: Ca, SO₄, Na, Mg,
Fe-ийн нийт нийслэл 0,900: 2000-8-ааснаас
их байгаа тул хүний ундаанд хэрэглэж
болжогтой. Зайнхуй хүний ундаанд
хэрэглэж болжогтой, хэрэглэж болжогтой
малд хэрэглэж болжогтой. Мал малан ундаанд
болжогтой.

Химийн шинжилгээ хийсэн (химич) М.О.О.

Тэмдэг

Лабораторийн эрхлэгч Б.О.О.

IV. ХУДГИЙН БАРИЛГА ТӨХӨӨРӨМЖ

1. Худагт BL-110-2 маркын усөргөгч,
..... маркын хөдөлгүүр тавив.
Насосыг 105 м гүнд байрлуулав.
Ус өргөгч яндангийн диаметр 32 мм, урт нь 104 м
Насосын штангийн диаметр 89 мм, урт нь 1 м
Ус өргөгч төхөөрөмжийг угсарсны дараа 2 цаг
зүгшрүүлэх шавхалт хийхэд усны ундарга 1.0 л/сек
болов.
2. Насос станцын барилгын нийт талбайм²
3. Усны резервуарын багтаамжм³
хийсэн материал

V. ХУДГИЙН ӨРТӨГ

1. Өрөмдлөгийн үнэ төг
2. Насос станцын барилгын үнэ төг
3. Тоног төхөөрөмжийн үнэ төг

Бүгд төг

Өрөмдмөл худгийг 2021 оны 6 сарын 13 өдөр тоот
актаар комиссын дарга Б.М.Сайхан гишүүд
Наран Датар, Атан Чаран
.....нарын
бүрэлдэхүүнтэй комисс Анжиргэн, компани, байгууллагын
нэрийн өмнөөс ашиглалтад хүлээлцүүлэв.

Паспортыг хөтөлсөн:

Ц.М.Очир албан тушаалтай
Б.М.Сайхан

VI.ХУДГИЙГ АШИГЛАЛТААС ХАССАН ТУХАЙ ШИЙДВЭР

Худгийгын

20... оны сарын өдрийн тоот –оор акталж
данснаас хасав.

Эзэмшигч иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төлөөлж:

Захирал

Инженер

Тамга

Аймаг, сум, дүүргийн
байгаль орчны байцаагч

Худаг эзэмшигчдийн анхааралд

1. 2004 оны 4 дүгээр сарын 22-нд батлагдсан Монгол улсын Усны тухай хуулиас

- 27.1 Сум дүүргийн байгаль хамгаалагч Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 16.1.8 дахь заалтыг үндэслэн ус ашиглагчтай гэрээ байгуулна
- 23.1 Гэрээ байгуулж эрхийн бичиг авснаар иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын ус ашиглах эрх үүснэ
- 23.3 Иргэн аж ахуйн нэгж байгууллагын газар эзэмших эрх нь өөрийн эзэмшлийн газар дахь ус ашиглах эрхийг төлөөлөхгүй
- 23.4 Иргэн аж ахуйн нэгж, байгууллага усны эх үүсвэрийг гэрээний үндсэн дээр хамтран ашиглаж болно
- 29.2 Ус ашиглах зөвшөөрөл бүрийг усны мэдээллийн санд бүртгэнэ. Ус ашиглах зөвшөөрөл нь мэдээллийн санд бүртгэгдсэнээр хүчин төгөлдөр болно
- 30.1 Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага нь ус ашигласны төлбөр төлнө.
- 31.8 Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага ашиглаж дууссан цооноогоо битүүмжлэн сум дүүргийн засаг даргад хүлээлгэж өгнө
- 16.1.2 Сум дүүргийн засаг дарга нь усны үйлдвэрлэлийн зориулалтаар зөвшөөрөлгүй ашигласан дур мэдэн цооног гаргасан үйл ажиллагааг таслан зогсоох бүрэн эрхтэй

2. Худаг эзэмшигчийн үүрэг, хариуцлага

- Худсийн техникийн паспортыг заавал хөтөлсөн байна
- Худсийн паспортгүй тохиолдолд түүнийг үйлдвэр үйлчилгээ болон ахуйн зориулалтаар хэрэглэхийг хориглоно
- Худсийн паспортыг, хавсралт, шинжилгээний дүнгийн хамт хадгалж, мэргэжлийн байгууллага шалгах үед бэлэн байлгах
- Хяналтын байгууллагаас тавьсан шаардлагыг тогтоосон хугацаанд нь биелүүлэн, үр дүнг мэдэгдэн паспортонд бичүүлж байх
- Худгийг тохижуулан элдэв бохирдлого, хордлогоос хамгаалах эрэг хэмжээ авч байна.
- Иргэн аж ахуйн нэгж байгууллага ашиглаж дууссан цооноогоо битүүмжлэн сум дүүргийн засаг даргад хүлээлгэж өгөхдөө паспортыг холбогдох баримтанд хавсарган харьяа аймэг (нийслэлийн) Байгаль Орчны албанд хүлээлгэж өгнө

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ - ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2021 оны 06 сарын 13 өдөр

Шинжилгээ хийсэн: 2021 оны 06 сарын 15 өдөр

Сорьц авсан газрын нэр: Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сум

Цагаан овоо баг, эзэмшигч: "Метангаз ресурс" ХХК

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Элгэн" ХХК

Солбицол $X = 43^{\circ}38'38.13''$

Гүн: м

$Y = 105^{\circ}23'19.34''$

Ундарга: л/с

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Худаг

Тодорхойлсон нь:

Анион	1 дм ³ -д байгаа			Катион	1 дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-экв	мг-экв%		мг	мг-экв	мг-экв%
Cl ⁻	358.6	10.10	11.89	Na ⁺ +K ⁺	1691.8	73.56	86.62
SO ₄ ⁻	1,820.0	37.92	44.65	Ca ⁺⁺	68.1	3.40	4.00
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.00	Mg ⁺⁺	94.8	7.80	9.19
NO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.00	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.00
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.00	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.00
HCO ₃ ⁻	2,250.9	36.90	43.45	Fe ⁺⁺⁺	3.0	0.16	0.19
Дүн	4,429.5	84.92	100.00	Дүн	1857.8	84.92	100.00

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын

Анион катионуудын

нийлбэр: 5161.8 мг/ дм³

нийлбэр: 6287.2 мг/ дм³

Ерөнхий хатуулаг: 11.20 мг-экв/ дм³

pH: 7.47

EC: 8335 μ S/cm

ПИЧ= 3.2 мг/дм³

TDS: 5001 ppm

Физик чанар:

Тунгалаг: 10 см

Үнэр: 0 балл

Тунадас: зэвний шар

Өнгө: шар

Амт: 0 балл

Булингаршил = 124.05 NTU

SO₄²⁻45 HCO₃⁻43 Cl⁻12

Усны найрлагын томъёо: M_{6.20}

Na⁺+K⁺87

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ сульфат, гидрокарбонатын ангийн, натрийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд давстай, маш хатуу ус байна. Шинжилсэн химийн үндсэн үзүүлэлтүүдээс нийт эрдэсжилт, ерөнхий хатуулаг, хлор, сульфат, натри, магни, төмрийн ион нь "Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2018"-д зааснаас их, шар өнгөтэй, тунгалаг бус /булингаршил = 124.05 NTU/ байгаа тул хүний унданд хэрэглэхэд тохиромжгүй. Зайлшгүй хэрэглэх тохиолдолд цэвгэгжүүлж, зөөлрүүлж, цэвэршүүлэх шаардлагатай. Малын усалгаанд мөн тохиромжгүй.

Жич: Энэхүү уст цэгээс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

Шинжилгээ хийсэн:

ЭШДА: Магистр (M.Sc)

Б.Оюун-Эрдэнэ/

Шалгаж, дүгнэсэн:

УШ лабораторийн эрхлэгч: Доктор (Ph.D) Б.Одсүрэн/

УСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Байгаль орчны Сөвдөн
2004 оны 185 тоот
тушаалаар батлав.

ӨРӨМДМӨЛ ХУДГИЙН ТЕХНИКИЙН ПАСПОРТ

ЭНЭХҮҮ ПАСПОРТЫГ ХУДАГ ЭЗЭМШИГЧ ӨМЧӨЛНӨ.

Худаг эзэмшигчдийн анхааралд

1. 2004 оны 4 дүгээр сарын 22-нд батлагдсан Монгол улсын Усны тухай хуулиас:

- 27-1. Сум дүүргийн байгаль хамгаалагч Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 16.1.8 дахь заалтын үндэслэн ус ашиглагчтай гэрээ байгуулна.
- 23.1 Гэрээ байгуулж эрхийн бичиг авснаар иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагын ус ашиглах эрх үүснэ.
- 23.3 Иргэн аж ахуй нэгж, байгууллагын газар эзэмших эрх нь өөрийн эзэмшигчийн газар дахь ус ашиглах эрхийг төлөөлөхгүй.
- 23.4. Иргэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын усны эх үүсвэрийг гэрээний үндсэн дээр хамтран ашиглаж болно.
- 29.2 . Ус ашиглах зөвшөөрөл бүрийг усны мэдээллийн санд бүртгэнэ. Ус ашиглах зөвшөөрөл нь мэдээллийн санд бүртгэгдсэнээр хүчин төгөлдөр болно.
- 30.1 Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ус ашигласны төлбөр төлнө.
- 31.8. Иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллага ашиглаж дууссан цооногоо битүүмжлэн, сум дүүргийн Засаг дарга нь усны үйлдвэрлэлийн зохицуулалтаар зөвшөөрөлгүй ашигласан, дур мэдэн цооног гаргасан үйл ажиллагааг таслан зогсоох бүрэн эрхтэй.

2. Худаг эзэмшигчийн үүрэг, хариуцлага

- Худгийн техникийн паспортыг заавал хөтөлсөн байна.
- Худгийн паспортгүй тохиолдолд түүнийг үйлдвэртэй үйлчилгээ болон ахуйн зориулалтаар хэрэглэхийг хориглоно.
- Худгийн паспортыг хавсарлт, шинэчилгээний дүгээлтийн хамт хадгалж, мэргэжлийн байгууллагаас тавьсан шаардлагыг тогтоосон хугацаанд нь биелүүлэн, үр дүнг мэдэгдэн паспортод бичүүлж байх.
- Худгийг тохижуулан элсэв бохирдлого, хордлогоос хамгаалах арга хэмжээ авч байна.
- Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага ашиглаж дууссан цооногоо битүүмжлэн, сум дүүргийн засаг даргад хүлээлгэж өгөхдөө паспортыг холбогдох баримтад хавсарган харьяа аймаг/нийслэлийн/ Байгаль Орчны албанд хүлээлгэж өгнө.

Паспорт хөтлөх журам

1. Паспортыг эхлээд анхааралтай уншиж судлах
2. Ашиглалтанд хүлээж авсан өрөмдмөл худаг нь эзэмшигч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын үндсэн хөрөнгөнд бүртгэгдэх тусгай зориулалттай байгууламж учир худгийг гаргасантай болон ашиглалттай холбогдсон явцыг харуулсан техникийн паспорттай байна.
3. Өрөмдмөл худгийн паспортын анхны бичилтийг худаг гаргасан аж ахуйн нэгж хийж аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны албаар баталгаажуулан худаг эзэмшигчид хүлээлгэн өгнө. Паспортыг худаг гаргаж, шавхалт туршилт хийж, ашиглах боломжтой болгож ашиглалтад хүлээж авсан үеэс эхлэн хөтөлнө.
4. Худаг эзэмшигч нь худгаас гарган авч буй усны хэмжээг (насосыг) ажиллуулах бүрт тодорхойлж, улирал бүрээр тэмдэглэлийг үнэн зөв хөтөлнө.
5. Өрөмдмөл худаг бүр мэдээллийн сангийн код болон улсын дугаартай байна. Худгийн код болон улсын дугаарын харьяа аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба олгоно.
6. Усны барилга байгууламжийн паспортыг уг байгууламжийг эзэмшин ашиглагч иргэн, эсвэл аж ахуйн нэгж байгууллагын усны асуудал хариуцсан албан хаагч хариуцан хадгална.
7. Худгийн усыг борлуулсны орлогыг улирал бүрээр улирлын эцэст нэг удаа бөглөх.

46000

Аймаг, сум, дүүрэг, хороо.....*Омногово Цогт-Цэцгий сум*.....

Эзэмшигч, ашиглагч, иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын нэр

Байршиж буй газрын нэр, хаяг.....*Гулаан нуур*.....

Худгийн дугаар

Худаг гаргасан (аж ахуйн нэгжийн нэр).....*"Голден Хилл" ХХК*.....

Захирал.....*[Signature]*.....

20*22* он *05* сар *23* өдөр

Баталгаажуулсан.....*Омногово*..... аймгийн (нийслэл)-ын Байгаль орчны газар

Тамга

Дарга.....*[Signature]*..... *О.О. Аюулмаа*

20*22* он *07* сар *21* өдөр

Худгийн байршлын солбицол

Уртраг:.....*105°22'55.75"*.....

Өргөрөг:.....*43°36'50.96"*.....

Үнэмлэхүй өндөр:..... м

Аймгийн код	Сумын код	Худгийн зориулалтын код

Омногово..... аймгийн, хотын *Цогт-Цэцгий*..... сумын дүүргийн, хорооны, багийн..... гэдэг газарт,

.....-д зориулан

Улаанбаатар..... аймгийн, (хотын)

Голден Хилл..... компанийн *Балдбир*..... менежер ахлагчтай

анги, бригад.....*Power-9000*..... маркийн станкоор

Хийн үлэмт цохилтот..... аргаар

Уул худгийн цооногийг 20*22* он *05* сар *22* өдрөөс

20*22* он *05* сар *22* өдөр хүртэл өрөмдөж гаргав.

1. ЦООНОГИЙН БҮТЭЦ ЗОХИОМЖ

1. Цооногийн гүн 98 м
 2. Усны тогтсон түвшин (статик) 16,5 м
 3. Цооногийн ашиглалтын усны ундрага 1,46 л сек
 4. Цооногийн өрөмдсөн диаметр
 0,0 м-ээс 40 м хүртэл 219 мм
 40 м-ээс 98 м хүртэл 179 мм
 м-ээс м хүртэл мм

5. Уст үеийн байрлал:

Нэгдүгээр үе 2,3 м-ээс 25 м
 Хоёрдугаар үе 62 м-ээс 66 м
 Гуравдугаар үе 87 м-ээс 90 м

6. Цооногийн бэхэлсэн суултын яндан

диаметр= Ø 219 мм 0,0 м-ээс 40 м
 диаметр= мм м-ээс м
 диаметр= мм м-ээс м

Шүүрийн хийц зохиомж:

Шүүрийн яндангийн нүхний диаметр мм
 I уртааш м-т оногдох нүхний тоо ширхэг
 Шүүрийн диаметр мм
 Шүүрийн ороосон утасны диаметр мм
 Шүүрийн ороосон торны мм
 Шүүрийн яндангийн нийт урт мм

Үүнд:

Шүүрийн дээд хэсгийн урт 22 м 0,0 м-ээс 22 м
 Ажлын хэсгийн урт 4 м 22 м-ээс 26 м
 Дүлий хэсгийн урт 35 м 26 м-ээс 61 м
 Ажлын хэсгийн урт 6,5 м 61-67 м-ээс 86-91 м
 Дүлий хэсгийн урт 7 м 91 м-ээс 98 м
 Тунгаагчийн урт 7 м 91 м-ээс 98 м

8. Яндангийн араар дүүргэсэн хайрга

9. Цооногт м-ээс м хүртэл
 м-ээс м
 хүртэл

Цементаци (тампоаж) хийв.

10. Шавхалтыг 20-22 он 5 сарын 22 өдрийн ... цагаас 0,5 сарын 22 өдрийн ... цаг хүртэл ... цаг хийв.

Шавхалтыг DRON маркын насосаар 91 м
 гүнд насосыг суулгаж маркын
 компрессороор м ус өргүүр янданг м
 усны түвшин хэмжигч
 янданг м
 гүнд тус тус суулгаж гүйцэтгэв.

Шавхалт хийхэд усны

I. Түвшин бууралт 21 метрун дарга 1,6 л/с
 II. Түвшин бууралт 29 метрун дарга 1,49 л/с
 III. Түвшин бууралт метрун дарга л/с
 тус тус байв.

II. ЦООНОГИЙН ЗҮСЭЛТ

Масштаб см.м	Үеийн үл хүртэлх гүн	Геологийн зүсэлт	Чулуулгийн бичлэг, геологийн насны индекс	Хийц зохиомж	
				Суултын шүүрийн яндангийн байрлал	Суулгас ан гүн, м
10			0,0-2,0 хөрс		30м тн ий
			2,0-23 өгөршиж		← 0,219 м
20			3/2 бүх шаардал үе		
30			23-48 аржилт алевритын үе	XXXXXX	← шүүр 0,125
40			нүүрсний үе алуулсан		
50			48-72 жижиг конгломератын үе		
60					
70				XXXXXX	0,125 шүүр
80			72-98 аржилт алевритын		
90				XXXXXX	шүүр 0,125
100			98м		

II. ЦООНОГИЙН ЗҮСЭЛТ

1. Шинжилгээ хийсэн он, сар, өдөр

Үзүүлэлтүүд	Уст үеийн № ба интервал		
	№м	№м	№м
Дээж авсан			
Лабораторт өгсөн			

2. Физикийн шинж чанар:

Үзүүлэлтүүд	Уст үеийн № ба интервал		
	№м	№м	№м
Өнгө			
Үнэр			
Амт			
Тунгалаг чанар			
Тунадас			
Булинггар			
Температур С°			

3. Химийн найрлага:

Үзүүлэлтүүд	Нэгж хэмжээ	Уст үеийн № ба интервал		
		№м	№м	№м
РН (идрэхит урвал)				
CO ² (Чөлөөт)	мг/л			
CO ² (түрэмгий)	..			
H ² S (хүхэрт устөрөгч)	..			
SiO ² (Цахиурын хоёрт иозп)	..			
Исэлдэх чанар O ²	..			
Хуурай үлдэгдэл 180°C	..			
Ерөнхий хатуу	мг, экв/л			
Арилгах хатуу				
Тогтмол хатуу				

Анионууд	Уст үеийн № ба интервал					
	№.....м		№.....м		№.....м	
	мг/л	мг/л	мг/л	мг/л	мг/л	мг. экв/л
Cl						
SO ₄						
CO ₃						
HCO ₃						
NO ₂						
NO ₃						
Дүн						

Катионууд	Уст үеийн № ба интервал					
	№.....м		№.....м		№.....м	
	мг/л	мг/л	мг/л	мг/л	мг/л	мг. экв/л
(Na+K)						
NH ₄						
Ca						
Mg...						
Fe...						
Fe...						
Дүн						

4. Бактериологийн шинжилгээ:

Уст үеийн № интервал	Дээж авсан он, сар, өдөр	Шинжилсэн усны 1 см ³ дахь нянгийн тоо	Шинжилсэн усны хэмжээ	Коли индекс

5. Усны химийн шинжилгээ хийсэн байгуулга *Усны химийн шинжилгээний лаборатори*

6. Усны бактериологийн шинжилгээ хийсэн байгууллага.....

7. Усны хими, бактерлогийн шинжилгээний дүгнэлт, хүн малын ундаанд хэрэглэж олох эсэх

Химийн шинжилгээ хийсэн (химич)

Тэмдэг

Лабораторийн эрхлэгч

IV. ХУДГИЙН БАРИЛГА ТӨХӨӨРӨМЖ

1. Худагт *DKON* маркын ус өргөгч
 маркын хөдөлгүүр тавив.
 Насосыг *91* м гүнд байрлуулав.
 Ус өргөгч яндангийн диаметр *32* мм, урт нь *90* м.
 Насосын штангийн диаметр мм, урт нь м.
 Ус өргөгч төхөөрөмжийг угсарсны дараа *1* цаг
 зүгжүүлэх шавхалт хийхэд усны ундарга л/сек
 болов.
 2. Насос станцын барилгын нийт талбай м.
 3. Усны резервуарын багтаамж м.
 хийсэн материал

ХУДГИЙН ӨРТӨГ

1. Өрөмдлөгийн үнэ төг
 2. Насос станцын барилгын үнэ төг
 3. Тоног төхөөрөмжийн үнэ төг
 Бүгд төг

Өрөмдмөл худгийг 20*22* он *05* сар *22* өдөр ... тоот актаар комиссын дарга
 гишүүд.....
 нарын бүрэлдэхүүнтэй комисс
 иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын
 нэрийн өмнөөс ашиглалтад хүлээлцүүлэв.

Паспортыг хөтөлсөн:

..... *г.о.о.о.о.о.о.* албан тушаалтай
З. Батцэнгэл, *З. Сүхжинцаа*

V. ХУДГИЙГ АШИГЛАЛТААС ХАССАН ТУХАЙ ШИЙДВЭР

Паспортыг хөтлөх журам

Худгийгын

20 оны сарын өдрийн тоот-оор акталж данснаас
хасав.

Эзэмшигч иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төлөөлж

Захирал

Тамга

Инженер.....

Аймаг, сум, дүүргийн

Байгаль орчны байцаагч

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ УС ЗӨӨВӨРЛӨН ТЭЭВЭРЛЭХ ГЭРЭЭ

Улаанбаатар хот

Дугаар 24/07

2024 он 10 сар 20 өдөр

Энэхүү гэрээг нэг талаас 5070503 регистрийн дугаартай “Номадс Катеринг Энд Интегрэйтед Сервисис” ХХК /хуулийн этгээдийг/ төлөөлөн ерөнхий менежер албан тушаалтай Доржпалам овогтой Нямдорж (цаашид Захиалагч тал гэх) нөгөө талаас 5540593 регистрийн дугаартай “Өгөөмөр Дэлгэр Ширээт” ХХК /хуулийн этгээдийг/ төлөөлөн Батхишигт овогтой Батсайхан (цаашид Тээвэрлэгч тал гэх) дараах зүйлсийг харилцан тохиролцож байгуулав.

1. Гэрээний агуулга

- 1.1. Энэхүү гэрээнд заасны дагуу Тээвэрлэгч тал нь эрүүл ахуйн шаардлагыг хангасан болон эрхийн доголдолгүй хэрэглээний ус /цаашид бараа гэх/ бэлдэж Захиалагч талд хүлээлгэн өгөх Захиалагч нь барааг хүлээн авч бүртгэл гарын үсгээр баталгаажуулан авч гэрээнд заасны дагуу төлбөрийг төлнө.
- 1.2. Барааны нэр, төрөл: Хэрэглээний ус
- 1.3. Барааны байршил: Өмнөговь аймгийн Цогц Цэций сум
- 1.4. Барааны тоо хэмжээ: Нэг удаагийн рейс ... тн / өдөрт тн нийлүүлэх/
- 1.5. Тээвэрлэгч бараанд холбогдох аливаа баримт бичгийг Захиалагч талд барааг хүргэж, хүлээлгэн өгөхөөр шилжүүлнэ.

2. Чанар

- 2.1. Тээвэрлэгч талын нийлүүлэх барааны чанар дараах шаардлагыг хангасан байна: (барааны чанарыг тодорхойлох найдвартай байгууллагаас нийлүүлэх, шинжилгээний бичигтэй... гэх мэт)
- 2.2. Тээвэрлэгч тал барааны тоо хэмжээ дээр анхаарч чанарыг баримтлана.
- 2.3. Тээвэрлэгч тал барааны аливаа дутагдал доголдол, гэмтлийг арилгана. Аливаа гэмтэл дутагдал, доголдол илэрснээс хойш 24 цагийн дотор мэдэгдэж заасан хугацаанд худалдагчид мэдэгдсэн бол өөр бараагаар солино.

3. Нийлүүлэх хугацаа, нөхцөл

- 3.1. Тээвэрлэгч тал нь гэрээнд заасан барааг Захиалагч талд тогтоосон заасан хугацаанд Өмнөговь аймгийн Цогтцэций суманд байрлах ажилчдын кемпд нийлүүлнэ.
- 3.2. Тээвэрлэгч тал гэрээнд заасан нийлүүлэлтийн хугацаанаас өмнө барааг нийлүүлэх эрхтэй бөгөөд ингэх тохиолдолд Захиалагч талд нийлүүлэлтийн тухай мэдэгдсэн байна.

4. Үнэ төлбөр

- 4.1. Тээвэрлэлтийн нэгжийн үнэ: Нэг рейс нь 450,000 / дөрвөн зуун тавин мянган төгрөг/ болно.
- 4.2. Гэрээгээр худалдах барааны нийт үнэ нь сар бүрийн гүйцэтгэлээр баталгаажина.

- 4.3. Энэхүү гэрээнд дурдсан үнэд НӨАТ орсон болно. Цахим бүртгэлийн е-баримтыг шивж баталгаажуулна.
- 4.4. Зах зээлийн өөрчлөлтөөс шалтгаалан үнэ нэмэх, үнэ унах зэргийг харилцан тохиролцон гэрээнд өөрчлөлт оруулна.

5. Төлбөр төлөх ажиллагаа

- 5.1. Захиалагч тал нь сар бүрийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулан дараа сарын 5- ны дотор төлнө.
- 5.2. Төлбөрийн төрөл: бэлнээр, банкны шилжүүлэг, аль алинаар
- 5.3. Тээвэрлэгч тал Захиалагч талд төлбөрийг хийсэн тухай бүр е-баримтанд шивж мэдэгдэнэ.
- 5.4. Энэхүү гэрээний заасан нэмэлт төлбөрийг үндсэн төлбөрийн ажиллагаагаар хийнэ.

6. Сав баглаа боодол

- 6.1. Тээвэрлэгч тал барааг аюулгүй сав баглаа боодолд хийж, Захиалагч талд хүлээн авах хүртэл гэмтэл эвдрэл, асгах, хоргодох, устахаас сэргийлж баталгаажуулна.
- 6.2. Сав баглаа боодол дараах байдлаар хийгдэнэ:
Цэвэр ариутгасан саванд хэрэглээний усыг хийх

7. Ачаалах, тээвэрлэх

- 7.1. Хүргэх газар: Өмнөговь, Цогц Цэций суманд байрлах ажилчдын кемп
- 7.2. Тээвэрлэгч тал барааг тогтоосон тохиролцсон хугацаанд нийлүүлнэ.
- 7.3. Тээврийн хэрэгсэл: Усны машин
Марк: DAEWOO
Улсын дугаар:03-41 УНИ
Багтаамж: 18тонн
- 7.4. Тээвэрлэх барааны хамгийн доод хэмжээ нь: 18 тн хэрэглээний ус
- 7.5. Барааны тээвэрлэлтэд тавигдах тусгай шаардлага: догогдол, дутагдалгүй бараа

8. Гэрээний хүчин төгөлдөр байдал

- 8.1. Энэхүү гэрээ талууд гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно. Энэхүү гэрээний үүргийг бүрэн гүйцэтгэх хүртэл хүчин төгөлдөр байх боловч аль ч тохиолдолд 2025 оны 10 сарын 20 өдөр хүртэл хүчин төгөлдөр байна.

9. Талуудын үүрэг хариуцлага

- 9.1. Захиалагч тал дараах үүрэг хүлээнэ:
а) Сар бүрийн гүйцэтгэлээр гэрээнд заасан хугацаанд төлбөрийг Тээвэрлэгч талд төлнө.
б) Энэхүү гэрээнд заасан хугацаанд төлбөрийг барагдуулаагүй тохиолдолд тээвэрлэгч талд хэтэрсэн хоног тутамд үнийн дүнгийн 0.3 хувийн алданги төлнө.
- 9.2. Хэрэв аль нэг тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ гэрээний хүчин төгөлдөр хугацаанд хүндэтгэх шалтгаангүйгээр биелүүлэхээс татгалзвал, нөгөө тал гэрээг цуцлана.
- 9.3. Энэхүү гэрээний бусад нөхцлийг зөрчсөн тал дараах хариуцлага хүлээнэ:

10. Давагдашгүй хүчин зүйл

- 10.1 Гэрээний аль нэг тал давагдашгүй хүчин зүйл / тухайлбал : газар хөдлөлт , үер, гал түймэр, далайн шуурга, хар салхи, халдварт өвчний тархалт болон байгалийн бусад аюулт үзэгдэл, ажил хаялт, төрийн шийдвэр, оролцоо гэх мэт / -ийн нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд гэрээний хариуцлагаас /алданги, торгууль/ чөлөөлөгдөх үндэслэл болно.

11. Маргаан шийдвэрлэх

- 11.1. Энэхүү гэрээнээс үүссэн болон холбогдон гарсан түүнчлэн уг гэрээг зөрчих, дуусгавар болгох, хүчингүй болгохтой холбоотой аливаа маргаантай асуудлыг Монголын Улсын хуулийн дагуу Монгол Улсад эцэслэн шийдвэрлүүлнэ.

12. Гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт хийх

- 12.1. Энэхүү гэрээний нөхцлийг талуудын хүлээн зөвшөөрч гарын үсэг зурсан баримт бичгийн дагуу өөрчилж, нэмж болно.
- 12.2. Талууд нөгөө талын бичгэн зөвшөөрөлгүйгээр энэхүү гэрээгээр хүлээсэн эрхээ гуравдагч этгээдэд шилжүүлж болохгүй.

13. Бусад нөхцөл

- 13.1. Энэхүү гэрээ хоёр хувь үйлдэгдэх бөгөөд талуудад нэг нэг хувь хадгалагдана.
- 13.2. Монгол Улсын Иргэний хуулиар энэхүү гэрээнд дурдаагүй асуудлыг зохицуулна. /Энд өөр хууль тогтоомжийн актыг дурдаж болно/
- 13.3. Талууд энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурснаар гэрээний өмнөх хэлэлцээр, харилцаа холбоо, зөвлөмж, санал хүчингүй болно.

14. Талуудын холбоо барих хаяг, банкны мэдээлэл

- 14.1. Тээвэрлэгч талын хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 17-р хороо, 44а байр 9 тоот

Тээвэрлэгч талын банкны хаяг: Ариг
Дансны дугаар: 2106015132

- 14.2. Захиалагч талын хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатах дүүрэг, 8 хороо, ЖиБи төв, 1 давхар

Захиалагч тал:
“Номадс Катеринг энд Интегрэйтед Сервисис” ХХК
Ерөнхий менежер
Д.Нямдорж

Утас: 77005522, 88104018

Гарын үсэг

Тээвэрлэгч тал:
“Өгөөмөр Дэлгэр Ширээт” ХХК
Гүйцэтгэх захирал
Б.Батсайхан

Утас: 89188599

Гарын үсэг:

Гэрээ байгуулсан 2024 он 10 сар 20 өдөр

БАТЛАВ:

“НОМАДС КАТЕРИНГ ЭНД
ИНТЕГРЭЙТЕД СЕРВИСИС” ХХК-ИЙН
ЗАХИРАЛ

А.ЭНХМЭНД

БАТЛАВ:

“ӨГӨӨМӨР ДЭЛГЭР ШИРЭЭТ” ХХК-
ИЙН ЗАХИРАЛ

Б.БАТСАЙХАН

БОХИР УС ТЭЭВЭРЛЭЛТИЙН ГЭРЭЭ

2024 оны 10 сарын 01 өдөр

Дугаар № 24/08

Улаанбаатар хот

Нэг талаас: “Номадс Катеринг Энд Интегрэйтед Сервисис” ХХК, (5070503 регистрийн дугаартай) түүнийг төлөөлж ерөнхий менежер Доржпалам овогтой Нямдорж (цаашид “Тээвэрлүүлэгч” тал гэх) болон,

Нөгөө талаас: “Өгөөмөр Дэлгэр Ширээт” ХХК, (5540593 регистрийн дугаартай) түүнийг төлөөлж захирал Батхишигт овогтой Батсайхан (цаашид “Тээвэрлэгч” тал гэх) нар Иргэний хуулийн 343-358 дугаар зүйл, Ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалт үйлчилгээг зохицуулах аж ахуйн харилцааны дүрэм болон холбогдох бусад хууль дүрэм стандартыг үндэслэн доорхи нөхцөлүүдийг харилцан тохиролцож, Тээвэрлэгч тал Тээвэрлүүлэгч талын Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сумын нутагт байрлах Ажилчдын Кемпийн цогцолбор барилгын бохир усыг соруулж, тээвэрлэж, цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх үйлчилгээ үзүүлэхээр харилцан тохиролцож энэхүү гэрээ /цаашид Гэрээ гэх/-г байгуулав.

1. НИЙТЛЭГ ЗААЛТ

- 1.1 Энэхүү Гэрээгээр Тээвэрлэгч нь Тээвэрлүүлэгчийн хүсэлтийн дагуу Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сумын нутагт байрлах ажилчдын кемпээс гарах бохир усыг зориулалтын техникээр соруулан, тээвэрлэж тус кемпээс Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт байрлах Ухаа худаг ус хангамж ХХК болон Платиниумланд ХХК-ийн зориулалтын цэвэрлэх байгууламжинд зохих стандартын дагуу нийлүүлэх, тээвэрлүүлэгч нь тээвэр болон нийлүүлэлтийн хөлсийг гэрээнд заасны дагуу төлөх, Талуудын гэрээний хүрээнд эдлэх эрх хүлээх үүрэг хариуцагатай холбоотой харилцааг зохицуулна.
- 1.2 Энэхүү Гэрээгээр зохицуулагдаагүй харилцааг Монгол Улсын Иргэний хууль болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжоор зохицуулна.
- 1.3 Тээвэрлэгч бохир усыг тээвэрлэхтэй холбоотой үйл ажиллагаанд Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журам, заавар, стандартыг баримтлана.
- 1.4 Тээвэрлэгч талын тээврийн хэрэгслэлийн холбогдох баримт бичиг, замын маршрутыг гэрээний 1-р хавсралтад тусгасан байна.
- 1.5 Гэрээнд зайлшгүй шаардлагатай талуудын холбогдох баримт бичгүүдийг доорх жагсаалтын дагуу бүрдүүлж, гэрээний 2-р хавсралтад тусгах ба хавсралтууд нь уг гэрээний салшгүй хэсэг болно. Үүнд:
 - Тээвэрлэгчийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар (үйл ажиллагаа явуулах эрхийн хугацаа дуусаагүй байх)
 - Тээвэрлэгчийн Тусгай зөвшөөрлийн хуулбар

Тээвэрлүүлэгч тал.....

Тээвэрлэгч тал.....

2. ГЭРЭЭНИЙ ХУГАЦАА

- 2.1 Тээвэрлэлтийн хугацаа нь 2024 оны 10 сарын 01 өдрөөс эхлэн 2025 оны 10 сарын 01 өдөр хүртэл 1 жилийн хугацаатай байна.
- 2.2 Тээвэрлэгч нь гэрээгээр тээвэрлэх ажлыг 2024 оны 10 сарын 01-ны өдөр эхлүүлсэн байна.

3. АЖЛЫН ХӨЛС

- 3.1 Тээвэрлэлтийн хөлс нь нэг рейс нь 18тонны машинаар авсан бол 440,000 /дөрвөн зуун дөчин мянган/ төгрөг нэг рейсээр нь тооцно. Уг үнэд НӨАТ орсон болно. Энэхүү гэрээ байгуулагдсанаас хойш нэг жилийн хугацаанд хэвээр хадгалагдахаар талууд харилцан тохиролцсон болно.
- 3.2 Тээвэрлэгч нь бохир усыг гэрээгээр тохиролцсон цэвэрлэх байгууламжинд хүлээлгэн өгч нийлүүлсэн тухай ажил хүлээлцсэн баримтын дагуу төлбөрийн нэхэмжлэхийг Тээвэрлүүлэгчид илгээнэ.
- 3.3 Тээвэрлүүлэгч нь ажлын хөлсийг нэхэмжлэх хүлээн авсанаас хойш тухайн сардаа багтаан Тээвэрлэгчийн Голомт банкны 1410004626 дансанд шилжүүлэн төлнө.

4. ТЭЭВЭРЛҮҮЛЭГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 4.1 Тээвэрлүүлэгч нь гэрээгээр тохирсон ажлын хөлсийг тохиролцсон хугацаанд тээвэрлэгчид төлөх үүрэгтэй.
- 4.2 Ажил хүлээлцсэн актыг 3 хувь үйлдэж, Талууд гарын үсгээ зурж эхний хувийг Тээвэрлүүлэгчид үлдээж, 2 дахь хувийг ачаанд хавсаргаж, 3 дахь хувийг тээвэрлэгчид өгнө.
- 4.3 Тээвэрлүүлэгч бохир усыг Тээвэрлэгчид хүлээлгэн өгөхдөө дагалдах хүлээлцсэн актад заасан тоо хэмжээг шалгах үүрэгтэй.
- 4.4 Тээвэрлүүлэгч нь тээвэрлэгчийг ажил гүйцэтгэхэд шаардагатай мэдээллээр бүрэн хангах үүрэгтэй
- 4.5 Бохир ус тээвэрлэх ажил хүлээлцэх актад тээвэрлүүлэгч талаас Кэмп менежер гарын үсэг зурж баталгаажуулна.
- 4.6 Бохир усыг гэрээгээр тохиролцсон цэвэрлэх байгууламжид хүлээлгэн өгөх үед хүлээн авагч тал нь хүлээн авсны баталгаа болгож тээвэрлэгчээс дагалдах бичгийн 2 дахь хувийг шаардан авах эрхтэй
- 4.7 Бохир усыг нийлүүлэх хүлээлцэх үед Тээвэрлэгч болон хүлээн авагч талууд нийлүүлж буй бохир усны хэмжээ болон холбогдох стандартад нийцэж буй эсэхийг хамтран шалгах үүрэгтэй.
- 4.8 Тээвэрлэгч талыг гэрээгээр хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор биелүүлэхийг шаардах эрхтэй.
- 4.9 Тээвэрлүүлэгч тал гэрээний үүргээ гуравдагч этгээдэд шилжүүлэхгүй байх үүрэгтэй.

5. ТЭЭВЭРЛЭГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 5.1 Тээвэрлэгч нь ачаа тээшийг тогтоосон газар хүргэх үүрэгтэй.
- 5.2 Тээвэрлэгч нь бохир ус тээвэрлэх зориулалт бүхий тоноглогдсон тээврийн хэрэгслээр бохир усыг соруулах, тээвэрлэх, асгах, бохир усыг тээврийн хэрэгслийн зохих стандарт нөхцлийг хангасан эвдрэлгүй тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэх үүрэгтэй.
- 5.3 Тээвэрлэгч нь Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын дүрэм, Замын хөдөлгөөний журмыг биелүүлэх ба замын хөдөлгөөний дүрэм журмыг зөрчсөнөөс тээвэрлүүлэгчид болон бусдад учирсан хохирлыг тээвэрлэгч дангаар хариуцна.
- 5.4 Тээвэрлэгч нь ачаа бараа тээвэрлэхдээ холбогдсон бусад зардлыг өөрөө дангаар хариуцна. /бензин, моторын тос, тээврийн хэрэгсэлд шаардлагатай сэлбэг, багаж хэрэгсэл, хоол хүнс/
- 5.5 Дагалдах бичигт хавсаргасан буюу өөрөө хүлээн авсан баримт бичгийг үрэгдүүлсэн, буруугаар ашигласны хариуцлагыг тээвэрлэгч хүлээнэ.

Тээвэрлүүлэгч тал.....

Тээвэрлэгч тал.....

6. ТАЛУУДЫН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

- 6.1 Тээвэрлүүлэгч нь гэрээнд заасан үүргээ гүйцэтгээгүй буюу зохих ёсоор биелүүлээгүй бол _____-ны төгрөгний торгууль төлнө.
- 6.2 Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй, зохих ёсоор биелүүлээгүйгээс учирсан хохирлыг гэм буруутай тал нь хохирогч талдаа нөхөн төлөх үүрэгтэй.
- 6.3 Тээвэрлэгч нь тээвэрлүүлэгчийн заасан зам болон тогтоосон маршрутын дагуу явна. Тогтоосон маршрутыг зөрчсөний улмаас тээвэрлүүлэгчид болон бусдад учирсан хохирлыг тээвэрлэгч дангаар хариуцна.

7. ГЭРЭЭГ ЦУЦЛАХ ЖУРАМ

- 7.1 Гэрээний аль нэг тал гэрээнд заасан үүргээ гүйцэтгээгүй тохиолдолд заасан үүргээ гүйцэтгээгүй тохиолдолд үүргээ зөрчсөн талдаа гэрээний үүргээ зохих ёсоор биелүүлэхийг шаардна.
- 7.2 Аль нэг тал хүсэлт гаргаж, хоёр тал харилцан зөвшөөрсөн тохиолдолд гэрээг хугацаанаас нь өмнө дуусгавар болгон, цуцлаж болно.
- 7.3 Гэрээ цуцлах тохиолдолд тээвэрлүүлэгч нь тээвэрлэгчийн гүйцэтгэсэн ажлын хөлсийг ажил хүлээлцсэн актад үндэслэн нэхэмжлэхийн дагуу төлж барагдуулна

8. БУСАД ЗААЛТ

- 8.1 Талууд энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно.
- 8.2 Талууд Гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.
- 8.3 Гэрээний нэмэлт, өөрчлөлт нь зөвхөн бичгээр хийгдэж талууд гарын үсэг зурсанаар хүчин төгөлдөр болно.
- 8.4 Энэхүү гэрээтэй холбогдон үүссэн аливаа санал зөрөлдөөн, маргааныг талуудын гэрээг байгуулсан эрх бүхий этгээдүүд эвийн журмаар шийдвэрлэх бөгөөд тохиролцоонд хүрч чадаагүй тохиолдолд маргааныг Монгол улсын хуулийн дагуу харьяа шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

9. ТАЛУУД

“ТЭЭВЭРЛҮҮЛЭГЧ” ТАЛЫГ ТӨЛӨӨЛЖ: “ТЭЭВЭРЛЭГЧ” ТАЛЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Ерөнхий менежер:

НЭР:/Д.Нямдорж/

ХАЯГ: УБ, СБД, 8-р хороо Жиби төв 1 давхар

УТАС: 77005522, 88104018

Цахим хаяг: Nyamdorj.d@nomadsgroup.mn

Захирал:

НЭР:/Б. Батсайхан/

ХАЯГ: УБ, БГД, 17-р хороо 44а-9 тоот

УТАС: 89188599, 89032152

Цахимхаяг: Uguumur.delger.shireet@gmail.com

Тээвэрлүүлэгч тал.....

Тээвэрлэгч тал.....

БАТЛАВ,
"ТЭГШ ДҮҮРЭН ТОХИЖИЛТ" ОНӨААТҮГАЗРЫН
ДАРГА

Т.БАТХААН

БАТЛАВ.

"МЕТАН ГАЗ РЕСУРС" ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

ЖОЗЕФ БУРКЕ

ХОГ ХАЯГДЛЫН ХУРААМЖ БОЛОН ДУУДЛАГЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ГЭРЭЭ

2024 оны 03 сарын 07 өдөр

№ 48 .

Цогтцэций сум

Монгол Улсын "Хог хаягдлын тухай хууль", Өмнөговь аймаг Цогтцэций сумын ИТХ-ын 2019 оны 5/15 тогтоолыг үндэслэн нэг талаас "Тэгш дүүрэн тохижилт" ОНӨААТҮГ (цаашид "Хүлээн авагч"), түүнийг төлөөлж Нягтлан бодогч Б.Уртнасан нөгөө талаас "Метан газ ресурс" ХХК (цаашид "Хүлээлгэн өгөгч") түүнийг төлөөлж Х.Батхуяг нар дараах нөхцөлөөр харилцан тохиролцож энэхүү хог хаягдлыг цуглуулах тээвэрлэх үйлчилгээ болон хог хаягдлын хураамж төвлөрүүлэх гэрээ (цаашид "гэрээ")-г байгуулав.

Нэг. Гэрээний үндэслэл

- 1.1 Сумын засаг даргатай байгуулсан гэрээний дагуу Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж байгууллагын хог хаягдлыг цуглуулж ачих, тээвэрлэх, төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэх болон үйлчилгээний хураамжийг төвлөрүүлэхэд энэхүү гэрээний зорилго оршино.
- 1.2 Энэхүү гэрээ нь байгуулагдсан өдрөөс эхлэн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

Хоёр. Хүлээн авагчийн байгууллагын эрх үүрэг

- 2.1 Хүлээлгэн өгөгчөөс хог хаягдлын хураамжийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхийг шаардах эрхтэй.
- 2.2 Хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах үүрэгтэй.
- 2.3 Төвлөрсөн хогийн цэгт ирж байгаа ахуйн хог хаягдлыг бүртгэх, баталгаажуулах үүрэгтэй.
- 2.4 Ахуйн энгийн хог хаягдлыг цуглуулж, тээвэрлэх хуваарийг баталж мөрдөн ажиллах, төвлөрсөн хогийн цэгт байнгын сахиул ажиллуулах үүрэгтэй.
- 2.5 Хүлээн авагч нь аюултай хог хаягдлыг ахуйн энгийн хог хаягдалтай хольж нэг дор хадгалсан болон ил задгай хадгалсан тохиолдолд хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэхгүй.

Гурав. Хүлээлгэн өгөгчийн эрх, үүрэг

3.1 Өөрийн гаргасан ахуйн энгийн хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэж хүлээлгэн өгч бүртгүүлнэ.

3.2 Хүлээлгэн өгөгч нь энгийн хог хаягдал, аюултай хог хаягдлыг ялгаж хадгалах бөгөөд энгийн хог хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, зориулалтын стандарт битүү саванд хог хаягдлаа хадгалж, Хүлээн авагч буюу төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэх зориулалтын автомашинд уут саванд хийсэн хог хаягдлыг хүлээлгэн өгч бүртгүүлнэ.

3.3 Гэрээнд заасан төлбөрийг тогтоосон хугацаанд төлөх үүрэгтэй.

3.4 Хог хаягдлын зориулалтын савтай байх, өөрийн байгууллагын гаднах орчин тойрны 50м дотрох хог хаягдлыг цэвэрлэх, олон нийтийг хамарсан ажилд оролцох үүрэгтэй.

3.5 Хог хаягдлын талаарх хууль, дүрэм, журам, стандартын шаардлагыг хангаж ажиллах үүрэгтэй.

3.6 Хог хаягдлын талаар мэдээллээ үнэн зөв мэдээлэх үүрэгтэй.

Дөрөв. Төлбөр тооцоо

4.1 Хог хаягдлын хураамжийг Цогтцэций сумын ИТХурлын Тэргүүлэгчдийн 2019 оны 5/15 тогтоолыг үндэслэн сарын **40000** төгрөгөөр үүсгэсэн төлбөрийн даалгаврын дугаараар нэхэмжлэх хүргүүлснээс хойш 3 хоногт төлнө.

4.2 Дуудлагын үйлчилгээний төлбөрийг км тутамд 4200 төгрөгөөр тооцож хог ачих байгууламжруу ирж очих км хог буулгах цэг хүртлэх 13 км гээд нийт км 1-рейсийн тээвэрлэлтийн хөлс төгрөг буюу НӨАТ шингээсэн дүнгээр

төгрөг /НӨАТ 10 хувь /-ийн төлбөрийг төлнө.

4.3 Дуудлагын үйлчилгээний төлбөрийг дараа сарын 5-ны дотор жолоочийн хөтөлсөн бүртгэлээр тулган баталгаажуулж, Хаан банкин дахь **5598172256** тоот дансанд нэхэмжлэл хүргүүлснээс хойш ажлын 5 хоногт төлнө.

4.4 Тухайн хог үүсгэгч нь өөрийн тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэсэн тохиолдолд сахиулын хөтөлсөн бүртгэлээр тулган баталгаажуулж Цогтцэций сумын ИТХурлын Тэргүүлэгчдийн 2019 оны 5/15 тогтоолыг үндэслэн тонн тутамд 6000 (Зургаан мянган төгрөг)-өөр тооцон төлбөрийн даалгавар үүсгэж хураамж төлнө.

4.5 Тухайн хог үүсгэгч нь өөрийн тээврийн хэрэгслээр барилгын хог хаягдал тээвэрлэсэн тохиолдолд сахиулын хөтөлсөн бүртгэлээр тулган баталгаажуулж Цогтцэций сумын ИТХурлын Тэргүүлэгчдийн 2019 оны 5/15 тогтоолыг үндэслэн тонн тутамд 6000 (Зургаан мянган төгрөг)-өөр тооцон төлбөрийн даалгавар үүсгэж хураамж төлнө.